

ekonomsko ogledalo

oktober 2009, št. 10, let. XV

Ekonomsko ogledalo
ISSN 1318-3818

št. 10 / letnik XV / 2009

Izdajatelj: UMAR, Ljubljana, Gregorčičeva 27

Odgovarja: mag. Boštjan Vasle, direktor

Glavni urednik: mag. Jure Brložnik

Prispevke so pripravili:

mag. Jure Brložnik, Matevž Hribnik (Mednarodno okolje); mag. Barbara Ferik, Slavica Jurančič, Janez Kušar, dr. Jože Markič, Tina Nenadič, Mojca Koprivnikar Šušteršič (Gospodarska gibanja v Sloveniji); Saša Kovačič, Tomaž Kraigher, mag. Ana T. Selan (Trg dela); Slavica Jurančič, Miha Trošt (Cene); Lejla Fajič, dr. Jože Markič (Plačilna bilanca); Marjan Hafner (Finančni trgi); Barbara Knapič Navarrete, Jasna Kondža (Javne finance); Saša Kovačič (Mednarodni Učinkovanje novega plačnega sistema na plače in posamezne elemente plač po dejavnostih javnega sektorja); mag. Jana Javornik Skrbinšek (Poročilo ZN o človekovem razvoju 2009), mag. Jana Javornik Skrbinšek (Izbrani kazalniki človekovega razvoja), mag. Mateja Kovač (Samooskrba s kmetijskimi proizvodi), mag. Mateja Kovač (Cene mleka)

Uredniški odbor: Lidija Apohal Vučkovič, mag. Marijana Bednaš, Lejla Fajič, dr. Alenka Kajzer, mag. Rotija Kmet Zupančič, Janez Kušar, mag. Boštjan Vasle

Priprava podatkov, oblikovanje grafikonov: Bibijana Cirman Naglič, Marjeta Žigman

Oblikovanje: Katja Korinšek, Pristop

Računalniška postavitev: Ema Bertina Kopitar

Tisk: Tiskarna Present

Naklada: 170 izvodov

Razmnoževanje publikacije ali njenih delov ni dovoljeno. Objava besedila in podatkov v celoti ali deloma je dovoljena le z navedbo vira.

Kazalo

Aktualno	3
Tekoča gospodarska gibanja	5
Mednarodno okolje	7
Gospodarska gibanja v Sloveniji	8
Trg dela	15
Cene	18
Plačilna bilanca	20
Finančni trgi.....	22
Javne finance	25
Izbrane teme	23
Učinkovanje novega plačnega sistema na plače in posamezne elemente plač po dejavnostih javnega sektorja	31
Poročilo ZN o človekovem razvoju 2009	33
Izbrani kazalniki človekovega razvoja	35
Samooskrba s kmetijskimi proizvodi	36
Cene mleka.....	38
Statistična priloga	41
Okvirji	
Okvir 1: Tržni deleži blaga v EU.....	9
Okvir 2: Plačilna (ne)sposobnost.....	11
Okvir 3: Podpis Aneksa h kolektivni pogodbi za javni sektor.....	17
Okvir 4: Temeljni agregati sektorja država ESA-95	26

S 1. januarjem 2008 je v državah članicah Evropske unije začela veljati nova klasifikacija dejavnosti poslovnih subjektov NACE Rev 2., ki je nadomestila prej veljavno klasifikacijo Nace Rev. 1.1. V Republiki Sloveniji je v veljavo stopila nacionalna različica standardne klasifikacije, imenovana SKD 2008, ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo tudi dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi. V Ekonomskem ogledalu vse analize temeljijo na SKD 2008, razen ko izrecno navajamo staro klasifikacijo SKD 2002. Več informacij o uvajanju nove klasifikacije je dostopnih na spletni strani SURS http://www.stat.si/skd_nace_2008.asp.

Aktualno

Najnovejše napovedi mednarodnih institucij za gospodarsko rast v naših glavnih trgovinskih partnericah so popravljene navzgor, ob tem pa opozarjajo, da bo okrevanje počasno in precej negotovo.

Postopno izboljševanje nekaterih kazalnikov v zadnjih mesecih (svetovna trgovina, razmere na finančnih trgih, kazalniki razpoloženja), predvsem pa pozitivni učinki fiskalnih in monetarnih ukrepov vlad in centralnih bank na gospodarsko aktivnost so vplivali na popravke napovedi mednarodnih institucij (EK, IMF) za naše najpomembnejše trgovinske partnerice navzgor, zlasti za prihodnje leto. Ob tem pa zaradi začasne narave ukrepov za spodbujanje gospodarske aktivnosti opozarjajo, da bo okrevanje počasno in še vedno negotovo, predvsem pa ga bo zaznamovala nadaljnja rast brezposelnosti.

V Sloveniji podatki o gospodarski aktivnosti v poletnih mesecih kažejo na stabilizacijo oz. v določenih segmentih celo na rahlo izboljšanje, vendar so bile vrednosti ključnih kazalnikov avgusta medletno precej nižje.

Po desezoniranih podatkih se je v zadnjih štirih mesecih, z izjemo julija, vrednost nominalnega izvoza blaga in obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti povečala. Vrednosti realnega prihodka v trgovini na drobno in v gostinstvu se ohranjata na približno podobni ravni, padec vrednosti opravljenih gradbenih del pa se nadaljuje. Medletno ostajajo vrednosti vseh petih kazalnikov tudi do petino nižje. Pod vplivom gospodarske krize se po oktobru lani občutno poslabšuje plačilna sposobnost podjetij, saj je bilo pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu v prvih devetih mesecih letos kar za 40,7 % več kot v enakem obdobju lani, povprečni mesečni znesek nedospelih obveznosti pa je bil skoraj za tri četrtine večji. Vrednost kazalnika gospodarske klime se je oktobra zlasti zaradi slabšega razpoloženja potrošnikov prvič po marcu letos znižala.

Avgusta se je nadaljevalo padanje števila delovno aktivnih. Rast brezposelnosti se je oktobra še pospešila, konec meseca je bilo registriranih brezposelnih 94.591 oseb.

Število delovno aktivnih se je avgusta zmanjšalo za 0,2 % (desezonirano) in je bilo za 3,0 % manjše kot pred enim letom. Še naprej se število delovno aktivnih najbolj zmanjšuje v predelovalnih dejavnostih, kjer jih je bilo avgusta 11,5 % manj kot avgusta lani. Oktobra se je število registriranih brezposelnih povečalo za 6.255, predvsem zaradi sezonskega priliva iskalcev prve zaposlitve in pa tudi večjega števila brezposelnih zaradi stečajev. Glede na enako obdobje lani je bilo večje že za več kot polovico.

Povprečna bruto plača na zaposlenega se je avgusta znižala zaradi znižanja v zasebnem sektorju; v javnem sektorju je bil oktobra sklenjen nov dogovor o ukrepih na področju plač v prihodnjih dveh letih.

V zasebnem sektorju se je povprečna bruto plača na zaposlenega znižala (-1,2 %) v vseh dejavnostih (z izjemo gostinstva), v javnem sektorju pa je bila višja za 0,8 %, rast pa je bila zabeležena v vseh dejavnostih (z izjemo izobraževanja). Zaradi nesprejemljivih razlik v predvideni rasti plač javnega in zasebnega sektorja ter negativnega vpliva na stanje javnih financ v prihodnjih dveh letih, če bi bila odprava nesorazmerij izpeljana skladno s prej veljavnim februarjskim dogovorom, je Vlada s sindikati oktobra sklenila nov dogovor, po katerem bo rast povprečne bruto plače v javnem sektorju po naši oceni prihodnje leto znašala 3,1 % (po februarjskem dogovoru bi znašala 10,3 %). Ugotavljamo pa, da bo, v kolikor ne bo dodatnih posegov v plačni sistem, po celotni odpravi plačnih nesorazmerij rast plač precej višja od ocenjene pred začetkom plačne reforme, kar je poleg premikov po plačnih razredih in napredovanj tudi posledica povečanja ostalih elementov v strukturi plač (nadure in zaostala izplačila), kjer med dejavnostmi izstopa predvsem zdravstvo.

V zadnjih treh mesecih se medletna rast cen življenjskih potrebščin ohranja na ravni blizu 0 %.

Cene življenjskih potrebščin so se oktobra povišale za 0,1 %, glede na lanski oktober pa ostajajo nespremenjene. Takšno gibanje cen v zadnjih mesecih je predvsem posledica velikih medletnih padcev cen surovin, ki so se odrazile v velikem negativnem medletnem prispevku cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje, in nizke gospodarske aktivnosti, ki umirja cenovne pritiske tudi v ostalih skupinah cen. Pričakovano se najpočasneje umirja rast cen storitev. V celotnem evrskem območju je bila tudi oktobra zabeležena negativna rast cen (-0,1 %). Ocenjujemo, da se bo do konca leta medletna inflacija nekoliko dvignila, in sicer predvsem zaradi učinka osnove oz. znižanja cen nafte v zadnjih dveh mesecih lanskega leta, kar bo začelo delovati v nasprotni smeri kot v zadnjih mesecih.

Saldo tekočega računa plačilne bilance se je avgusta po štirih mesecih prevesil v primanjkljaj predvsem zaradi največjega mesečnega primanjkljaja v bilanci blagovne menjave letos.

Avgusta se je bilanca

blagovne menjave prelevila v primanjkljaj, ki pa je bil še vedno precej manjši kot lani. Je pa letos zaradi strukture padca gospodarske aktivnosti prišlo do sprememb v bilancah blagovne menjave po namenu, kjer se je v prvih osmih mesecih medletno najbolj znižal primanjkljaj v menjavi proizvodov za investicije in v menjavi proizvodov za vmesno porabo, presežek v menjavi proizvodov za široko porabo pa se je celo povečal. V osmih mesecih letos je bil saldo tekočega računa plačilne bilance izravnane, medtem ko je v enakem obdobju lani izkazoval primanjkljaj v višini 1,4 mrd EUR.

Kreditna aktivnost slovenskih bank je tudi septembra ostala skromna; ponovno se je precej okreplil obseg vlog države, ki je večji del sredstev od tretje izdaje obveznice letos kratkoročno naložila v banke.

Medletna rast kreditov je padla že pod 5,0 %, banke pa so v prvih devetih mesecih letos neto odobrile domačim nebančnim sektorjem le dobro petino vrednosti kreditov iz enakega obdobja lani, in sicer v višini 878,6 mio EUR. Največji del predstavlja zadolževanje prebivalstva (stanovanjski in potrošniški krediti), kreditiranje podjetij pa ostaja skromno. Septembra je država s pomembnim delom sredstev, pridobljenih z izdajo tretje obveznice (1,5 mrd EUR) v letošnjem letu, ponovno okreplila obseg depozitov v bankah. Umirjanje kreditne aktivnosti je še izrazitejše v celotnem evrskem območju, kjer je bila medletna rast obsega kreditov septembra prvič negativna.

Medletni upad vplačil davkov in prispevkov za socialno varnost je bil v poletnih mesecih nekoliko manjši, v prvih devetih mesecih pa je bil še vedno relativno visok.

Vplačila davkov in prispevkov za socialno varnost so bila v devetih mesecih letos 7,6 % manjša kot v enakem obdobju lani, medletno pa so višji le prihodki od trošarin in prihodki od prispevkov za socialno varnost. Po nekonsolidiranih podatkih je primanjkljaj državnega proračuna v osmih mesecih letos dosegel že 1.031 mio EUR.

tekoča gospodarska gibanja

Mednarodno okolje

Jesenske napovedi mednarodnih institucij (EK, IMF, Consensus) za letošnje in prihodnje leto so se glede na pomladanska pričakovanja izboljšale, kljub temu pa opozarjajo, da bo okrevanje počasno in negotovo, predvsem pa brez rasti zaposlenosti. Razvita gospodarstva že kažejo prve znake stabilizacije oz. okrevanja gospodarske aktivnosti, kar je predvsem posledica obsežnih protikriznih ukrepov. Samo ukrepi na področju fiskalne politike v skupini držav G20 predstavljajo 2,0 % BDP letos in 1,5 % BDP prihodnje leto. Tako sta EK in IMF jeseni precej izboljšala svoje napovedi za gospodarsko rast prihodnje leto. EK napoveduje za evrsko območje v letošnjem letu 4-odstotni padec BDP, za naslednje leto pa 0,7-odstotno rast. Napovedi mednarodnih institucij za letošnje leto so že precej enotne, večje razlike pa so pri napovedih za prihodnje leto. Ena izmed pomembnejših značilnosti zadnjih napovedi je, da kljub pričakovanemu okrevanju gospodarstva prihodnje leto napovedujejo nadaljnjo rast brezposelnosti, ki naj bi se po napovedih EK v evrskem območju povzpela z 9,5 % letos na 11,5 % prihodnje leto (septembra je znašala 9,7 %). Zamik med padcem BDP in rastjo brezposelnosti je po oceni EK predvsem posledica obsežnih ukrepov, ki so bili namenjeni ohranjanju zaposlenosti. Manevrskega prostora za ohranjanje teh ukrepov oz. celo njihovo povečevanje je malo, saj se je javnofinančno stanje v številnih državah že občutno poslabšalo. EK za letos napoveduje za evrsko območje več kot 6,5-odstoten javnofinančni primanjkljaj, v ZDA in nekaterih drugih državah pa bo po napovedih IMF narasel na več kot 10 %. Kljub poslabšanemu javnofinančnem stanju pa morebitni prehiter umik fiskalnih spodbud predstavlja eno izmed glavnih tveganj za gospodarsko aktivnost prihodnje leto. Sicer se kratkoročni kazalniki gospodarske aktivnosti v evrskem območju rahlo izboljšujejo, industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti je avgusta npr. narasla četrty mesec zapored. Izboljšujejo se tudi kazalniki razpoloženja, ki dosegajo vrednosti, ki so jih dosegali pred razmahom krize lani septembra. V ZDA je bila v tretjem četrtletju zabeležena 3,5-odstotna četrtletna rast (anualizirana), spodbujena z vladnimi ukrepi za ožvitev domače potrošnje (pomoč pri

nakupu novih avtomobilov in davčni kredit pri nakupu stanovanj).

Ena pomembnejših značilnosti trenutne gospodarske krize je velik upad trgovinskih tokov; njegovo rahlo izboljšanje v zadnjih mesecih pa je eden glavnih razlogov za bolj optimistične napovedi svetovne gospodarske aktivnosti. Po desezoniranih podatkih se je padanje vrednosti indeksa obsega svetovne trgovine, ki ga sestavlja CPB, po precejšnjem padcu v zadnjem lanskem (-7,0 %) in v prvem letošnjem četrtletju (-10,7 %) v drugem četrtletju občutno umirilo (-0,9 %). Obseg trgovine je bil avgusta še vedno za 15,4 % manjši kot ob poglobitvi krize septembra lani. Padec obsega svetovne trgovine je bil do sedaj dvakrat večji kot v enakem obdobju med krizo v 30-ih letih 20. stoletja, kar po oceni EK tudi pomeni, da bo tokrat trajalo dlje, da se vrne na predkrizno raven. Po njihovih ocenah je to v preteklosti trajalo približno dve leti, tokrat pa naj bi trajalo vsaj tri leta. Med razlogi za tako velik padec svetovnih trgovinskih tokov mednarodne institucije ob izrazitem padcu povpraševanja navajajo predvsem internacionalizacijo proizvodnih verig, zaradi katere so se težave tudi tako hitro razširile po celotnem

Slika 1: Indeks obsega svetovne trgovine

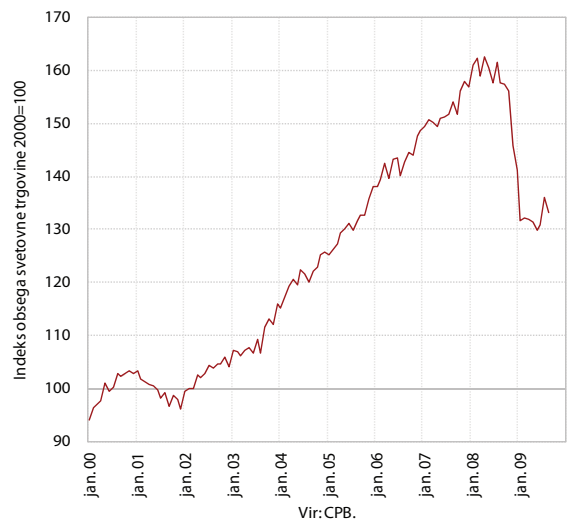

Tabela 1: Predpostavke UMAR in napovedi mednarodnih institucij za gospodarsko rast

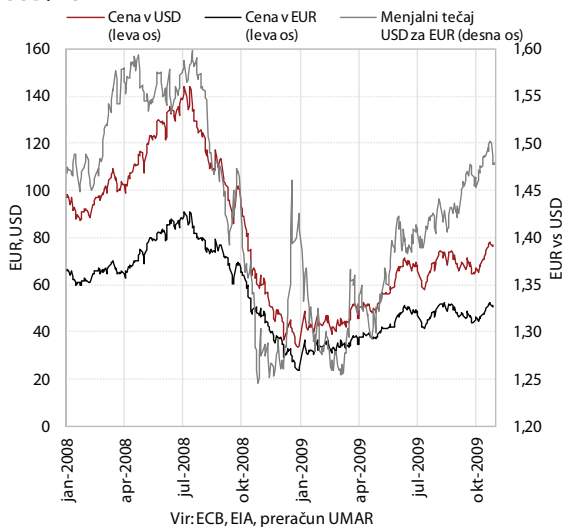
	2009				2010				2011		
	UMAR sep 09	IMF okt 09	CONS okt 09	EK nov 09	UMAR sep 09	IMF okt 09	CONS okt 09	EK nov 09	UMAR sep 09	CONS okt 09	EK nov 09
EMU	-3,9	-4,2	-3,9	-4,0	0,4	0,3	1,1	0,7	1,6	1,5	1,5
EU	-4,2	-4,2	-4,0	-4,1	0,2	0,5	0,9	0,7	1,6	np	1,6
DE	-4,8	-5,3	-5,0	-5,0	0,9	0,8	1,4	1,2	1,5	1,7	1,7
IT	-5,2	-5,1	-5,0	-4,7	-0,2	0,2	0,5	0,7	0,9	1,0	1,4
AT	-3,5	-3,8	-3,6	-3,7	0,0	0,3	-0,1	1,1	1,6	np	1,5
FR	-2,1	-2,4	-2,1	-2,2	0,6	0,3	1,2	1,2	1,7	1,5	1,5
UK	-4,7	-4,4	-4,3	-4,6	-0,3	0,9	1,3	0,9	1,8	1,8	1,9
ZDA	-2,8	-2,7	-2,5	-2,5	0,9	1,5	2,6	2,2	3,0	3,1	2,0

Vir: UMAR jesenska napoved (september 2009), IMF World Economic Outlook (oktober 2009), Consensus Forecasts (oktober 2009), European Commission Autumn Forecast (november 2009).

svetovnem gospodarstvu. Kot manj pomemben dejavnik navajajo omejeno razpoložljivost finančnih instrumentov za zavarovanje v mednarodni trgovini (»trade finance«), ki se je v začetni fazi krize navajal kot prevladujoči dejavnik padca svetovne trgovine. Kljub nekaterim znakom rahlega okrevanja v preteklih mesecih pa obeti za rast svetovne trgovine ostajajo skromni. EK in IMF po skoraj 12-odstotnem padcu obsega svetovne trgovine letos za prihodnje leto napovedujeta rast le med 2,5 % in 3,9 %.

Cene nafte so v začetku oktobra zopet začele hitreje naraščati, rast cen neenergetskih surovin pa se umirja. Povprečna mesečna cena nafte Brent se je oktobra zvišala za 4,2 % na 70,48 USD/sod. Cene nafte, izražene v USD, so v prvih treh tednih oktobra narasle za 14,0 %, cene nafte, izražene v EUR, pa so narasle za 10,5 %. V enakem obdobju se je vrednost dolarja proti EUR znižala za 3 %. Po podatkih IMF se je v zadnjih mesecih umirila rast indeksa cen neenergetskih surovin, ki se je septembra znižal za 3,1 %. Znižala se je tudi vrednost indeksa cen kovin, katere rast je v prvi polovici 2009 spodbujalo predvsem povečanje zalog na Kitajskem. Kljub septembrskemu znižanju za 1,4 % je indeks za 28,1 % višji kot v začetku leta.

Slika 2: Gibanje cene nafte Brent in menjalnega tečaja USD/EUR

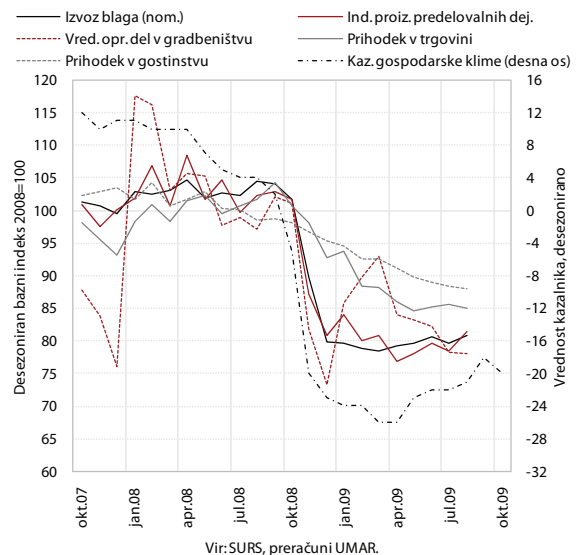

Oktobra se je nadaljevalo zniževanje vrednosti tečaja dolarja proti EUR, ki je dosegel najnižje ravni letos. Povprečni tečaj evra je oktobra znašal 1,4816 USD za 1 EUR, kar je za 1,7 % več kot septembra oz. 10,2 % več kot decembra lani. Vrednost evra se je v zadnjem mesecu močno okrepila tudi glede na britanski funt (2,7 % na 0,9156 GBP za 1 EUR), vrednosti japonskega jena in švicarskega franka pa sta v zadnjem mesecu ostali praktično nespremenjeni. V skladu s pričakovanji nobena izmed pomembnejših centralnih bank oktobra ni spremenila ključnih obrestnih mer, ki ostajajo na rekordno nizkih ravneh (ECB 1,0 %, FED 0,0 %, BoE 0,5 %). Vrednost 3-mesečnega EURIBOR-a se je oktobra ohranila na približno enaki ravni kot septembra in znašala 0,738 %.

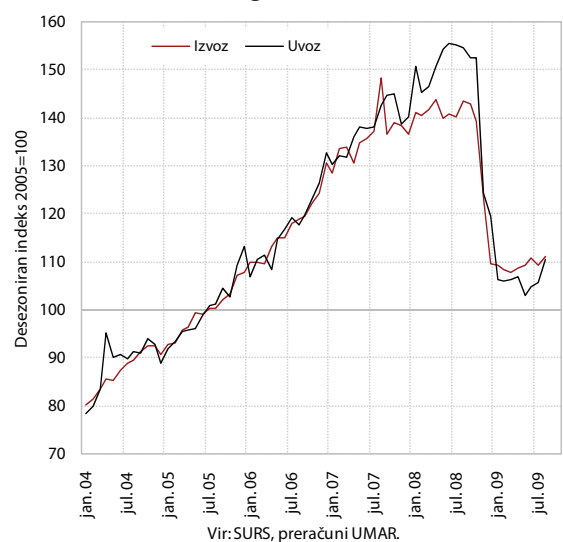
Gospodarska gibanja v Sloveniji

Avgusta sta se desezonirana vrednost blagovnega izvoza in industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti rahlo povečala, realni prihodek v trgovini na drobno in v gostinstvu se je ohranil na podobni ravni, vrednost opravljenih gradbenih del pa še pada.¹ Po desezoniranih podatkih sta se vrednost nominalnega blagovnega izvoza in obseg industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti po julijskem padcu avgusta povečala. Po drugi strani se je vrednost opravljenih gradbenih del avgusta znižala peti mesec zapored. Realni prihodek v trgovini na drobno in realni prihodek v gostinstvu pa sta se avgusta ohranila na približno podobni ravni kot v predhodnih mesecih. Medletno ostajajo

Slika 3: Vrednost kratkoročnih kazalnikov gospodarske aktivnosti v Sloveniji

Slika 4: Izvoz in uvoz blaga

¹ Vsi desezonirani podatki v publikaciji Ekonomsko ogledalo so preračuni UMAR.

vrednosti nominalnega izvoza blaga, obsega industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti in opravljenih gradbenih del nižje za približno petino, realni prihodek v trgovini na drobno in v gostinstvu pa so bili nižji za dobrih 15 % oz. desetino. Vrednost kazalnika gospodarske klime se je oktobra prvič po marcu letos znižala.

V zadnjih nekaj mesecih beležimo rast **blagovne menjave**, ki pa je še *skromna*.² Po desezoniranih podatkih se je uvoz na mesečni ravni okreplil tretji mesec zapored (4,4 %), po julijskem padcu pa se je ponovno povečal izvoz (1,6 %), ki je skromno naraščal že od aprila do junija letos. Medletno

je bil izvoz blaga avgusta nižji za 19,8 %, tudi v tem mesecu pa je bolj upadel izvoz v države nečlanice EU (za 22,0 %) kot v članice EU (za 18,7 %). Uvoz blaga, ki je v času krize zaradi padca tujega in domačega povpraševanja upadel še bolj kot izvoz, je bil avgusta medletno nižji za 26,4 %, iz držav EU je bil nižji za 25,0 %, iz držav nečlanic pa za 31,2 %. V osmih letošnjih mesecih je bil izvoz blaga medletno nižji za 22,6 %, uvoz blaga za 29,9 %.

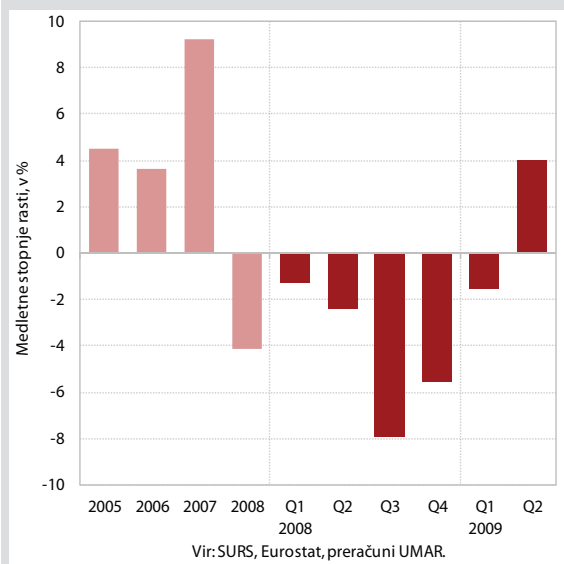
Pogoji menjave blaga so se *julija izrazito izboljšali*.² Pogoji menjave blaga se izboljšujejo od novembra lani, ko so se začele zniževati cene energentov in surovin. Od februarja

Okvir 1: Tržni deleži blaga v EU

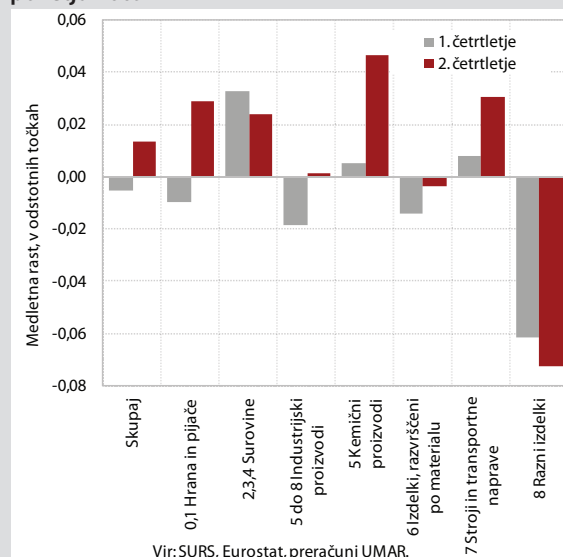
Po močno upočasnjem padanju v prvem četrtletju je slovenski tržni delež blaga v EU v drugem četrtletju ponovno porasel. Pred lanskim zmanjšanjem tržnega deleža, ki je bilo še posebej izrazito v drugem polletju, je Slovenija svoj tržni delež na notranjem trgu EU povečevala sedem let brez prekinitve.

Na rast slovenskega tržnega deleža blaga v EU so v letošnjem drugem četrtletju med dejavnostmi po SMTK v največji meri vplivali kemični proizvodi ter stroji in transportne naprave. Povečanje deleža prvih je bilo predvsem posledica rasti tržnega deleža medicinskih in farmacevtskih proizvodov, ki za razliko od večine drugih industrijskih podsektorjev v času mednarodne gospodarske krize niso bili soočeni s krčenjem povpraševanja na EU trgih.¹ Rast deleža drugih pa je bila spodbujena zlasti z rastjo izvoza cestnih vozil pod vplivom spodbujanja prodaje avtomobilov v nekaterih državah EU. Posledično se je v drugem četrtletju ustavilo tudi padanje tržnega deleža industrijskih proizvodov, ki v strukturi blagovnega izvoza predstavljajo več kot 90 %. Zmanjševanje tržnih deležev preostalih dveh industrijskih sektorjev, izdelkov, razvrščenih po materialu², in raznih izdelkov³, pa se je nadaljevalo tudi v drugem četrtletju. Njun padec je bil zlasti posledica padca tržnega deleža jekla in železa, drugih kovinskih izdelkov ter pohištva, montažnih stavb in oblek. Za sektor raznih izdelkov, v katerega se uvrščajo večinoma delovno intenzivni proizvodi, velja, da se je v zadnjem letu večletno padanje njegovega tržnega deleža v EU le še poglobilo, kar kaže na večjo težo notranjih slabosti tega sektorja, ki jih je mednarodna gospodarska kriza le še zaostрила. Poleg industrijskih proizvodov sta višji tržni delež kot pred letom dni dosegla tudi sektorja hrane in pijač ter surovin, ki predstavljata le slabo desetino slovenskega izvoza blaga v EU. Na rast tržnega deleža hrane in pijač je vplivala predvsem rast izvoza živinske krme, na rast tržnega deleža surovin pa rast izvoza električne energije.

Slika 5: Tržni deleži v EU

Slika 6: Tržni deleži v EU po sektorjih SMTK v prvem polletju 2009

¹ Uvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov EU se je v drugem lanskem in prvem letošnjem polletju medletno povečal.

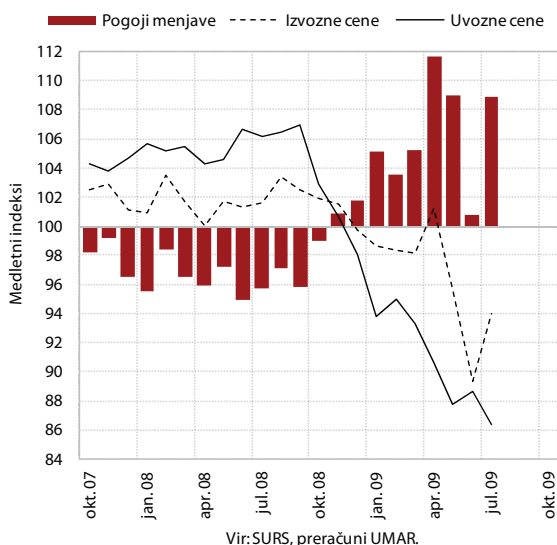
² Sektor 6 po SMTK: Kože, kavčuk, papir, les, tekstil in kovine.

³ Sektor 8 po SMTK: Montažne stavbe, pohištvo, obleka, obutev, drugi gotovi izdelki.

² Po zunanjetrgovinski statistiki.

pa se znižujejo tudi cene industrijskih proizvodov, ki jih slovenski proizvajalci prodajajo na evrskem območju. Po umirjanju rasti od začetka letošnjega leta so julija medletno upadle tudi cene industrijskih proizvodov na neevrskem območju. Julija je bil medletni padec izvoznih cen precej manj izrazit kot junija (6,0 %), padec uvoznih cen pa je bil izrazitejši (13,6 %), zato so se pogoji blagovne menjave izboljšali kar za 8,9%. V sedmih letošnjih mesecih so se izboljšali za 6,3 %, kupna moč izvoznih dohodkov pa je bila zaradi izrazitega količinskega padca izvoza v sedmih mesecih letos medletno nižja za 15,1 %.

Slika 7: Pogoji blagovne menjave

Vir: SURS, preračuni UMAR.

Upadanje izvoza **storitev** na medletni ravni se je v zadnjih treh mesecih umirilo, upadanje uvoza storitev pa nekoliko okrepilo. Izvoz storitev je bil avgusta medletno nominalno nižji za 12,9 %, v osmih mesecih letos pa za 15,1 %. Pri tem so bili medletni padci v zadnjih treh mesecih postopoma nižji, k čemur najbolj prispevajo manjši padci izvoza transporta in nekaterih poslovnih storitev. Uvoz storitev je bil avgusta medletno nižji za 12,6 %, v osmih letošnjih mesecih pa za 10,8%. Medletni padci pri uvozu storitev bolj nihajo, v preteklih treh mesecih pa so se nekoliko okrepili. Medletni padci uvoza transporta so bili nižji, precej bolj pa je upadel uvoz raznih poslovnih, profesionalnih in tehničnih storitev ter gradbenih storitev.

Potem ko se je **obseg proizvodnje predelovalnih dejavnosti** v preteklih treh mesecih ohranjal na podobni ravni, se je avgusta proizvodna aktivnost okrepila. V primerjavi z julijem je bila višja za 3,7 % (desezonirano), glede na avgust lani pa je bila nižja za 19,8 % (delovnim dnevem prilagojeno). V osmih mesecih je bila proizvodna aktivnost medletno nižja za 22,2 % (delovnim dnevem prilagojeno), v celotni EU pa je bil padec 17,8-odstoten. K močnejšemu znižanju proizvodnje pri nas v primerjavi s povprečnim v EU so največ prispevale delovno intenzivne panoge z nizko tehnološko zahtevnostjo (najbolj tekstilna in usnjarska industrija, proizvodnja pohištva), katerih

Tabela 2: Izbrani mesečni kazalniki gospodarske aktivnosti v Sloveniji

v %	2008	VIII 09/ VII 09	VIII 09/ VIII 08	I-VIII 09/ I-VIII 08
Izvoz ¹	4,8	-19,0	-18,2	-21,2
-blago	1,3	-23,8	-20,2	-22,7
-storitve	21,6	-3,6	-12,9	-15,1
Uvoz ¹	6,4	-15,0	-24,3	-27,4
-blago	5,7	-14,9	-26,6	-29,8
-storitve	10,8	-15,4	-12,6	-10,8
Industrijska proizvodnja	-1,2	3,5 ²	-16,2 ³	-20,8 ³
-v predelovalnih dejavnostih	-1,3	3,7 ²	-19,8 ³	-22,2 ³
Gradbeništvo-vrednost opravljenih gradbenih del	15,7	-0,6 ²	-19,6 ³	-19,4 ³
Trgovina-skupni realni prihodek	10,4	-0,7 ²	-16,5 ³	-13,4 ³
Gostinstvo-skupni realni prihodek	-2,7	-0,4 ²	-10,7 ³	-10,5 ³

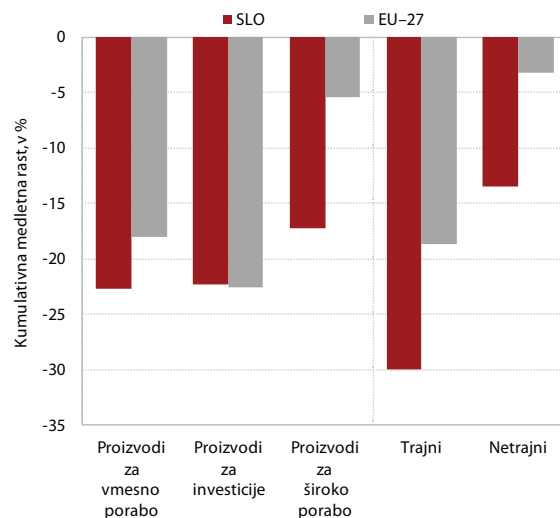
Vir: BS, SURS, preračuni UMAR.

Opombe: ¹plačilnobilancijska statistika, ²desezonirani podatki UMAR, ³delovnim dnevem prilagojeni podatki.

proizvode večinoma uvrščamo med proizvode za široko porabo. Takšna gibanja kažejo na manjšo konkurenčno sposobnost teh panog pri nas (gl. Okvir Tržni deleži), ki so v preteklih konjunkturo precej ugodnejših letih tudi ob podpori ekonomske politike uspela ohraniti relativno visok delež v strukturi dodane vrednosti slovenske predelovalne industrije.

Manjši medletni padec proizvodnje avgusta kot v povprečju prve polovice leta je bil predvsem rezultat ugodnejših gibanj v nekaterih bolj izvozno usmerjenih in tehnološko zahtevnejših panogah. Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, IKT in električnih naprav, motornih vozil in plovil

Slika 8: Industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti po namenskih skupinah v prvih osmih mesecih leta 2009

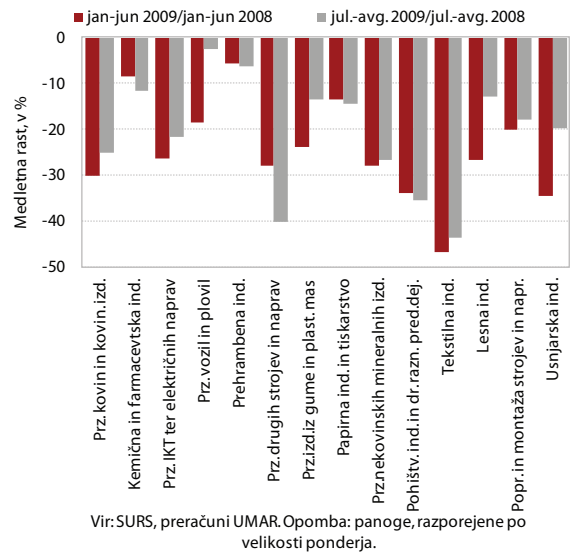

Vir: Eurostat, preračuni UMAR.

ter izdelkov iz gume in plastičnih mas so avgusta k padcu proizvodnje prispevale manj kot tretjino, medtem ko so v prvi polovici leta ustvarile več kot polovico skupnega padca proizvodne aktivnosti. Proizvodnja motornih vozil in plovil je hkrati edina panoga predelovalnih dejavnosti, kjer je bilo gibanje v prvih osmih mesecih zaradi pozitivnega učinka ukrepov nekaterih držav članic za spodbujanje nakupov novih osebnih vozil manj neugodno kot v EU. Poleg prehranske industrije je bil medletni upad proizvodne aktivnosti avgusta v tej dejavnosti najmanjši (-0,4 %). Padec obsega proizvodnje je bil znova največji v tekstilni in usnjarski industriji, najmočneje pa se je poglobil v proizvodnji drugih strojev in naprav, ki so najbolj povečale svoj prispevek k padcu proizvodnje.

Po podatkih poslovnih tendenc v predelovalnih dejavnostih so se oktobra obeti za prihodnje mesece rahlo poslabšali, vrednosti kazalnikov stanj pa so se izboljšale. Kazalniki pričakovani, ki so se v preteklih mesecih izboljševali, so se oktobra ohranili na približno enaki ravni kot predhoden mesec, izboljšali pa so se kazalniki stanj (z izjemo zalog končnih izdelkov). Najbolj se je izboljšal kazalnik skupnih naročil, a še vedno ostaja na nizki ravni. Tudi v

Slika 9: Industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti po podpodročjih

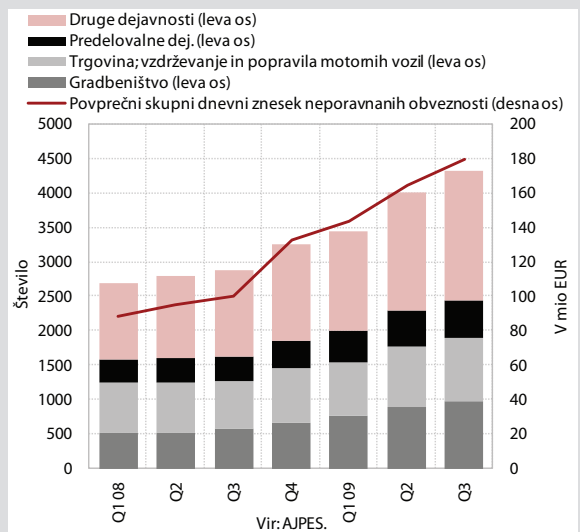

četrtletnih poslovnih tendencah se je najbolj izboljšal kazalnik obsega novih naročil. Prvič po štirih četrtletjih

Okvir 2: Plačilna (ne)sposobnost

V prvih devetih mesecih letošnjega leta se število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu in povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti postopoma povečujeta. Septembra letos je bilo pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu že 4.541, kar je 1.460 (47,4 %) več kot septembra lani. Povprečni dnevni znesek njihovih dospelih neporavnanih obveznosti je znašal 181 mio EUR, kar je 70,7 % več kot septembra lani. Število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu se je najbolj povečalo v gradbeništvu. Njihov delež v strukturi skupnega števila obravnavanih pravnih oseb se je septembra letos povzpел na 23,1 %, njihov delež v povprečnem dnevni znesku vseh dospelih neporavnanih obveznosti pa na 25,1 %. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo v povprečju vsak mesec 3.935 pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu (40,7 % več kot v enakem obdobju lani), od tega po dobra petina v gradbeništvu, v trgovini ter vzdrževanju in popravilu motornih vozil po dobra desetina pa v predelovalnih dejavnostih ter v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih. Njihov povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti je bil v povprečnem mesečnem znesku 163 mio EUR skoraj za tri četrtine večji kot v enakem lanskem obdobju.

Slika 10: Pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot 5 dni v mesecu in povprečni skupni znesek neporavnanih obveznosti

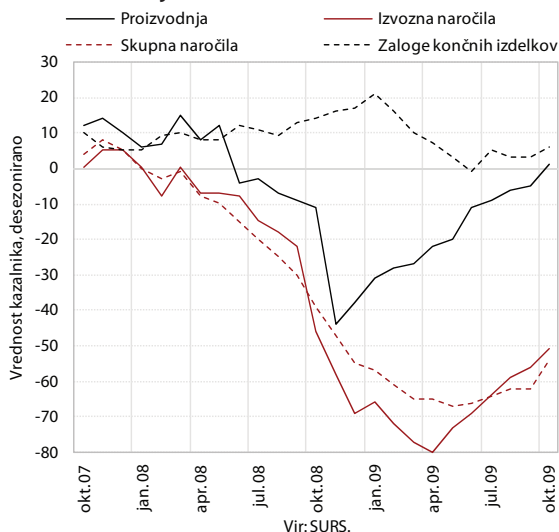

Skupno je bilo v prvih devetih mesecih letošnjega leta začeti 188 stečajnih postopkov. Največ je bilo stečajev v predelovalnih dejavnostih (45), trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (42), gradbeništvu (24), strokovni, znanstveni in tehnični dejavnosti (21) ter gostinstvu (14). Prevladovali so začeti stečajni postopki nad majhnimi družbami, nekaj pa jih je bilo tudi nad velikimi. Nad samostojnimi podjetniki je bilo letos v prvih devetih mesecih začeti 34 osebnih stečajev, največ v gradbeništvu (10), gostinstvu (9) ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (6). Septembra je bil začel samo en postopek prisilne poravnave nad pravno osebo. V prvih devetih mesecih letošnjega leta pa je bilo skupno začeti 8 postopkov prisilne poravnave nad pravnimi osebami in nič nad samostojnimi podjetniki.

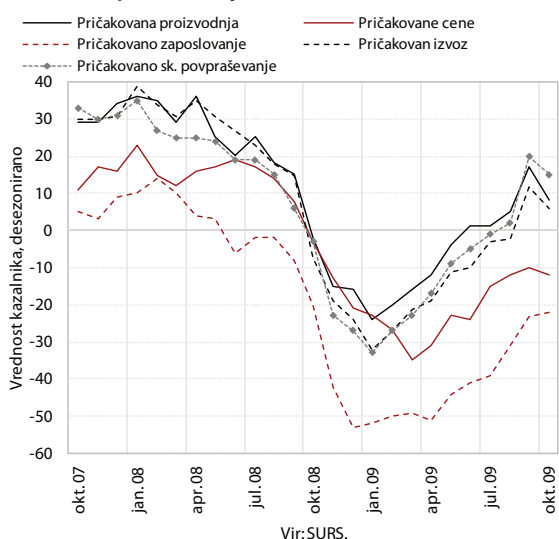
je delež podjetij, kjer se je obseg novih naročil v zadnjih treh mesecih povečal, presegel delež podjetij, kjer se je zmanjšal. Več kot polovica anketiranih podjetij pa tudi v tretjem četrtletju navaja nezadostno domače in tuje povpraševanje kot prevladujoči omejitveni dejavnik. Na nizki ravni zato ostaja izkoriščenost proizvodnih kapacitet (72,4 % desezonirano SURS), ki pa se je v tretjem četrtletju nekoliko povečala.

Slika 11: Poslovne tendence v predelovalnih dejavnostih – kazalniki stanj

Vir: SURS.

Slika 12: Poslovne tendence v predelovalnih dejavnostih – kazalniki pričakovanj

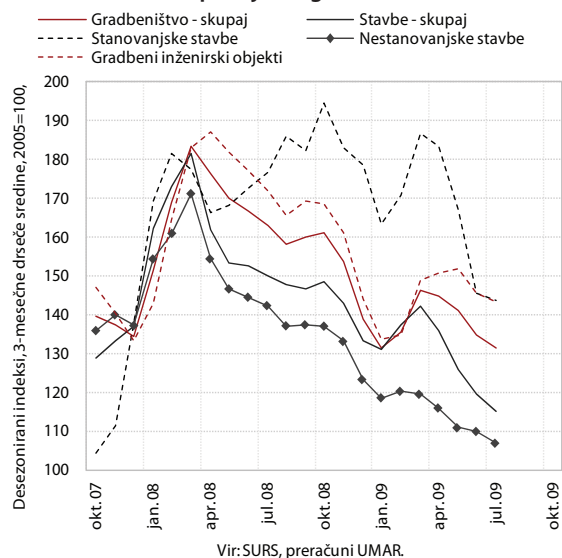

Vir: SURS.

Gradbena aktivnost se je avgusta znižala peti mesec zapored. Po desezoniranih podatkih se je vrednost opravljenih del avgusta znižala za 0,4 % in bila tako za 16,0 % nižja kot marca, ko je začela padati. Glede na enak mesec lani je bila nižja približno za petino. Navkljub okrepitvi avgusta je bila aktivnost v gradnji nestanovanjskih stavb še vedno na relativno nizki ravni. V

zadnjih mesecih se je aktivnost najmanj znižala v gradnji inženjskih objektov, najbolj pa v gradnji stanovanjskih stavb.³ Nova naročila in kazalniki poslovnih tendenc nakazujejo, da se bo zniževanje aktivnosti nadaljevalo.

Slika 13: Vrednost opravljenih gradbenih del

Vir: SURS, preračuni UMAR.

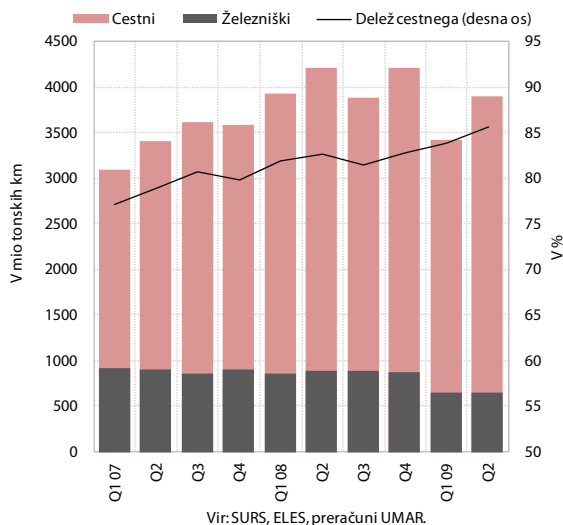
Ob letošnjem večjem upadu prevozov blaga po železnici se je delež cestnega v kopenskem blagovnem prometu še povečal. V prvem polletju 2009 je bil obseg cestnega blagovnega prometa medletno nižji za desetino, prevozi blaga po železnici pa so bili nižji za četrtino. Medtem ko je bilo znižanje prevozov po železnici približno enako v prvem in drugem četrtletju ter podobno v notranjem in v mednarodnem prometu, se je obseg cestnih blagovnih prevozov v drugem četrtletju znižal malo manj kot v prvem. Medletno je bil nižji za 7,6 % (v prvem za 12,7 %), znižanje v notranjem prometu (-19,2 %) pa je bilo dosti višje kot v mednarodnem (-8,3 %). Ob večjem padcu obsega železniškega blagovnega prometa se je delež cestnega blagovnega prometa v kopenskem blagovnem prometu v drugem četrtletju 2009 povzpел že nad 85,0 % (povprečje EU smo presegli že v letu 2005).

Cestni in železniški blagovni promet sta tudi največ prispevala k skupnemu znižanju obsega transportnih dejavnosti. Cestni in železniški blagovni promet sta v okviru transportnih dejavnosti najpomembnejša, z deležema dodane vrednosti v letu 2008 v višini 48,0 % in 14,1 %. Tudi zato sta k skupnemu medletnemu znižanju obsega transportnih dejavnosti v prvem polletju 2009, ki je znašalo 10,8 %, prispevala največ (4,8 o. t. in 3,5 o. t.). Po nekaj manj kot 1,0 odstotno točko sta k znižanju obsega transportnih dejavnosti prispevali še dejavnosti letališkega in zračnega potniškega prometa.

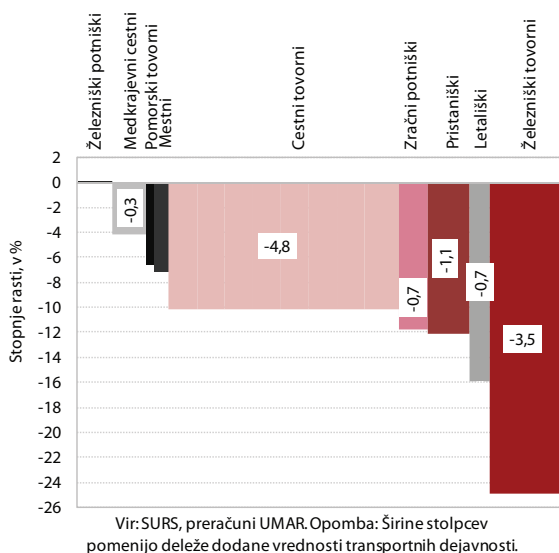
³ Pri interpretaciji podatka o vrednosti del v stanovanjski gradnji je treba opozoriti, da v te podatke niso vključena manjša podjetja, ki po naših ocenah večji del svoje aktivnosti opravijo v gradnji stanovanjskih stavb.

Ti dve dejavnosti sta se medletno v prvem polletju še močno zniževali (za 20,9 % in za 14,7 %), pri čemer se je poleg recesije poznal tudi učinek visoke osnove zaradi lanskega predsedovanja Slovenije EU, do avgusta 2009 pa so se stopnje upadanja že precej znižale (na 4,3 % in 5,5 %).

Slika 14: Obseg cestnega in železniškega blagovnega prometa

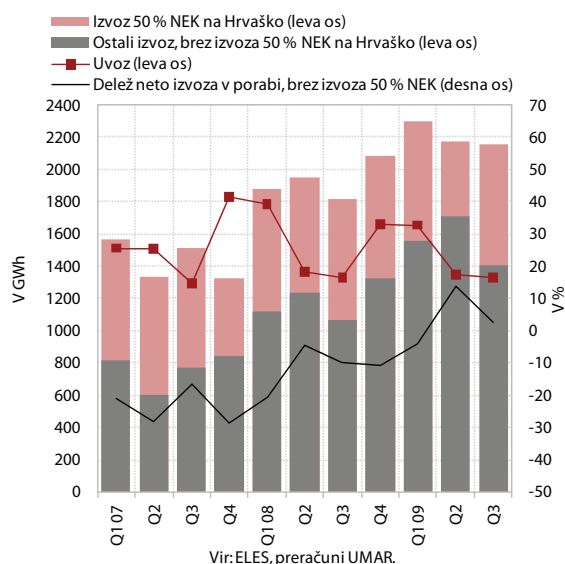
Slika 15: Prispevki k gibanju obsega blagovnega prometa v prvi polovici leta 2009

Septembra je bila proizvodnja **električne energije** ponovno medletno malo večja, poraba pa se je znižala za približno toliko, kot znaša letošnji mesečni povprečni padec. Proizvodnja elektrike je bila septembra medletno večja za 3,2 %, pri tem pa se je ponovno močno povečala proizvodnja hidroelektrarn (za 75,0 %). Proizvodnja elektrike je bila v prvih devetih mesecih enaka kot v

enakem lanskem obdobju.⁴ Poraba elektrike je bila septembra medletno nižja za 12,6 %, podobno kot v povprečju prvih devetih mesecev. K znižanju porabe še vedno več kot polovico prispeva nižji odjem elektrike v kovinski industriji. V letošnjih prvih devetih mesecih smo imeli ob zmanjšani porabi zaradi recesije velik presežek elektrike, ki je presegel 21,6 % proizvodnje. Tudi, ko iz bilance izločimo izvoz polovice proizvodnje nuklearke na Hrvaško, ki je določen na osnovi skupnega vložka v elektrarno, je bil v letošnjem letu ostali izvoz za 3,1 % višji od uvoza elektrike. Medtem ko smo imeli po takem izračunu v letu 2007 v dveh četrletjih že zelo velik neto uvoz elektrike, ki je presegel 28 % porabe, smo imeli v letošnjem drugem četrletju ugodne bilančne razmere, ki se kažejo v še dodatnem presežku ostalega izvoza elektrike nad uvozom v višini 14 % porabe.

Slika 16: Neto izvoz elektrike

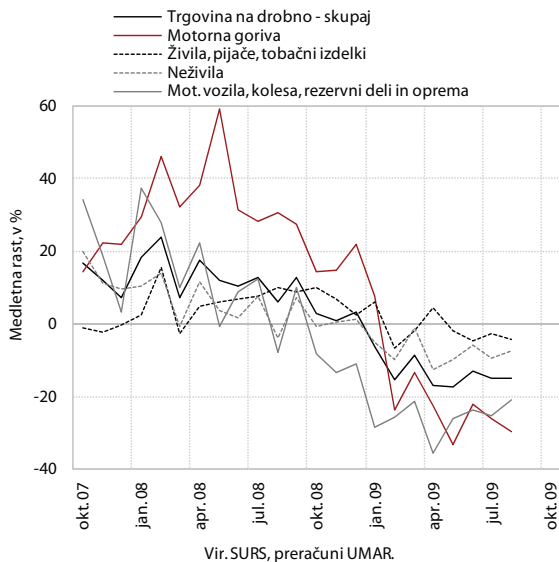
Avgusta se je skupni realni prihodek v **trgovini na drobno**⁵ tretjimesec zaporedno ohranil na podobni ravni (desezonirano), medletno pa je upad realnega prihodka ostal velik (-15,0 %). Medletno zniževanje prihodka se je avgusta še poglobilo v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi ter v trgovini z živili, pijačami in tobaknimi izdelki. Manjši upad prihodka kot v prejšnjih mesecih pa smo zabeležili pri trgovini z neživili ter v trgovini z motornimi vozili, ki pa je bil predvsem posledica lanskega medletnega zmanjšanja prihodka avgusta (po rasteh v prejšnjih mesecih) in ne toliko znak znatnejše umiritve padanja prihodka. V prvih osmih mesecih je bil skupni prihodek v trgovini na drobno medletno nižji za dobrih 13 %. Največje medletno znižanje prihodka so v tem obdobju zabeležili

⁴ V hidroelektrarnah se je povečala za približno 35,5 %, v nuklearni se je zaradi letošnjega rednega mesečnega remonta znižala za okoli 11,2 %, zaradi manjših potreb po elektriki pa je za 10,9 % upadla tudi v termoelektrarnah.

⁵ Skupaj trgovina na drobno, trgovina z motornimi vozili in popravila le-teh (47+45).

v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili (za četrtno) ter v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi (za petino), rast prihodka pa so v tem obdobju ustvarili le v specializiranih prodajalnah s farmacevtskimi, medicinskimi in toaletnimi izdelki (za slabe 4 %) ter v specializiranih prodajalnah s tekstilom, oblačili, obutvijo in usnjenimi izdelki (za dobra 2 %).

Slika 17: Prihodek v trgovini na drobno in trgovini z motornimi vozili in popravili le-teh

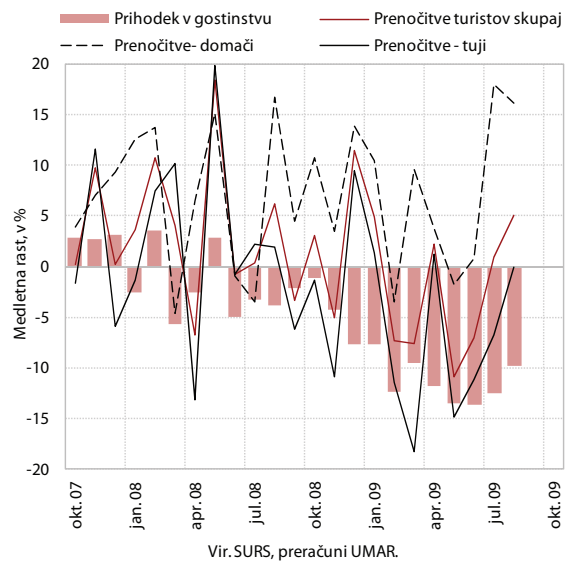

Nominalni prihodek v **trgovini na debelo** se je avgusta ponovno znižal, medletno je upad prihodka ostal na visoki ravni prejšnjih mesecev. Nominalni prihodek v trgovini na debelo je bil avgusta medletno nižji za več kot četrtno in je bil skupaj v prvih osmih mesecih za več kot petino nižji kot lani v istem obdobju.

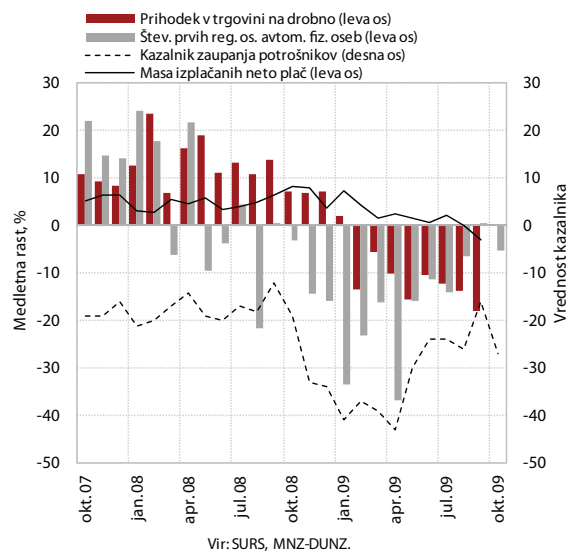
Prihodek v **gostinstvu** se je avgusta ohranil na podobni ravni (desezonirano), medletno pa je bil upad prihodka nekoliko manjši. Nižja raven prihodka letos glede na lanski avgust je bila najbrž predvsem posledica neturističnega dela gostinstva (hrana in pijača prebivalstva), saj je bilo število prenočitev turistov avgusta po treh mesecih upada oz. stagnacije višje za 5,0 %. Na manjši prihodek je lahko vplivala tudi drugačna struktura turistov, saj se je povečalo število prenočitev domačih turistov (za 16,0 %), število prenočitev tujih turistov pa je ostalo na ravni prejšnjega leta. Skupaj je bil realni prihodek v prvih osmih mesecih letos medletno za dobro desetino nižji.

Septembrase **gospodinjstva** obrazmeromavelikemskoku njihovega optimizma ponovno več zadolževala za potrošne namene. Neto so najela za 18,7 mio EUR potrošniških posojil, kar je največ po oktobru lani (gl. Finančni trgji). Septembra so fizične osebe na novo registrirale 550 več osebnih vozil kot avgusta, vendar je bilo število približno enako letošnjemu mesečnemu povprečju. Kljub višjemu zadolževanju je bil prihodek v trgovini na drobno nižji kot mesec prej, v primerjavi s septembrom lani pa je to

Slika 18: Turistične prenočitve in prihodek v gostinstvu

Slika 19: Kazalniki potrošnje gospodinjstev

bilo največje zmanjšanje prihodka (za 17,8 %), odkar imamo na voljo podatke (januar 2001). Visok septembrski optimizem pa je bil zgolj enkratni pojav, saj se je že oktobra vrnil na avgustovsko raven, tj. 10 točk nižje. Ob slabših gospodarskih napovedih so se poslabšali predvsem kazalniki pričakanj za prihodnjih 12 mesecev (finančno in gospodarsko stanje, brezposelnost ter večji nakupi v prihodnjih 12 mesecih)⁶. Na novo je bilo registriranih za dobre 3 % več osebnih vozil kot septembra, vendar 5,0 % manj kot oktobra lani.

Vrednost **kazalnika gospodarske klime** se je oktobra prvič po marcu zmanjšala, predvsem zaradi znižanja vrednosti

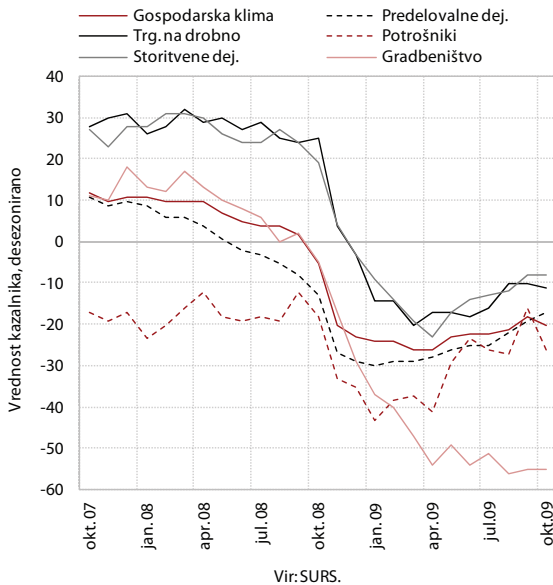
⁶ Pri čemer ravnateže, ki kaže na večje nakupe, za razliko od ostalih naštetih, ni del kazalnika zaupanja.

kazalnika zaupanja potrošnikov. Po oktobrskem znižanju je vrednost kazalnika gospodarske klime za 15 točk nižja kot v enakem mesecu lani. Poleg vrednosti kazalnika zaupanja potrošnikov je rahlo upadla tudi vrednost

kazalnika zaupanja v trgovini na drobno, vrednost kazalnika v gradbeništvu in v storitvenih dejavnostih je ostala nespremenjen, v predelovalnih dejavnostih pa se je rahlo zvišala.

Slika 20: Poslovne tendence

Trg dela

Upadanje **zaposlenosti** se je nadaljevalo tudi avgusta. Po desezoniranih podatkih se je skupno število delovno aktivnih zmanjšalo za 0,2 % oz. 2.168 oseb. Tudi avgusta se je število delovno aktivnih po številu najbolj zmanjšalo v predelovalnih dejavnostih, pomembneje pa še v finančnih in zavarovalniških storitvah, izobraževanju, prometu, gradbeništvu in gostinstvu. Medletno je bilo število delovno aktivnih za 3,0 % nižje in tudi že nižje kot dve leti prej.

Število registriranih **brezposelnih** se je septembra in oktobra povečalo. Konec oktobra je število registriranih brezposelnih oseb znašalo 94.591, kar je za 51,1% več kot oktobra lani. Septembra se je število prijavi v brezposelnost v primerjavi z avgustom povečalo zaradi prvih jesenskih prijavi iskalcev prve zaposlitve po končanem šolanju in zaradi povečanega števila oseb, ki so izgubile delo zaradi stečaja in izteka zaposlitvenih pogodb za določen čas. Septembra je bil odliv iz brezposelnosti za 2,7 % nižji od

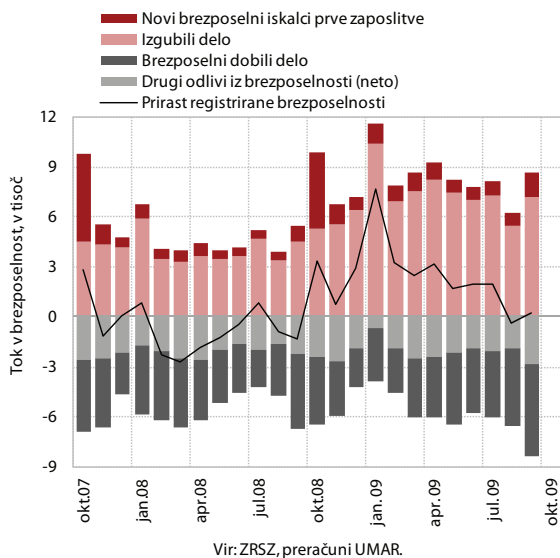
Tabela 3: Formalno delovno aktivni po področjih dejavnosti

	Število v 1.000			Stopnje rasti, v %			
	2008	XII 08	VIII 09	2008/2007	VIII 09/ XII 08	VIII 09/ VII 09	VIII 09/ VIII 08
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	39,7	38,8	37,9	-1,8	-2,2	0,0	-3,4
B Rudarstvo	3,6	3,4	3,3	-5,2	-2,9	-0,4	-6,4
C Predelovalne dejavnosti	222,4	216,3	196,5	-0,5	-9,1	-0,6	-11,5
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	7,7	7,7	8,0	-1,1	2,8	0,6	3,6
E Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja	8,8	9,0	9,1	4,7	1,9	0,0	2,7
F Gradbeništvo	87,9	89,5	86,9	12,2	-2,9	-0,3	-3,7
G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	115,8	116,9	114,0	3,5	-2,4	-0,1	-1,2
H Promet in skladiščenje	51,2	51,4	49,4	5,4	-4,0	-0,6	-4,1
I Gostinstvo	33,8	34,3	34,1	1,7	-0,5	-0,5	1,2
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	21,9	22,4	22,4	4,8	0,1	-0,4	2,3
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	24,3	24,6	24,3	4,2	-1,4	-1,3	-0,3
L Poslovanje z nepremičninami	4,2	4,3	4,4	9,6	1,9	-0,6	3,7
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	42,8	44,4	45,1	7,1	1,5	1,1	4,8
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	26,0	26,0	25,6	5,2	-1,7	0,6	-2,7
O Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	51,0	50,8	51,7	1,3	1,7	-0,1	1,3
P Izobraževanje	60,0	61,0	60,4	1,5	-0,9	-0,5	3,3
Q Zdravstvo in socialno varstvo	51,0	51,6	52,2	2,7	1,1	-0,1	2,5
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	13,8	14,0	14,1	6,5	0,4	0,0	2,2
S Druge dejavnosti	12,8	13,1	13,4	1,3	1,9	0,2	4,2
T Dejavnost gospodinjstev z zaposl. hišnim osebjem, proizvodnja za lastno rabo	0,5	0,5	0,6	6,4	9,7	0,2	7,8

Vir: SURS, preračuni UMAR.

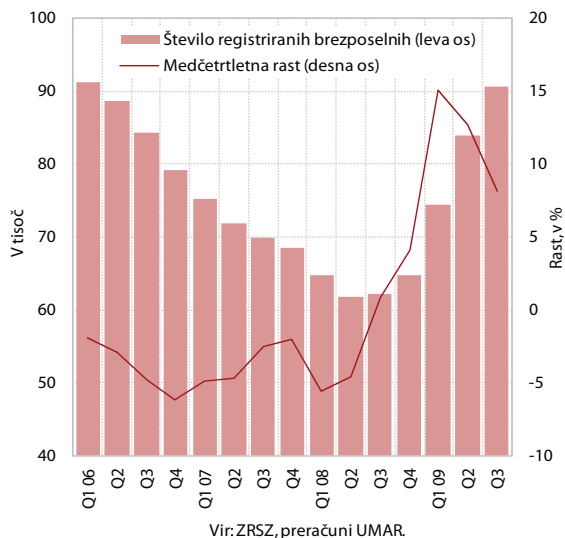
priliva. Podobno kot v preteklih petih mesecih letos (od aprila dalje) je tudi septembra bilo število brezposelnih, ki so delo dobili višje kot v enakih mesecih preteklega leta. K temu prispeva tudi večje število brezposelnih, ki so se samozaposlili s pomočjo ZRZS. Oktobra se je število brezposelnih povečalo za 6.255 oseb (7,1 %) glede na september predvsem zaradi velikega priliva iskalcev prve zaposlitve, ki jih je bilo v primerjavi s septembrom za 300,9 % več, in večjega števila brezposelnih zaradi stečajev, ki jih je bilo za 398,5 % več kot septembra.

Slika 21: Komponente registrirane brezposelnosti

Četrtna rast brezposelnosti se je v tretjem četrletju 2009 rahlo umirila, a ostaja visoka. Po desezoniranih podatkih je bilo povprečno število registrirano brezposelnih v tretjem četrletju za 8,1 % višje kot v drugem, v prvih dveh četrletjih pa se je povečalo za 15,1 % oz. 12,6 %.

Slika 22: Število registriranih brezposelnih (desezonirani podatki)

tretjem četrletju se je zmanjšal priliv zaradi izgube dela (za 2.600 oseb) ter povečal odliv, in sicer zaradi zaposlitve brezposelnih (za 2.328 oseb) in tudi črtanj iz drugih razlogov (za 18,2 %). Povečuje pa se razlika v primerjavi z enakim obdobjem lani, saj se je lani število brezposelnih v tretjem četrletju povečalo le za 0,8 % (desezonirano). Povprečno število registriranih brezposelnih v tretjem četrletju letos je bilo tako za 45,7 % višje kot v enakem obdobju lani.

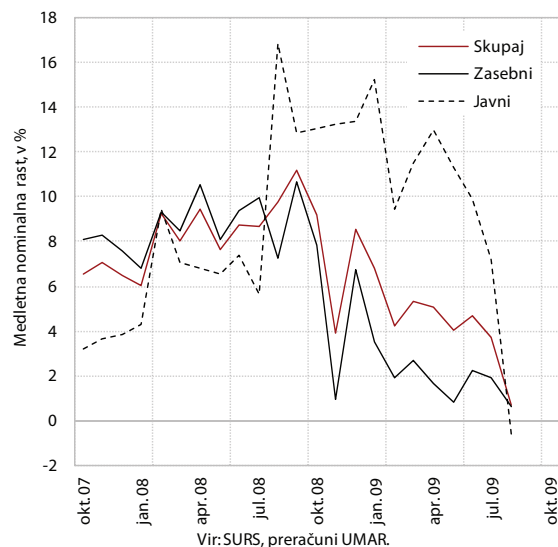
Tabela 4: Kazalniki gibanj na trgu dela

v %	2008	VIII 09/ VII 09	VIII 09/ VIII 08	I-VIII 09/ I-VIII 08
Aktivno prebivalstvo	-0,6	-0,3	0,1	0,6
Formalno delovno aktivni	3,1	-0,3	-3	-1,6
Zaposleni v podjetjih in organizacijah ter pri fizičnih osebah	3,1	-0,3	-3,6	-1,9
Registrirani brezposelni	11,4	-0,4	45,2	30,4
Povprečna nominalna bruto plača	8,3	-0,6	0,7	4,3
-zasebni sektor	7,8	-1,2	0,7	2,0
-javni sektor	9,8	0,8	-0,6	9,5
	2008	VIII 08	VII 09	VIII 09
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	6,7	6,5	9,4	9,4
Povprečna nominalna bruto plača (v EUR)	1.391,43	1.405,00	1.424,23	1.415,08
Zasebni sektor (v EUR)	1.315,49	1.301,57	1.326,60	1.310,16
Javni sektor (v EUR)	1.642,58	1.750,54	1.726,24	1.739,82

Vir: ZRZS, SURS, preračuni UMAR.

Povprečna **plača** na zaposlenega se je avgusta znižala, v prvih osmih mesecih pa je bila njena rast bistveno hitrejša v javnem kot v zasebnem sektorju. Bruto plača na zaposlenega se je avgusta nominalno znižala (-0,6 %), na medletni ravni pa je bila višja le še za 0,7 %; ob nespremenjenih cenah

Slika 23: Nominalna bruto plača na zaposlenega

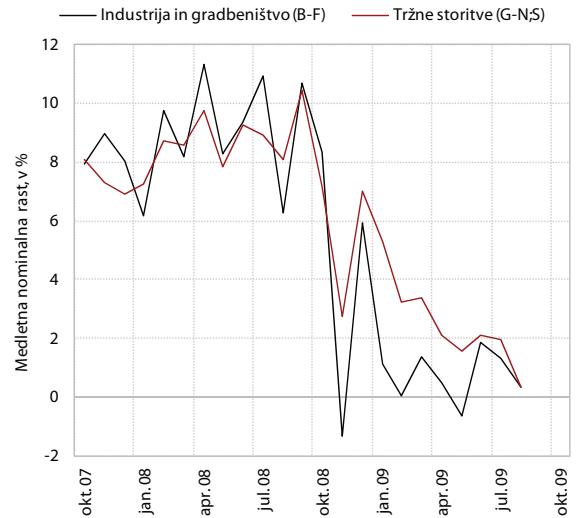

sta bili takšni tudi realni rasti plač. V prvih osmih mesecih je bila glede na enako obdobje lani rast povprečne bruto plače 4,3-odstotna, ob tem pa veliko hitrejša v javnem sektorju kot v zasebnem.

Avgusta se je redno uskladila minimalna plača, število njenih prejemnikov pa je bilo na ravni povprečja preteklega leta. Avgusta se s pričakovano medletno rastjo cen usklajuje minimalna plača in ta po letošnjem zvišanju (1,4 %) znaša 597,43 EUR. Prejemnikov te je bilo avgusta 21.056 (od tega polovica v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu), kar je na ravni povprečja lanskega leta (-0,2 %).

V zasebnem sektorju se je povprečna plača na zaposlenega avgusta znižala v vseh dejavnostih z izjemo gostinstva, njena medletna rast pa se je izrazito umirila (0,7 %). Avgusta naj bi se v skladu z veljavno kolektivno pogodbo izhodiščne in najnižje osnovne plače sektorja uskladile za 2,3 %, a so se glede na težave v gospodarstvu za nižji odstotek oz. se sploh niso, 1,2-odstotno znižanje bruto plače na zaposlenega pa je tudi posledica dveh delovnih dni krajšega meseca. V

Slika 24: Bruto plače v zasebnem sektorju

Vir: SURS, preračuni UMAR.

Okvir 3: Podpis Aneksa h kolektivni pogodbi za javni sektor

V obdobju gospodarske krize je predvidena rast plač, ki bi izhajala iz sprejete plačne reforme javnega sektorja, predstavljala veliko tveganje za poslabšanje makroekonomskih razmerjih. Z januarjem letos je bila realizirana druga četrtina, v skladu s Kolektivno pogodbo za javni sektor. Ostali dve četrtini bi se morali izplačati septembra letos in marca 2010, vendar z varovalko v primeru da bi realna rast plač javnega sektorja preseгла skupno produktivnost dela za več kot 0,5 o. t. Vlada je s sindikati uspela februarja letos skleniti Dogovor o ukrepih na področju plač v javnem sektorju zaradi spremenjenih makroekonomskih razmer v obdobju 2009–2010 in Aneks št. 1 h kolektivni pogodbi za javni sektor, kjer se je tretja četrtina zamaknila na 1. 1. 2010 in četrta na 1. 3. 2010 z varovalko. Poleg tega je bilo dogovorjeno, da se ne izvede letošnja redna julijska uskladitev in z aprilom začasno ukinje redno delovno uspešnost (do decembra letos).

Gibanje plač v javnem sektorju je eno večjih tveganj zagospodarskega gibanja prihodnje leto, saj bi se, v kolikor bivel januarja letos sprejeti dogovor, v letu 2010 nominalno povešale za 10,3%, kar bi dodatno ogrozilo stanje javnih financ. V jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2009 smo na UMAR zaradi poglobljanja recesije še znižala napoved gospodarske rasti letos in prihodnje leto ter kot eno izmed glavnih tveganj navedli gibanje plač v javnem sektorju. Zaradi izjemno spremenjenih makroekonomskih razmer, je Vlada s sindikati oktobra sklenila nov Dogovor o ukrepih na področju plač v javnem sektorju za obdobje december 2009–november 2011 in Aneks št. 2 h kolektivni pogodbi za javni sektor. Izplačilo četrtin sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij je bilo pomaknjeno na oktober 2010 in oktober 2011. Nadalje, v splošni julijski uskladitvi v letu 2010 se upošteva polovico inflacije predvidene v Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj v letu 2010 (UMAR), še naprej pa se začasno ukinja redna delovna uspešnost.

Splošna julijska uskladitev v letu 2011 se bo dogovorila do maja 2010. Oktobrski dogovor pomeni v primerjavi s februarskim bistveno nižjo rast v javnem sektorju v letu 2010. Kljub temu bo na njegoviosnovi ocenjena rast plač višja kot smo jo predvideli v jesenski napovedi na podlagi prvotnih pogajalskih izhodišč vlade in osnutka proračunskega memoranduma.

Tabela 5: Primerjava napovedi bruto plače na zaposlenega

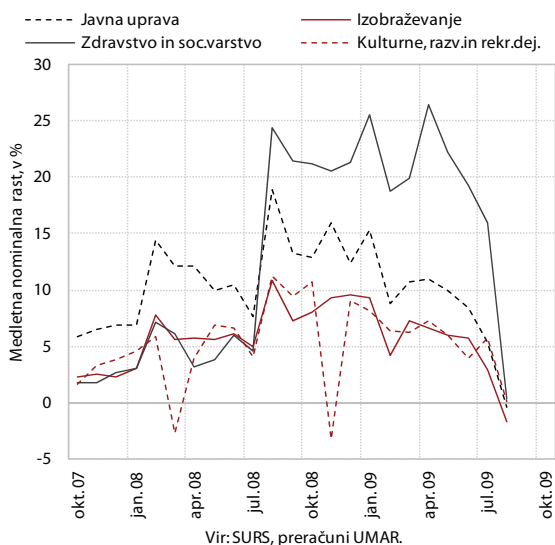
		2008	2010			
			Jesenska napoved (sept. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Dogovor oktober 09	Dogovor februar 09
Nominalna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	8,3	2,9	2,1	2,6	5,0
	Zasebni sektor	7,8	0,8	2,4		
	Javni sektor	9,8	7,0	1,0	3,1	10,3
	Produktivnost dela	4,5	-1,0	3,1		
Realna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	2,5	1,9	0,6	1,1	3,4
	Zasebni sektor	2,0	-0,2	0,9		
	Javni sektor	3,9	5,9	-0,5	1,5	8,7
	Produktivnost dela	0,7	-5,0	2,5		

Vir: SURS, preračuni in napovedi UMAR.

prvih osmih mesecih je rast bruto plače sektorja znašala 2,0 %, k temu pa je bistveno prispevala rast plač v tržnih storitvah (2,3 %), ki je bila precej višja kot v industriji in gradbeništvu (0,7 %) ⁷.

V javnem sektorju se je povprečna plača na zaposlenega avgusta zvišala, eno leto po prvem izplačilu plač po novem sistemu pa se je zaradi učinka osnove njena medletna rast izrazito znižala. Povprečna bruto plača sektorja je bila avgusta glede na pretekli mesec višja za 0,8 % ⁸, medletno pa je bila zaradi učinka osnove nižja za 0,6 %. V osmih mesecih je bila rast bruto plače sektorja (9,5 %) bistveno hitrejša kot v zasebnem sektorju. Najvišjo rast so beležili v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (18,1 %), najnižjo pa v izobraževanju (5,0 %) ⁹.

Slika 25: Bruto plače v javnem sektorju

Cene

Cene življenjskih potrebščin so se oktobra povišale za 0,1 %, v primerjavi z oktobrom lani pa se niso spremenile. Po prvih podatkih Eurostata je v evrskem območju oktobra medletna rast cen znašala -0,1 %.

Medletna rast cen življenjskih potrebščin se v zadnjih nekaj mesecih giblje okoli 0,0 %. Potem ko se je inflacija z visokih ravni s sredine leta 2008 postopoma zniževala do junija letos, je julija postala negativna, od takrat

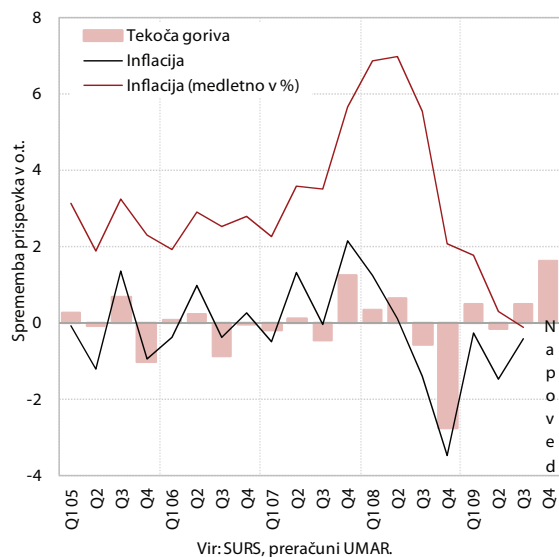
⁷ V prvi polovici leta je bila medletna rast plač v skupini industrije in gradbeništvu precej nižja kot v tržnih storitvah, v zadnjih treh mesecih pa sta rasti dokaj izenačeni.

⁸ Najbolj v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih (2,2 %), temu je sledilo zdravstvo in socialno varstvo (1,4 %) ter javna uprava (1,0 %), stagnirala pa je v izobraževanju (-0,1 %).

⁹ Izobraževanje je dosegalo višje rasti bruto plače kot ostale dejavnosti javnega sektorja v obdobju 2002–2006, saj je bila to edina dejavnost v sektorju, ki se je dogovorila za prejemanje dodatkov k plači v omenjenem obdobju.

pa se giblje okoli ničelne stopnje. Na hitro zniževanje inflacije je do julija letos pri nas in v celotnem evrskem območju pomembno vplivalo gibanje cene nafte na svetovnem trgu, kar se je neposredno odrazilo v visokem negativnem medletnem prispevku k inflaciji pri cenah tekočih goriv za prevoz in ogrevanje. Prispevek teh goriv bo ob predpostavljani obstoječi ceni nafte na svetovnem trgu pomembno vplival na dinamiko inflacije, saj bo v prihodnjih mesecih postal pozitiven. Podobno so se v obdobju, ko se je zniževala cena nafte na svetovnem trgu, zniževale tudi cene hrane, kar se je v manjši meri odrazilo tudi v maloprodaji. Septembra je tako medletni prispevek gibanja cen nafte k -0,1-odstotni rasti cen znašal -0,5 o. t., hrane pa -0,1 o. t. Na umirjanje stroškovnih pritiskov iz mednarodnega okolja pa je vplivalo tudi zniževanje cen ostalih surovin.

Slika 26: Prispevek skupine k spremembi medletne inflacije

Čedalje pomembnejši dejavnik gibanja cen življenjskih potrebščin v zadnjih mesecih postaja vpliv šibkega povpraševanja kot posledica gospodarske krize. Znižanje zunanega povpraševanja se je odrazilo v zmanjšanju gospodarske aktivnosti pri nas, kar se je prek umirjanja rasti plač in prilagoditve na trgu dela ter s tem povezanega upada domačega povpraševanja odrazilo na umirjanju cenovnih pritiskov tudi v ostalih cenovnih skupinah indeksa cen življenjskih potrebščin. Najpočasneje se pričakovano umirja rast cen večine storitev, ki je pri nas skupaj na medletni ravni znašala 2,0 %, medletna deflacija pa je bila zato nižja za 0,6 o. t. Rast cen storitev se umirja tudi v celotnem evrskem območju, kjer se je z relativno visoke ravni 2,7 % avgusta lani, letos spustila na 1,8 % septembra.

Negativna rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih kaže znake umirjanja. Potem ko so bila gibanja cen industrijskih proizvodov, namenjenih za prodajo na domačem trgu, pri domačih proizvajalcih

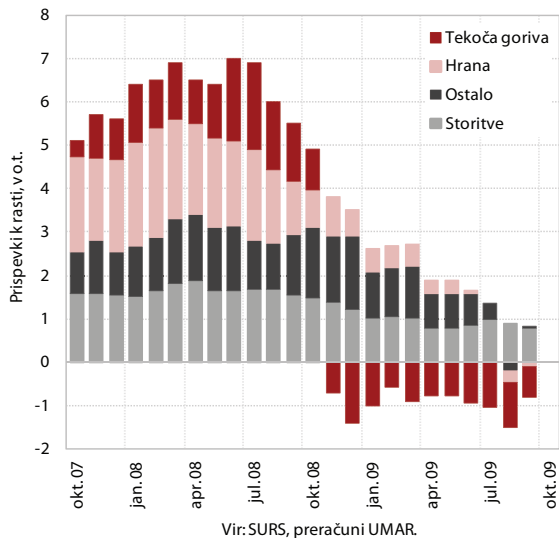
Tabela 6: **Cene**

v %	2008		2009		
	XII 08/ XII 07	Φ (I 08–XII 08)/ Φ (I 06–XII 07)	IX 09/ VIII 09	IX 09/ IX 08	Φ (X 08–IX 09)/ Φ (X 06–IX 07)
Cene življenjskih potrebščin (CPI)	2,1	5,7	-0,2	-0,1	1,4
Blago	1,3	6	0,8	-1,1	0,6
-Goriva in energija	-7,2	10,6	0,4	-4,4	-4,8
-Drugo	3,2	5	0,9	-0,5	1,6
Storitve	3,8	5	-2,3	2,0	3,2
Cene življenjskih potrebščin (HICP)	1,8	5,5	-0,1	0,0	1,3
Regulirane cene ¹	-7,8	9,6	0,1	-5,8	-5,4
-Energija	-11,9	14,4	0,2	-11,1	-9,6
-Drugo	0,4	0,1	0,0	2,6	1,4
Osnovna inflacija					
-odrezano povprečje ²	2,7	2,6	0,0	1,1	1,7
-breze (sveže) hrane in energije	3,9	4,6	-0,2	0,9	2,7
Cene življenjskih potrebščin (HICP) v evrskem območju	1,6	3,3	0,0	-0,3	0,7
Cene industrijskih proizvodov domačih proizvajalcev					
-na domačem trgu	3,1	5,6	0,3	-1,6	0,9
-na evrskem območju	-0,1	2,1	0,6	-4,8	-2,4

Viri: SURS, Eurostat; preračuni UMAR.

Opomba: ¹ Zaradi vsakoletnih sprememb indeksa reguliranih cen podatki med posameznimi leti niso neposredno primerljivi, ²Osnovna inflacija (odrezano povprečje) se optimizira mesečno, zato so možni manjši popravki podatkov za nazaj.

Slika 27: Razčlenitev medletne inflacije

v času gospodarske konjunktore v pretežni meri pod vplivom naraščajočih cen surovin v mednarodnem okolju (predvsem hrane, nafte in kovin), so znižanja cen surovin v obdobju gospodarske krize podobno kot pri cenah življenjskih potrebščin vplivala na umiritev rasti cen industrijskih proizvodov. V času konjunktore so namreč najhitreje rasle cene v proizvodnji živil in pijač ter v proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov. V obdobju gospodarske krize pa se je njihova rast umirila in v letošnjem letu postala negativna, kar je ključno vplivalo

na izmerjeno deflacijo pri cenah industrijskih proizvodov skupaj, ki je septembra znašala -1,6 %, v predelovalnih dejavnostih pa -3,2 %. Podatki za zadnjih nekaj mesecev kažejo, da se negativna rast cen v dejavnosti proizvodnje živil in pijač ter kovin in kovinskih izdelkov umirja, še naprej pa se umirja tudi rast cen v ostalih dejavnostih indeksa. Tudi gibanje cen industrijskih proizvodov iz uvoza v zadnjih dveh letih je bilo ključno zaznamovano s cenami surovin v mednarodnem okolju. V zadnjih nekaj mesecih pa je zaznati umirjanje negativne medletne rasti cen uvoženih proizvodov.

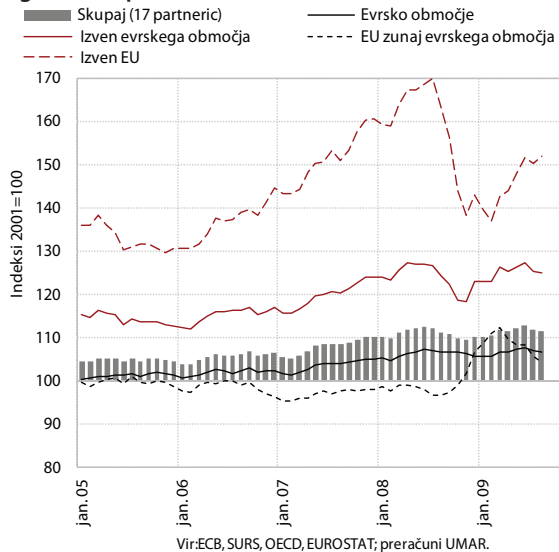
Rast cen poslovnih storitev se umirja. Gibanje cen poslovnih storitev je bilo po naši oceni v obdobju zadnjih nekaj let v manjši meri posledica stroškovnih šokov iz mednarodnega okolja, v večji meri pa ciklične gospodarske aktivnosti. Relativno šibka gospodarska aktivnost v obdobju gospodarske krize je vplivala na umiritev rasti cen poslovnih storitev, ki se je z relativno visoke ravni v zadnjem četrletju 2007 (5,0 %) znižala na 0,3 % v drugem četrletju letos (zadnji podatek).

Po poslabšanju med decembrom in junijem se je cenovna konkurenčnost gospodarstva julija in avgusta izboljšala. Realni efektivni tečaj, merjen z relativnimi cenami življenjskih potrebščin, je na mesečni ravni padel (za 0,2 %), potem ko se je od decembra lani do junija letos postopno nekoliko okrepil. Zaradi lanske podobne dinamike je bil avgusta in v prvih osmih mesecih skupaj le za malenkost višji kot pred enim letom (za 0,2 % oz. 0,1 %). Letošnja relativno stabilna gibanja cenovne konkurenčnosti so posledica stabilizacije

rasti cen življenjskih potrebščin na podobnih ravneh kot v trgovinskih partnericah, relativno stabilen pa je tudi nominalni efektivni tečaj.

Slika 28: Realni efektivni tečaji do pomembnejših skupin trgovinskih partneric

Na agregatni ravni je bil vpliv letošnjih izrazitejših nihanjev evra na cenovno konkurenčnost gospodarstva majhen. Delež zunanje menjave s trgovinskimi partnericami iz evrskega območja, kjer skupna valuta tečajna tveganja eliminira, je namreč največji.¹⁰ Hkrati so bili od drugega četrtertletja učinki krepitve evra do valut zunaj EU (zlasti do USD in JPY) na poslabšanje cenovne konkurenčnosti v veliki meri nevtralizirani z učinki njegovega padca do valut EU (zlasti PLN, HUF, CZK in GBP) in posledičnim izboljšanjem cenovne konkurenčnosti do EU trgovinskih partneric, ki niso članice evrskega območja (glej Mednarodno okolje). Gibanja do drugega četrtertletja so bila ravno nasprotna.

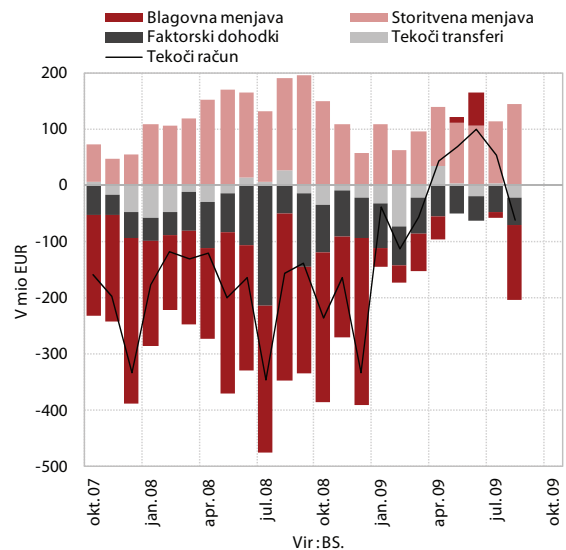
Plačilna bilanca

Avgusta je bil v plačilni bilanci zabeležen najvišji primanjkljaj v blagovni menjavi v letošnjem letu, kar je **saldo tekočega računa plačilne bilance** po štirih mesecih presežka prevesilo v primanjkljaj. Ker je izvoz blaga avgusta v primerjavi z julijem zabeležil večji padec od uvoza, se je v tem mesecu povečal blagovni primanjkljaj (133,5 mio EUR). Povečanje primanjkljaja avgusta je delno tudi sezonske narave in je značilno tudi za pretekla leta. Čeprav je avgustovski blagovni primanjkljaj letos največji, pa je še vedno precej pod lanskim, tudi kumulativno za obdobje od januarja do avgusta, ko je znašal 245.3 mio EUR, v enakem obdobju lani pa 1,717.6 mio EUR in je bil tudi glavni generator primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance.

¹⁰ V ožji skupini 17-tih trgovinskih partneric, zajetih v izračun efektivnega tečaja, znaša delež partneric iz evrskega območja okoli 64 %, delež EU partneric, ki niso članice evrskega območja, okoli 14 %, delež partneric zunaj EU pa 13 %.

V ostalih bilancah tokovi avgusta niso toliko odstopali od tokov v preteklih mesecih. Bilanca faktorskih dohodkov je avgusta beležila podoben primanjkljaj kot julija. Od prvega četrtertletja letos, ko je bil najvišji letos, pa se je primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov postopoma zniževal. Najbolj ga znižujejo neto plačila obresti na tuja posojila, ki upadajo bolj kot neto prejete obresti od naložb v dolžniške vrednostne papirje. Bilanca tekočih transferjev je prav tako največji primanjkljaj letos beležila v prvem četrtertletju, zlasti pod vplivom državnega sektorja. Od aprila do julija pa je bil kumulativni saldo tekočih transferjev pozitiven, zaradi presežka državnega proračuna v odnosu do proračuna EU. Avgusta je bil zabeležen neto odliv sredstev iz državnega proračuna v proračun EU, kar je vplivalo na poslabšanje bilance tekočih transferov avgusta glede na julij. V osmih mesecih letos je bil primanjkljaj v bilanci tekočih transferov na skoraj enaki ravni kot v tem obdobju lani. V storitveni bilanci je bil tudi avgusta izkazan presežek, ki je bil najvišji letos, na kar je vplivalo sezonsko povečanje presežka v menjavi potovanj. Medletno pa je bil avgusta in v osmih mesecih presežek v storitveni menjavi nižji kot lani, večinoma zaradi manjšega presežka v menjavi potovanj in cestnega transporta, ki je precej povezan z dinamiko blagovne menjave.

Slika 29: Komponente salda tekočega računa plačilne bilance

Padec tujega povpraševanja in domače aktivnosti se odraža tudi v spremenjenih tokovih blagovne menjave po namenu. Zaradi krčenja investicijske aktivnosti ter padca cen energentov in surovin se na medletni ravni že od začetka letošnjega leta najbolj znižuje primanjkljaj v menjavi proizvodov za investicije in primanjkljaj v menjavi proizvodov za vmesno porabo, saj je uvoz teh proizvodov upadel precej bolj kot izvoz. V menjavi proizvodov za široko porabo pa ima Slovenija še vedno presežek, ki se je v času gospodarske krize celo nekoliko povečal, kar je bilo predvsem posledica izrazitega

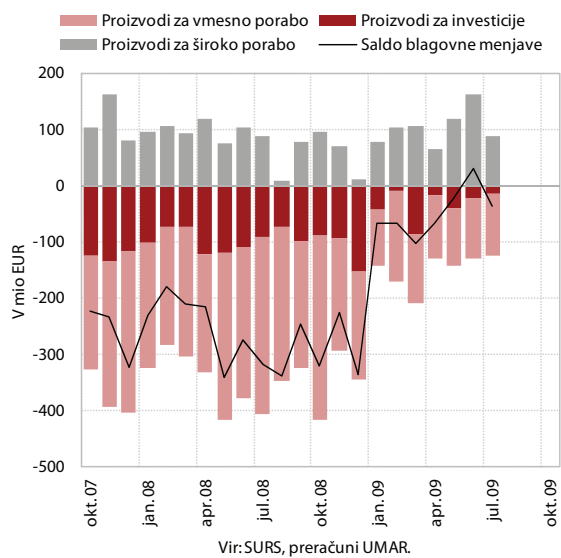
Tabela 7: **Plačilna bilanca**

I-VIII 09, v mio EUR	Prilivi	Odlivi	Saldo ¹	Saldo, I-VIII 08
Tekoče transakcije	14.485,8	14.486,3	-0,5	-1.414,8
-Blagovna menjava (FOB)	10.493,8	10.739,1	-245,3	-1.717,6
-Storitve	2.848,6	2.011,6	837,0	1.099,0
-Dohodki od dela in kapitala	663,8	1.123,3	-459,5	-672,8
Tekoči transferi	479,7	612,3	-132,6	-123,5
Kapitalski in finančni račun	-114,0	-12,0	-126,0	1.773,6
-Kapitalski račun	148,4	-118,2	30,2	-12,2
-Kapitalski transferi	147,4	-112,1	35,3	-10,4
-Patenti, licence	1,0	-6,1	-5,1	-1,8
-Finančni račun	-262,4	106,2	-156,2	1.785,8
-Neposredne naložbe	-8,2	-457,3	-465,5	148,6
-Naložbe v vrednostne papirje	2.766,8	29,7	2.796,5	-919,8
-Finančni derivativi	-29,1	13,1	-16,0	38,1
-Ostale naložbe	-3.127,3	520,7	-2.606,6	2.489,3
-Terjatve	0,0	520,7	520,7	-1.132,7
-Obveznosti	-3.127,3	0,0	-3.127,3	3.622,0
-Mednarodne denarne rezerve	135,4	0,0	135,4	29,7
Statistična napaka	126,4	0,0	126,4	-358,7

Vir: BS.

Opomba: ¹Negativni predznak v saldu pomeni presežek uvoza nad izvozom pri tekočih transakcijah ter povečanje imetij pri kapitalskih transakcijah in zunanji poziciji centralne banke.

Slika 30: **Komponente bilance blagovne menjave**

medletnega upada uvoza osebnih avtomobilov (v sedmih mesecih letos za 44,8 %).

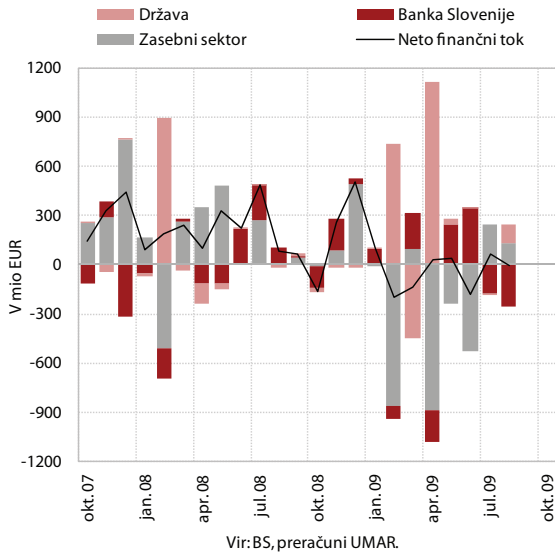
Avgusta je bil neto tok finančnih transakcij s tujino (brez mednarodnih denarnih rezerv) med najmanjšimi letos in tudi v celotnem osemmesečnem obdobju je bil precej nižji kot lani. Neto odtok kapitala je avgusta znašal 10,5 mio EUR (avgusta lani neto pritek v višini 83,7 mio EUR). Na to

je vplival neto odliv kapitala BS, zaradi povečanja naložb v tuje dolžniške vrednostne papirje in znižanja obveznosti do sistema TARGET¹¹ (sistem bruto poravnave znotraj Evrosistema, ki se uporablja za poravnavo centralno bančnih operacij, medbančne prenose sredstev velikih vrednosti in za druga plačila v evrih). Ta neto odliv je bil višji od neto priliva kapitala državnega sektorja, zaradi povečanja naložb tujcev v dolžniške vrednostne papirje države in neto priliva zasebnega sektorja, zaradi neposrednih in ostalih naložb. V osmih letošnjih mesecih so finančne transakcije s tujino (brez mednarodnih denarnih rezerv) zabeležile neto odliv kapitala v višini 291,6 mio EUR, v enakem obdobju lani pa neto priliv v višini 1.756,1 mio EUR.

Največje finančne transakcije so bile avgusta zabeležene predvsem na strani terjatev in obveznosti poslovnih bank. Neposredne naložbe so bile avgusta neto prilivne v višini 60,6 mio EUR, v večini preteklih mesecev pa neto odlivne. Na to je vplivala neto zadolžitev domačih družb do tujih kapitalsko povezanih družb, tokovi lastniškega kapitala pa so bili šibki. Naložbe v vrednostne papirje so bile neto odlivne v višini 111,6 mio EUR. Bančni sektor je povečal naložbe v obveznice in zadolžnice ter instrumente denarnega trga. Povečale so se tudi neto naložbe nerezidentov v dolžniške papirje državnega sektorja.

¹¹ Sistem bruto poravnave znotraj Evrosistema, ki se uporablja za poravnavo centralno bančnih operacij, medbančne prenose sredstev velikih vrednosti in za druga plačila v evrih.

Slika 31: Finančne transakcije plačilne bilance po sektorjih

Vir: BS, preračuni UMAR.

Januarja, februarja, aprila in julija pa je bil, zaradi prodaje instrumentov denarnega trga poslovnih bank, izdaje dveh državnih obveznic in obveznice NLB s poroštvo RS, izkazan visok neto priliv naložb v vrednostne papirje. Ostale naložbe so avgusta izkazovale skromen neto pritek v višini 32,2 mio EUR, vendar so bili na strani terjatev in obveznosti zabeleženi visoki finančni tokovi. Pri terjatvah so se najbolj znižale vloge domačih poslovnih bank v bankah v tujini, saj so banke del vezanih sredstev (647,9 mio EUR) iz julijske izdaje obveznice NLB prenesle iz računov v tujini. Pri obveznostih pa so največji odliv izkazovale vloge nerezidentov v slovenskih bankah (319,1 mio EUR), BS pa je drugi mesec zapored odplačala del obveznosti do neto pozicije TARGET računa.

Zaradi izdaje obveznic se je **dolg državnega sektorja letos povečal, zasebni sektor, zlasti domače poslovne banke, pa so v preteklih letih povečan dolg letos neto odplačevale**. Zaradi zagotavljanja sredstev za financiranje potrošnje države ter sprejetih ukrepov za spodbuditev kreditne aktivnosti se je letos povečalo neto zadolževanje državnega sektorja. Bruto zunanji dolg državnega sektorja se je v primerjavi s koncem leta 2008 povečal za 1.469 mio EUR, bruto dolžniške terjatve pa znižale le za 81 mio EUR. Neto zunanji dolg zasebnega sektorja pa se je v tem obdobju znižal. Pri tem se je najbolj znižal bruto zunanji dolg poslovnih bank, in sicer za 1.333 mio EUR, njihove bruto terjatve pa za 528 mio EUR.

Finančni trgi

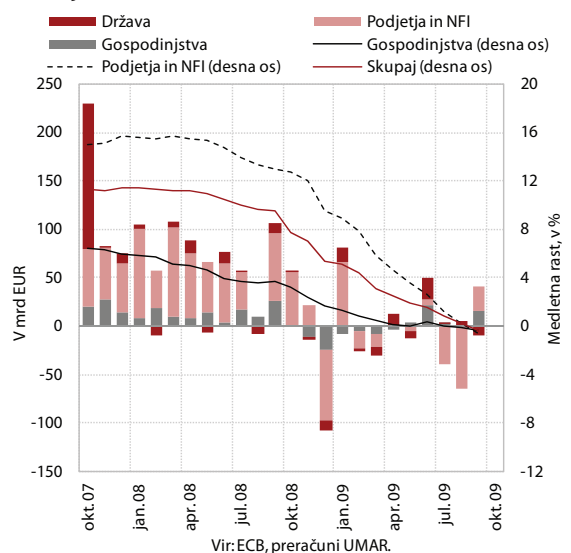
Kreditna aktivnost slovenskih bank je tudi septembra ostala na skromni ravni. Te so v tem mesecu neto odobrile kredite v višini 82,1 mio EUR. Daleč največji del predstavlja zadolževanja prebivalstva, okrepilo pa se je tudi zadolževanje države. Po drugi strani so podjetja in

NFI kredite, najete pri domačih bankah, neto odplačevala v najvišji mesečni vrednosti doslej. Viri financiranja na mednarodnih medbančnih trgih ostajajo precej omejeni, banke tako še naprej odplačujejo kredite, najete v tujini, septembra pa se je ponovno okrepil obseg vlog države, ki se je zadolžila za 1,5 mrd EUR, slabi dve tretjini teh sredstev pa je naložila v banke. Prilivi vlog gospodinjstev v banke pa so vse bolj skromni.

Mesečna rast skupnega obsega kreditov domačih bank domačim sektorjem ni presegla 1,0 % že vse od lanskega oktobra, na medletni ravni pa je septembra upadla že pod 5,0 %. Banke so v prvih treh četrtletjih letos neto odobrile kredite domačim nebančnim sektorjem v višini 878,6 mio EUR, kar dosega le dobro petino vrednosti iz primerljivega obdobja lani. Potem ko je bil neto tok kreditov v evrskem območju julija in avgusta negativen, se je ta septembra okrepil in bil na ravni 30,2 mrd EUR. Kljub temu se je medletna stopnja rasti skupnega obsega kreditov znižala še za 0,7 o. t. in bila z -0,4 % prvič negativna. Do večje spremembe je prišlo zlasti pri zadolževanju podjetij in NFI. Potem ko so ta v preteklih dveh mesecih neto odplačevala kredite v višini več kot 100 mrd EUR, so jih septembra neto najela za 24,6 mrd EUR, kar je druga najvišja vrednost letos in dosega skoraj 60 % mesečnega povprečja v letu 2008. Kljub razmeroma ugodnemu septembru pa splošna slika v prvih treh četrtletjih letos kaže, da je bilo umirjanje kreditne aktivnosti v evrskem območju še izrazitejše kot v Sloveniji. Skupni neto tok kreditov je bil negativen, in sicer je dosegel slabo milijardo EUR, medtem ko so podjetja neto odplačevala kredite v višini 42,6 mrd EUR.

Obseg **neto zadolževanja gospodinjstev** je bil tudi septembra na razmeroma visoki ravni in je s 95,1 mio EUR dosegel drugo najvišjo raven letos. Najpomembnejši del zadolževanja še naprej predstavljajo stanovanjski krediti, njihovi neto tokovi pa se že tretji mesec zapored gibljejo na

Slika 32: Neto tokovi in rasti kreditov v evrskem območju

Vir: ECB, preračuni UMAR.

Tabela 8: Izbrani kazalniki finančnih trgov

Krediti domačih bank nebančnemu sektorju in varčevanje prebivalstva	Nominalni zneski, v mio EUR		Nominalna rast kreditov, v %		
	31. XII 08	30. IX 09	30. IX 09/ 31. VIII 09	30. IX 09/ 31. XII 08	30. IX 09/ 30. IX 08
Kreditni skupaj	31.549,10	32.427,72	0,3	2,8	4,7
Kreditni podjetjem in DFO	23.137,53	23.378,77	-0,3	1,0	2,7
Kreditni državi	584,61	818,35	8,3	40,0	57,8
Kreditni prebivalstvu	7.826,96	8.230,60	1,2	5,2	6,8
Potrošniški	2.883,95	2.895,89	0,7	0,4	-0,3
Stanovanjski	3.395,30	3.752,88	1,6	10,5	15,9
Ostalo	1.547,71	1.581,82	1,1	2,2	1,2
Bančne vloge skupaj	13.689,07	14.127,29	0,0	3,2	4,7
Čez noč	5.249,44	5.623,43	-0,1	7,1	3,8
Kratkoročno vezane	5.644,79	5.358,67	-1,0	-5,1	-1,8
Dolgoročno vezane	1.957,65	2.574,87	1,3	31,5	48,2
Vloge na odpoklic	837,19	570,31	5,5	-31,9	-35,3
Vzajemni skladi	1.513,38	1.807,06	3,3	19,4	-14,0

Viri: BS, ATVP, preračuni UMAR.

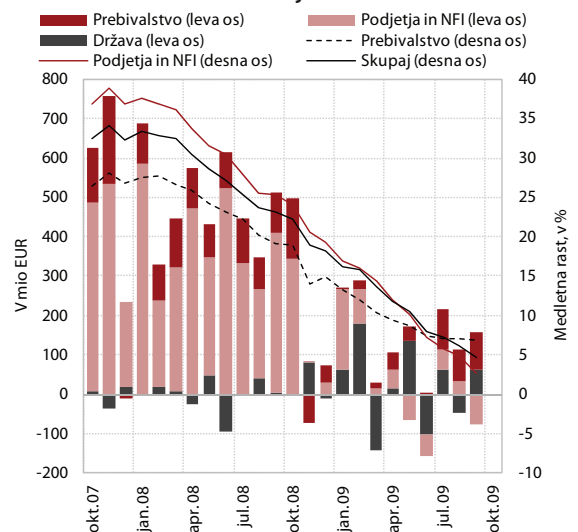
ravni med 50 in 60 mio EUR. Močan preskok je zabeležilo neto zadolževanje v obliki potrošniških kreditov, ki je septembra znašalo 18,7 mio EUR, kar je najvišja vrednost letos. Banke so v treh četrtletjih letos neto odobrile kredite gospodinjstvom v višini 403,6 mio EUR, kar dosega dobrih 45 % vrednosti iz primerljivega obdobja v letu 2008. Upad je posledica zaustavitve bančnega kreditiranja v obliki deviznih kreditov, ki so jih gospodinjstva v prvih treh četrtletjih letos neto odplačevala v višini 147,7 mio EUR (v enakem obdobju lani so bili neto tokovi na ravni 340 mio EUR). Del povpraševanja po tovrstnih kreditih se je tako najverjetneje preusmeril na evrske kredite, saj so bili njihovi neto tokovi v treh četrtletjih letos rahlo višji kot v primerljivem obdobju lani.

Po dveh zaporednih mesecih, ko je bilo **neto zadolževanje podjetij in NFI pozitivno**, so ta septembra ponovno neto odplačevala kredite. Tokrat kar v višini 76,0 mio EUR, kar je največ doslej. Takšno gibanje je izključno posledica neto odplačevanja kreditov za obratna sredstva, ki je bilo na ravni 116,6 mio EUR, medtem ko je neto zadolževanja za investicije znašalo skoraj 30 mio EUR in za ostale namene dobrih 10 mio EUR, kar je oboje več od letošnjega mesečnega povprečja. Do septembra jamstvena shema za podjetja tako še ni prinesla večjega obsega financiranja gospodarstva. Razlog za takšno stanje pa gre najverjetneje iskati v večji previdnosti bank pri kreditni aktivnosti, ki je rezultat splošne gospodarske krize, hkrati pa ocenjujemo, da je prišlo do kakovostnega preskoka tudi pri povpraševanju. Podjetja namreč trenutno v veliki meri potrebujejo finančna sredstva za premostitev likvidnostnih težav, tovrstna posojila pa po navadi niso namenjena financiranju razvojnih projektov, ki ustvarjajo nov denarni tok, zato so banke pri tovrstnem kreditiranju še toliko bolj previdne in zahtevajo za dodatno tveganje večja zavarovanja in predvsem višjo obrestno mero, kar pa

del potencialnih kreditojemalcev odvrne od zadolževanja. Podjetja in NFI so se tako v prvih treh četrtletjih letos neto zadolžila pri domačih bankah v višini 241,2 mio EUR, kar dosega le še 7,1 % vrednosti iz primerljivega obdobja lani.

Avgusta so podjetja in NFI kredite, najete v tujini, neto odplačevala v višini 30,0 mio EUR. Negativen neto tok pa so beležili dolgoročni in kratkoročni krediti. Ob izredno močnem neto zadolževanju v enakem mesecu lani (112,2 mio EUR) so se precej spremenila tudi razmerja. Obseg neto najetih kreditov je bil tako v osmih mesecih letos na ravni 257,6 mio EUR, kar je že za skoraj dve petini manj

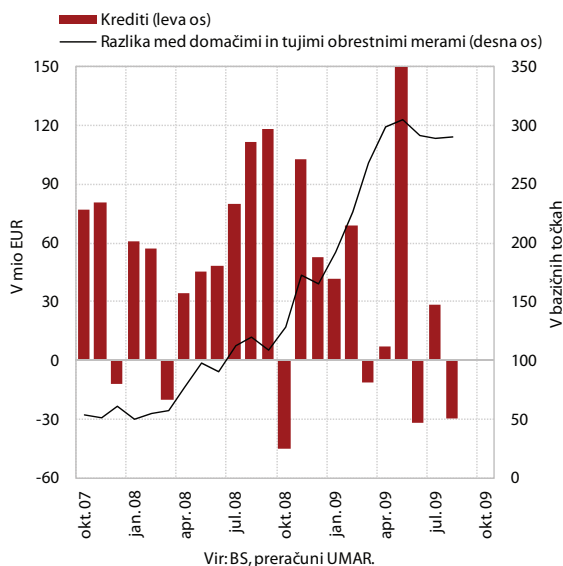
Slika 33: Neto tokovi in rast kreditov domačih bank domačim nebančnim sektorjem

Viri: BS, preračuni UMAR.

kot v enakem obdobju lani. Tako velik upad je v veliki meri posledica občutnega neto odplačevanja kratkoročnih kreditov (85,6 mio EUR), medtem ko je bilo zadolževanje v obliki dolgoročnih kreditov še vedno rahlo nad ravno iz primerljivega obdobja lani, vendar pa se je stopnja rasti v zadnjih treh mesecih močno umirila. Delež tujega financiranja se je tako v avgustu spustil na 45,0 %, kar je za dobrih 5 o. t. manj kot mesec pred tem. Obrestne mere za zadolževanje podjetij in NFI so v Sloveniji precej višje kot v povprečju evrskega območja in so se avgusta, po podatkih Banke Slovenije, gibale na ravni 290 bazičnih točk¹². Banke so avgusta neto odplačevale dolgoročne in kratkoročne kredite, najete v tujini, vendar je bil neto odliv obojih precej skromen. Na skupni ravni so dosegli 38,9 mio EUR, kar je le sedmina mesečnega povprečja v osmih mesecih letos. Banke so v tem obdobju neto odplačevale kredite v višini 2,1 mrd EUR, medtem ko je v enakem obdobju lani neto priliv še vedno dosegal 2 mrd EUR.

Slika 34: Neto zadolževanje podjetij na tujem ter razlike v obrestnih merah

Upadanje rasti **vlog** gospodinjstev v bankah se je nadaljevalo tudi septembra. Medletna stopnja rasti se je tako prvič, odkar imamo primerljive podatke¹³, znižala pod 5 %, medtem ko se je rast še v začetku leta gibala na ravni okrog 10 %. K tako nizki rasti je pomembno prispeval upad kratkoročnih vlog (del se jih je sicer preselil tudi med dolgoročne vloge) ter vlog na odpoklic. Slednje so sicer septembra na mesečni rani beležile kar 5,5-odstotno rast, a so na medletni ravni še vedno beležile več kot 35-odstoten upad. Vloge prebivalstva v bankah so tako v treh četrtletjih letos beležile neto prilive v višini 438,2 mio EUR, kar je že za več kot polovico manj kot v primerljivem obdobju lani. Razlogov za takšen upad je več. Eden je prav gotovo upad prejemkov gospodinjstev. Drugi je ta,

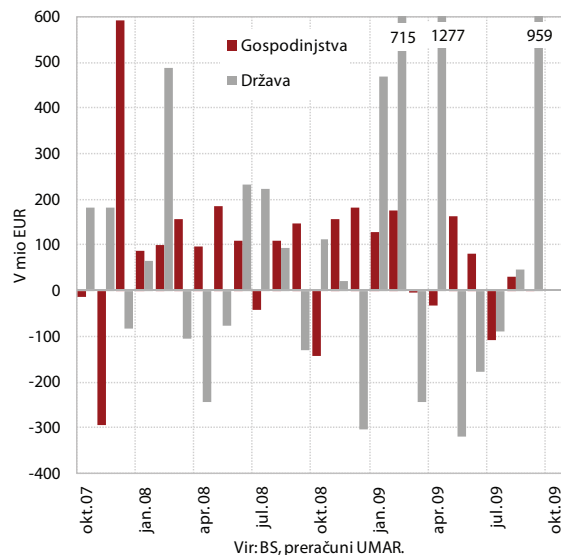
¹² Obrestne mere za kredite nad 1 mio EUR z variabilno ali do 1 leta s fiksno obrestno mero.

¹³ Od leta 2005.

da so se obrestne mere za depozite letos občutno znižale. Tretji razlog pa bi lahko iskali v gibanjih na kapitalskih trgih. Lani so namreč pomemben priliv med bančne vloge predstavljali tudi prilivi iz kapitalskih trgov, kjer so vrednosti premoženja beležile občuten upad, medtem ko je letos zaradi pozitivnih gibanj ta učinek ravno nasproten.

Septembra je država s pomembnim delom sredstev, pridobljenih z izdajo obveznic, ponovno okrepila obseg depozitov v bankah. Ta je tako konec meseca že presegel 4 mrd EUR in je bil za 1,5-krat višji kot ob koncu preteklega leta. Neto tokovi so na mesečni ravni dosegli 958,6 mio EUR. Tokrat je država pomemben del depozitov naložila kratkoročno, saj se je obseg kratkoročnih depozitov okrepil za dobrih 730 mio EUR, dolgoročnih pa le za dobrih 200 mio EUR.

Slika 35: Neto prilivi vlog gospodinjstev in države v banke

Vzajemni skladi domačih upravljalcev so septembra že tretji mesec zapored beležili pozitiven neto tok, ki je bil s 5,9 mio EUR na najvišji mesečni ravni letos. Takšno gibanje je v veliki meri posledica ugodnih gibanj na kapitalskih trgih, saj so pretežen del teh neto prilivov zabeležili delniški skladi. Vzajemni skladi domačih upravljalcev so v prvih treh četrtletjih letos beležili skromen pozitiven neto tok v višini 1,2 mio EUR, medtem ko je bil v enakem obdobju lani zabeležen neto odliv, in sicer v višini 188,1 mio EUR. Obseg sredstev v vzajemnih skladih je že tretji mesec zapored beležil rast, tokrat v višini dobre 3 %, od konca preteklega leta pa se je okrepil za slabo petino.

Porekordnem avgustovskem prometu na Ljubljanski **borzi** se je septembra ta ponovno umiril in s 67,5 mio EUR ni bistveno odstopal od povprečja v predhodnih mesecih. Tudi tokrat je največji delež trgovanja odpadel na delnice, medtem ko je promet z obveznicami s 13,7 mio EUR dosegel najvišjo vrednost v zadnjih šestih mesecih. Septembra

je tržna kapitalizacija vrednostnih papirjev, ki kotirajo na Ljubljanski borzi, beležila prvo mesečno rast v tretjem četrtletju, ki pa je bila kar 9,0-odstotna. K rasti je ponovno največ prispevala 16,3-odstotna rast tržne kapitalizacije obveznic, kar je posledica nove izdaje državnih obveznic v začetku septembra, medtem ko je bila rast tržne kapitalizacije delnic zmerna (1,7 %). Vrednost indeksa SBI20 se je oktobra, kljub občutno negativnim gibanjem v drugi polovici meseca, že drugi mesec zapored povišala, vendar je bila rast tokrat z 1,9 % za skoraj polovico nižja kot mesec pred tem. Nasprotno se je na mednarodnih kapitalskih trgih prekinil niz zaporednih mesečnih rasti iz celotnega tretjega četrtletja. Vrednost indeksa MSCI World, merjenega v evrih, je tako v tem mesecu beležila 2,8-odstotni upad. Izmed pomembnejših indeksov je stagniral le osrednji indeks newyorške borze, medtem ko so preostali indeksi beležili upad v višini med 1,0 % in 5,0 %.

Slika 36: Gibanje borznega indeksa SBI20 in ostalih pomembnejših indeksov

Javne finance

V prvih devetih mesecih letos je bilo iz davkov in prispevkov za socialno varnost vplačanih 7,6 % manj prihodkov kot v enakem obdobju lani. Po podatkih o vplačilih davkov in prispevkov za socialno varnost¹⁴ so vplačila znašala 9,7 mrd EUR, pešanje rasti javnofinančnih prihodkov pa se je nadaljevalo pri večini davkov in prispevkov. Medletno so bili v prvih devetih mesecih letos večji le prihodki od trošarin (15,8 %) in prihodki od prispevkov za socialno varnost (2,1 %), vsi ostali davki pa so bili nižji. Vlada je nadaljevala s politiko povečevanja trošarinskih

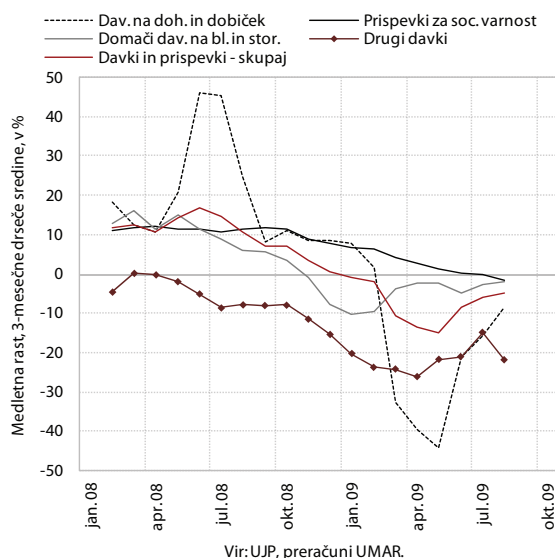
¹⁴ Obdelava Poročila o razporejenih javnofinančnih prihodkih in kritju v obdobju januar–september 2009, Uprava za javne prihodke.

dajatev na vse trošarinske izdelke, kar povečuje prihodke od trošarin, vendar se je njihova rast avgusta in septembra nekoliko upočasnila. Prispevki za socialno varnost sledijo gibanju mase plač, tudi njihova rast se upočasnjuje. Prihodki od dohodnine so bili v prvih devetih mesecih medletno nižji za 4,0 %, predvsem zaradi izdatnejših vračil dohodnine po dohodninskih odločbah za lani ter zaradi precej manjših prilivov iz davkov od dohodkov od dejavnosti in od dohodkov od prodaje kapitala, upočasnjuje pa se tudi rast prihodkov od davka iz zaposlitve (medletna rast 3,6 %). Akontacije davka od dohodka pravnih oseb so se septembra glede na avgust še zmanjšale, v prvih devetih mesecih so dosegle le dobro polovico lanske vrednosti, saj lahko davčni zavezanci uveljavijo dokazane slabše rezultate tekočega poslovanja in letošnje (nižje) dokonsko davčno stopnjo (21,0 %). Prihodki iz davka na dodano vrednost so bili v prvih devetih mesecih leta nižji za 10,8 % in ob siceršnjih časovnih zamikih z usklajevanjem vplačil in vračil davka sledijo upadanju gospodarske aktivnosti.

Po nekonsolidiranih podatkih za avgust so bili prihodki državnega proračuna v prvih osmih mesecih medletno nižji za 13,4 %, odhodki pa so se v enakem obdobju povečali za 12,2 %. Primanjkljaj državnega proračuna je v prvih osmih mesecih dosegel 1.031 mio EUR. Primanjkljaj je po osmih mesecih izkazala tudi zdravstvena blagajna (79,9 mio EUR), ob povečanju prihodkov za 4,3 % in odhodkov kar za 15,8 %. Pokojninska blagajna je po transferju iz državnega proračuna v višini 960 mio EUR prvih osem mesecev leta zaključila s približno izravnano bilanco, prihodki in odhodki pa so se povečali za 7,8 % oz 7,7 %. Negativna je bila v prvih sedmih mesecih skupna bilanca občinskih proračunov, ki so ob medletnem povečanju prihodkov za 3,8 % in povečanju odhodkov za 13,8 % izkazali dobrih 50 mio EUR primanjkljaja.

Črpanje sredstev kohezijske politike s finančne perspektive 2007–13 se je v tretjem četrtletju pospešilo, povračila v

Slika 37: Davki in prispevki za socialno varnost

Okvir 4: Temeljni agregati sektorja država ESA-95

Po revidiranih podatkih SURS je **primanjkljaj sektorja država** v letu 2008 znašal 1,8 % BDP in se je glede na leto 2007, ko je bila bilanca skoraj izravnana, precej poslabšal. SURS je objavil revidirane podatke o temeljnih agregatih sektorja država za obdobje 2005–2008, kjer se glavna sprememba nanaša na revizijo ocene obračunanega davka na dohodek pravnih oseb za leti 2007 in 2008, za leto 2008 pa je bila narejena nova ocena izdatkov za investicije v osnovna sredstva ter primanjkljajev javnih agencij, skladov in javnih zavodov. Z revizijo je bil sektor država razširjen z RTV Slovenija, Stanovanjskim skladom RS, Družbo za svetovanje in upravljanje (D.S.U.) ter DSU nepremičnine. Po revidiranih podatkih je za leto 2008 sedaj izkazan za 0,9 o. t. večji primanjkljaj kot pred revizijo, glede na leto prej pa je delež prihodkov glede na BDP ostal nespremenjen, tako da se je za ves izkazani primanjkljaj povečal delež celotnih odhodkov v sektorju država. Za leto 2007 je bil z revizijo izničen prej poročan presežek v višini 0,5 % BDP. V letu 2008 se je primanjkljaj sektorja država pretežno generiral na ravni centralne države (461 mio EUR), deloma pa tudi na enotah lokalne ravni države (213 mio EUR). V skladih socialnega zavarovanja je bil ocenjen minimalen presežek. Glede na pretekla leta je zlasti opazno povečanje primanjkljaja na enotah lokalne ravni države (občine), ki je najvišji po letu 2000. Za leto 2009 bo po napovedi Ministrstva za finance primanjkljaj sektorja države (po metodologiji ESA-95) ocenjen na 5,9 % BDP, konsolidirani dolg države pa na 34,2 % BDP.

V letu 2008 so se **prihodki sektorja države** nominalno povečali za 7,4 % na 15,8 mrd EUR (42,4 % BDP). Med pomembnejšimi kategorijami so se v letu 2008 najbolj povečali prispevki za socialno varnost (10,3 %), precej počasneje pa so rasli davki na dohodek in premoženje (5,2 %) ter davki na proizvodnjo in uvoz (3,5 %).

Odhodki sektorja države so se v letu 2008 povečali za 12,0 %, na 16,4 mrd EUR (44,2 % BDP). Bolj od skupnih odhodkov so se povečali izdatki za blago in storitve (15,5 %) in sredstva za zaposlene (12,9 %), počasneje pa so se povečali odhodki za investicije (10,5 %) in odhodki za socialna nadomestila in podpore (10,1 %).

Po reviziji je konsolidirani **dolg sektorja država** konec leta 2008 ocenjen na 22,5 % BDP (8.337 mio EUR) ali za 0,3 o. t. BDP manj kot po prvotni oceni, kar je posledica vključitve štirih novih enot v sektor centralne države, ki so konec leta 2008 izkazovale presežke.¹ Glede na konec leta 2007 se je dolg sektorja država zmanjšal za 0,8 o. t. BDP, od konca leta 2005 pa celo za 4,5 o. t. BDP. Večina dolga se je generirala na enotah centralne ravni države, manjši del pa na enotah lokalne ravni. Leta 2008 se je dolg centralne ravni zmanjšal, dolg lokalne ravni pa povečal.

Tabela 9: Prihodki, izdatki in primanjkljaj sektorja država, v % BDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skupaj prihodki države	43,0	43,6	43,9	43,7	43,6	43,8	43,2	42,4	42,4
Skupaj izdatki države	46,7	47,6	46,3	46,4	45,8	45,2	44,5	42,4	44,2
Dolg sektorja država	26,8	27,4	28,1	27,5	27,2	27,0	26,7	23,3	22,5
Primanjkljaj (neto izposojanje (-))	-3,7	-4,0	-2,5	-2,7	-2,2	-1,4	-1,3	0,0	-1,8
Od tega:									
Centralna država	-3,2	-3,7	-2,1	-2,5	-2,1	-2,2	-1,3	-0,1	-1,2
Lokalna država	0,0	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,6
Skladi soc. zavarovanja	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,8	0,1	0,2	0,0

Vir: SURS, Temeljni agregati sektorja država 2005–2008, za leta 2000–2004 Nefinančni sektorski računi, preračuni UMAR, Metodologija ESA-95

¹ RTV, Stanovanjski sklad RS, DSU in DSU nepremičnine.

državni proračun pa ostajajo nizka. Podatki SVLR¹⁵ po operativnih programih kažejo, da so ukrepi, ki so bili sprejeti na področju črpanja kohezijske politike na evropski in na nacionalni ravni¹⁶, prispevali predvsem k izboljšanju na področju potrjevanja operacij in projektov ter podpisovanja pogodb. Povečala so se tudi dejanska

izplačila sredstev kohezijske politike z nove finančne perspektive, vendar v odstotku glede na pravice porabe v obdobju 2007–2009 skupaj še vedno dosejajo zelo nizko raven. Posredovani zahtevki za povračila iz proračuna EU vse bolj sledijo dejanskim izplačilom, čeprav so še vedno vidni veliki zaostanki, ki bi jih bilo treba čim hitreje odpraviti. Certificirani zahtevki za povračila oz. dejanska povračila v državni proračun pa ostajajo zelo nizka, predvsem pri operativnih programih krepitve razvoja regionalnih potencialov (RR) in razvoja človeških virov (RČV). Razloge lahko iščemo v administrativnih ovirah¹⁷, ki bi jih bilo nujno čim prej odpraviti.

¹⁵ Po podatkih SVLR, ki podrobneje spremlja dodeljevanje in porabo sredstev kohezijske politike, ki predstavlja tudi večji del sredstev, ki jih Slovenija prejema iz EU proračuna, medtem ko Ministrstvo za finance na strani prihodkov spremlja podatke o dejanskih povračilih sredstev v državni proračun (glej tudi Ekonomski izzivi 2009).

¹⁶ Glej Ekonomsko ogledalo, april 2009.

¹⁷ Glej Ekonomski izzivi 2009.

Tabela 10: Črpanje sredstev kohezijske politike finančne perspektive 2007-2013 (stanje na dan 30.9.2009)

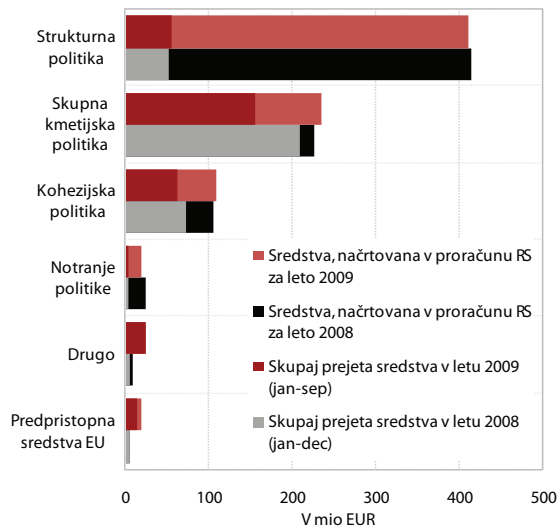
	v mio EUR				% glede na pravice porabe 07 - 09			
	OP ROPI*	OP RR*	OP RČV*	skupaj vsi OP*	OP ROPI*	OP RR*	OP RČV*	skupaj vsi OP*
Pravice porabe 2007-2009	434,0	869,7	362,0	1.665,7				
Potrjene operacije	304,4	886,4	325,5	1.516,2	70,1	101,9	89,9	91,0
Podpisane pogodbe	117,9	707,2	321,7	1.146,8	27,2	81,3	88,9	68,8
Izplačana sredstva	90,6	250,8	44,5	385,9	20,9	28,8	12,3	23,2
Posredovani zahtevki za plačilo	81,3	143,0	8,0	232,3	18,7	16,4	2,2	13,9
Certificirani prispevki za povračilo	79,7	9,2	3,2	92,1	18,4	1,1	0,9	5,5

Vir: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko; preračuni UMAR.

Opomba: * OP ROPI - operativni program razvoja okoljske infrastrukture, OP RR - operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov, OP RČV - operativni program razvoja človeških virov, OP - operativni program

Povračila EU sredstev v državni proračun so bila septembra še nekoliko nižja kot avgusta. Največji del povračil, dobrih 50 %, je bil iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, nekaj manj pa je bilo povračil iz Kohezijskega sklada in prihodkov za izvajanje skupne kmetijske politike. Prihodki iz proračuna EU v državni proračun so bili ponovno precej nižji kot plačila obveznosti RS do EU proračuna, zato se je neto presežek v obdobju januar–september znižal na le 1,3 mio EUR.

Slika 38: Načrtovana in počrpana sredstva iz proračuna EU

Vir: MF, preračuni UMAR.

izbrane teme

Učinkovanje novega plačnega sistema na plače in posamezne elemente plač po dejavnostih javnega sektorja

Z uvedbo novega plačnega sistema je v javnem sektorju že po izplačilu dveh četrtin predvidene odprave plačnih nesorazmerij prišlo do znatnega povečanja povprečne bruto plače na zaposlenega. Podrobnejšo analizo povečanj po dejavnostih in po nekaterih elementih plače smo opravili na podlagi statističnih podatkov za obdobje januar–julij 2009 v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta. Primerjava 7-mesečnega obdobja je primerna zato, ker so spremembe v obračunu plač zaradi avgusta 2008 uvedenega novega plačnega sistema učinkovale na višino ravni plač v letošnjih prvih sedmih mesecih, v enakem obdobju lani pa tega učinka še ni bilo. Statistični podatki omogočajo vpogled v strukturo plače, ločeno na delež, namenjen za plače brez nadur in zaostalih izplačil, na delež za nadurno delo in delež za zaostala izplačila (ki vključujejo tudi izredna izplačila).

Analiza 7-mesečnih podatkov kaže na odmike od predhodnih ocen o učinkih uvedbe novega plačnega sistema. Ob podpisu kolektivne pogodbe za javni sektor in kolektivnih pogodb dejavnosti je MJU pripravilo oceno finančnih posledic, iz katere je izhajalo, da bodo največje rasti plač v dejavnosti zdravstva in dejavnosti socialnega varstva (predvsem zaradi odprave nesorazmerij v plačah medicinskih sester), sledila je dejavnost kulture in potem ostale dejavnosti. Analiza statističnih podatkov kaže, da bi bila po celotni odpravi plačnih nesorazmerij rast plač precej višja od ocenjene, pri čemer pa velik porast plač v javnem sektorju ne bi bil samo posledica premikov v plačnih razredih in napredovanj, temveč tudi povečanja ostalih elementov v strukturi plač. Podatki namreč kažejo, da močno naraščajo bruto plače za nadurno delo in zaostala izplačila, kjer so predvsem vključena izredna izplačila (na primer dodatek za večji obseg dela).

Povprečna bruto plača javnega sektorja je bila v prvih sedmih mesecih letos medletno višja za 11,1 %, na visoko rast pa je najbolj vplivala 23,4-odstotna rast plač v zdravstvu. Bistveno nižja je bila rast v socialnem varstvu z nastanitvijo (14,2 %) in socialnem varstvu brez nastanitve (17,0 %), vendar je bila njuna dosežena rast plač še vedno višja od dosežene rasti plač v javni upravi (9,8 %) in močno višja od dosežene rasti plač v dejavnosti izobraževanja (6,0 %) in dejavnosti kulture (6,3 %).

Bolj kot bruto plača na uro se je v tem obdobju povečala bruto plača za naduro. V javnem sektorju se je bruto plača za naduro povečala za 63,3 %, vendar zelo različno po dejavnostih. Najbolj, za skoraj 80 %, se je povečala v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva. Od tega je bilo v dejavnosti zdravstva povečanje najvišje v bolnišnični dejavnosti (za 94,5 %). V dejavnosti socialnega varstva pa se je vrednost nadurnega dela močno znižala v oskrbi duševno prizadetih (- 56,5 %), medtem ko se je v ostalem delu socialnega varstva povečala. V javni upravi se je

bruto plača za naduro povečala za skoraj 33 %, v kulturi za dobrih 14 %, v izobraževanju pa je celo upadla za okoli 12 %, vendar izključno zaradi velikega znižanja vrednosti nadurnega dela v višjem in visokem šolstvu (brez te dejavnosti bi rast znašala okoli 30 %).

Ob tako izjemni rasti bruto plače za naduro se je letos nekoliko znižal delež plačanih nadur v vseh plačanih urah (z 2,2 % lani na 2,0 % letos). Zmanjšal se je tudi delež zaposlenih, ki so dobili plačilo zaradi opravljanja nadurnega dela. V javni upravi se je v sedmih mesecih letos v primerjavi z enakim obdobjem lani zmanjšal obseg dela predvsem zaradi lanskoletnega predsedovanja EU, ko je bilo precej več obremenitev. Toda tudi v vseh ostalih dejavnostih je letos prisotno zmanjšanje deleža nadur in zaposlenih, ki jih prejema, izjeme so redke. Tako se je izrazil povečal delež nadur in tudi delež zaposlenih, ki prejema nadure v oskrbi duševno prizadetih (torej tam, kjer se je vrednost nadurnega dela močno znižala). Delež nadur in tistih, ki jih prejema, se je povečal tudi v zunajbolnišnični dejavnosti, ki sodi v dejavnost zdravstva, medtem ko se je pri bolnišnični dejavnosti povečal delež prejemnikov nadur ob zmanjšanem deležu nadur. V kulturi se je delež nadur in delež tistih, ki jih prejema, povečal pri umetniškem ustvarjanju in muzejih.

Delež sredstev za plače za nadurno delo se je najbolj povečal v zdravstvu. Čeprav se je delež plačanih nadur in tudi delež zaposlenih, ki so dobili plačo zaradi opravljenih nadur, zmanjšal, pa se je v strukturi mase bruto plač delež sredstev za plače za nadurno delo povečal na 3,2 % (lani je znašal 2,4 %). Najbolj se je delež sredstev za nadure znotraj skupne mase plač povečal v zdravstvu, delež je narasel z 8,8 % v letu 2008 na 11,6 %, povečal se je tudi v javni upravi. V ostalih dejavnostih in v socialnem varstvu se je v strukturi sredstev za bruto plače delež sredstev za nadurno delo zmanjšal, najbolj v dejavnosti izobraževanja.

Bruto plače za zaostala izplačila v strukturi mase bruto plač ne pomenijo veliko (lani v obdobju januar–julij 0,14 %), vendar so se letos izrazito povečala, in sicer na 0,38 %, kar je več kot 1,5-krat. V sredstvih za plače za zaostala izplačila so upoštevana tudi izredna izplačila, kot je na primer dodatek za povečan obseg dela. Razlog za te spremembe je predvsem ta, da je novi sistem plač uvedel dodatek za povečan obseg dela, ki je bil do sprememb v sistemu plač uporabljen le v javni upravi. Med posameznimi dejavnostmi se je delež najbolj povečal v zdravstvu (z 0,06 % v letu 2008 na 0,66 % v letu 2009) in socialnem varstvu z nastanitvijo (z 0,02 % lani na 0,40 % letos). Ob omejenih sredstvih se je s povečanjem števila prejemnikov povprečni znesek na prejemnika znižal. Povečanje števila prejemnikov je bilo izrazitejše v letošnjem letu, kar je morda tudi posledica začasne ukinitve redne delovne uspešnosti, ki je verjetno pogojevala nekoliko hitrejšo rast obsega prejemnikov. Po dejavnostih se je v javni upravi, izobraževanju in zdravstvu znesek približno prepолоvil, delež prejemnikov pa se je najbolj povečal v zdravstvu. V socialnem varstvu (z nastanitvijo in brez nastanitve) se je

Tabela 11: Struktura bruto plače v javnem sektorju za obdobje januar–julij 2009 v primerjavi do obdobja januar–julij 2008

SKD	jan-jul	Povprečne bruto plače na zaposleno osebo		Povprečne bruto plače za plačano uro skupaj		Povprečne bruto plače za nadure (od jul/09/ jan-jul 08)		Delež plačanih urah		Delež zaposlenih prejele plačo za nadure		Delež zaposlenih prejele plačo za zaostala izplačila		Povprečne bruto plače za zaostala izplačila od zaposl., ki so prejeli plačo za zaostala izplačila		Delež sredstev za nadurno delo v vseh sredstvih za bruto plače		Delež sredstev za zaostala izplačila v vseh sredstvih za bruto plače											
		2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008										
skupaj javni sektor		1.752	1.577	11,1	10,4	9,3	12,0	16,5	10,1	63,3	2,0	2,2	-9,5	14,7	15,7	-5,9	56,4	108,9	-48,2	11,7	2,1	462,9	3,2	2,4	32,0	0,4	0,1	162,6	
Q84 javna uprava		1.791	1.631	9,8	10,6	9,6	10,6	12,7	9,6	32,8	1,2	1,3	-9,2	16,5	17,6	-6,1	21,6	36,2	-40,2	4,3	0,8	456,0	1,4	1,3	9,1	0,1	0,0	202,9	
Q84.1 državna uprava		1.862	1.712	8,7	11,1	10,2	9,2	13,0	10,5	24,1	0,6	0,6	-12,9	7,8	8,7	-10,5	20,7	35,0	-40,8	7,2	1,3	455,1	0,6	0,7	-1,1	0,1	0,0	202,1	
Q84.2 posebne dejav.		1.727	1.556	11,0	10,2	9,1	11,9	12,6	9,2	36,5	1,9	2,0	-7,0	25,7	26,7	-3,7	25,1	59,4	-57,7	1,9	0,1	2195,2	2,3	2,0	13,5	0,0	0,0	773,6	
Q84.3 dej. obvezne sv.		1.741	1.594	9,2	10,4	9,5	9,9	13,0	11,9	9,0	0,3	0,6	-55,0	3,3	7,0	-53,1		34,5	-100,0	0,0	3,7	-100,0	0,3	0,7	-55,4	0,0	0,1	-100,0	
P85 izobraževanje		1.721	1.624	6,0	10,4	9,8	6,4	12,6	14,4	-12,2	0,3	0,4	-14,3	3,5	5,0	-29,8	35,6	65,7	-45,8	16,8	2,9	483,9	0,4	0,5	-29,3	0,3	0,1	198,5	
P85.1 predšolska v.		1.349	1.264	6,7	8,1	7,6	7,0	11,5	6,9	66,6	0,1	0,1	-11,6	1,4	1,5	-5,3	29,5	32,9	-10,4	12,6	2,2	470,2	0,1	0,1	37,7	0,3	0,1	378,6	
P85.2 osnovne šole		1.721	1.619	6,3	10,4	9,7	6,7	9,3	7,0	32,0	0,2	0,2	-30,3	2,3	4,2	-43,9	22,9	38,8	-41,0	19,4	1,8	1003,2	0,1	0,2	-13,8	0,3	0,0	512,6	
P85.3 srednje šole		1.867	1.775	5,2	11,4	10,8	5,5	12,6	10,6	18,5	0,2	0,3	-33,5	2,7	3,9	-30,0	29,6	61,3	-51,6	19,2	2,2	768,4	0,2	0,3	-25,3	0,3	0,1	299,4	
P85.4 višje in visoke š.		2.196	2.064	6,4	13,3	12,3	7,7	14,3	20,7	-30,9	1,4	1,4	-0,7	11,9	15,2	-21,8	30,9	29,1	6,0	9,8	6,8	43,8	1,5	2,3	-36,3	0,1	0,1	43,3	
Q zdravstvo in soc.var.		1.758	1.452	21,1	10,1	8,2	23,0	17,9	10,0	79,1	5,2	5,7	-8,9	29,4	29,6	-0,4	82,0	93,9	-12,7	13,9	0,9	429,2	9,3	7,0	32,6	0,6	0,1	1002,5	
Q86 zdravstvo		1.968	1.594	23,4	11,1	8,8	26,0	18,2	10,0	81,5	7,1	7,7	-8,3	39,7	39,3	1,0	93,8	158,7	-40,9	13,9	0,6	2345,5	11,6	8,8	32,2	0,7	0,1	1070,8	
Q86.1 bolnišnično		1.999	1.595	25,4	11,0	8,6	28,7	18,2	9,4	94,5	8,3	9,5	-12,9	43,6	43,0	1,4	56,9	215,5	-73,6	14,9	0,2	6729,5	13,7	10,4	31,7	0,4	0,0	1338,4	
Q86.2 zunajbolnišnično		1.947	1.609	21,1	11,2	9,2	22,2	18,3	12,6	45,2	5,1	4,5	14,0	33,8	33,1	2,0	176,2	93,7	88,1	12,2	1,2	936,4	8,4	6,2	35,5	1,1	0,1	1510,6	
Q86.9 ostale zdr.dej.		1.737	1.510	15,0	10,2	8,7	16,6	15,3	11,8	30,3	3,4	3,8	-10,5	28,6	32,1	-11,0	137,6	419,5	-67,2	12,2	1,1	1003,7	5,1	5,1	0,1	1,0	0,3	214,9	
Q87 soc.variz nastanitvijo		1.209	1.059	14,2	7,2	6,3	14,9	7,2	8,1	-11,0	0,6	0,4	27,6	5,2	5,6	-5,8	34,6	17,7	95,4	14,1	1,4	927,2	0,6	0,6	-1,1	0,4	0,0	1656,7	
Q87.2 oskrba duševno prizadetih		1.406	1.223	15,0	8,4	7,3	14,3	6,2	14,3	-56,5	1,7	0,7	134,2	11,4	9,4	22,0	10,8			11,0				1,3	1,4		0,1	0,0	
Q87.3 oskrba starejšin in invalidov		1.150	1.003	14,7	6,9	6,0	15,6	8,4	5,4	56,0	0,3	0,4	-21,4	4,0	5,0	-20,1	39,9	19,0	110,1	14,7	1,7	777,4	0,4	0,4	6,1	0,5	0,0	1507,5	
Q87.9 oskrba drugih		1.376	1.241	10,9	8,3	7,4	12,2	10,4	7,7	34,8	0,2	0,2	-8,0	1,5	1,7	-11,1	23,0	4,3	432,2	17,5	1,8	870,6	0,2	0,2	10,5	0,3	0,0	4557,1	
Q88 soc.var.brez nastanitve		1.425	1.218	17,0	8,6	7,4	16,8	11,2	9,3	20,4	0,4	0,6	-24,2	4,9	6,1	-20,4	121,3	74,8	62,2	12,7	2,7	377,2	0,5	0,7	-21,8	1,1	0,2	561,4	
Q88.1 za starejše in invalide		1.289	1.079	19,4	7,9	6,6	19,2	9,2	7,6	21,2	0,4	0,5	-27,1	3,8	5,4	-30,1	252,0	38,7	551,9	10,2	2,3	338,4	0,4	0,6	-25,9	2,0	0,1	2293,6	
Q88.9 za druge		1.510	1.350	11,8	9,1	8,1	11,7	12,1	10,6	14,6	0,5	0,6	-25,0	5,6	6,8	-18,3	63,7	101,3	-37,2	14,3	3,0	377,2	0,6	0,8	-23,0	0,6	0,2	168,1	
R kultura		1.703	1.602	6,3	10,3	9,6	7,2	9,4	8,2	14,3	0,4	0,5	-24,7	4,4	5,2	-15,9	197,0	225,0	-12,4	8,5	9,2	-6,8	0,4	0,5	-19,7	1,0	1,3	-23,2	
R90 kulturne in razvedrilne dej.		1.657	1.412	17,4	9,8	8,3	18,4	10,5	7,7	36,2	0,4	0,6	-29,0	4,1	4,4	-7,4	162,1	99,5	62,9	9,0	15,6	-42,2	0,4	0,5	-18,3	0,9	1,1	-19,8	
R91 knjižnice, arhivi, muzeji		1.639	1.492	9,9	9,9	8,9	10,9	11,2	10,0	11,4	0,4	0,5	-24,9	4,3	5,6	-23,3	62,1	138,2	-55,0	12,5	9,0	39,5	0,4	0,5	-24,6	0,5	0,8	-43,0	
R93 šport in druge dej.		1.237	1.160	6,6	7,5	7,0	7,3	7,8	6,9	12,3	0,6	0,8	-25,9	5,9	7,2	-17,4	306,9	213,0	44,1	12,6	12,5	0,7	0,6	0,8	-22,6	3,1	2,3	36,1	

 Vir: SURS, preračuni za javni sektor (od O do R po SKD 2008) UMAR.
 Opomba: Zaradi nekoliko počasnejše rasti plačanih ur od rasti zaposlenosti, je rast povprečne bruto plače na uro nekoliko višja od rasti povprečne bruto plače na zaposlenega.

povečal znesek in delež prejemnikov, medtem ko se je v kulturi oboje znižalo.

Dosedanja povečanja plač so že približno dosegla rast, ki naj bi po oceni MJU izhajala iz dokončne odprave plačnih nesorazmerij. Ob podpisu kolektivnih pogodb dejavnosti je bilo ocenjeno, da se bodo plače povečale v dejavnosti zdravstva za slabih 24 %, socialnega varstva za okoli 21 %, v kulturi za 18 %, v javni upravi za 12 % in v dejavnosti izobraževanja za okoli 7 %. Po sedanjih statističnih podatkih, ko sta v plačah zaposlenih v javnem sektorju upoštevani dve četrtini odprave plačnih nesorazmerij, lahko ugotovimo, da je povečanje plač že blizu zgoraj ocenjeni višini za celotno odpravo plačnih nesorazmerij. V statističnih podatkih o plačah je poleg učinka odprave plačnih nesorazmerij vključen tudi učinek povečanja zaradi drugih elementov plač. Medtem ko se učinek izplačil za nadure lahko spremlja ločeno, že pri zaostalih izplačilih ni mogoče ločiti posameznih učinkov, učinek napredovanj in prerazporeditev na bolj zahtevna delovna mesta pa je vključen v osnovno plačo in ga ravno tako ni možno ločeno spremljati. Dejavnost, ki je že v celoti dosegla zgornjo oceno, je zdravstvo, dejavnost socialnega varstva zaostaja za okoli 4 o. t. V javni upravi je rast nižja za dobri 2 o. t. (9,8 %), v dejavnosti izobraževanja približno za 1 o. t. (6,0 %), v kulturi je javnega sektorja precej manj, kot je izkazana po statističnih podatkih, vendar pa ne dosega zgornje ocene. Tudi ti podatki kažejo, da je ponovna proučitev dogovorjenih sprememb potrebna in da morebitni novi dogovori ne bi smeli iti zgolj v smer povečevanja elementov, ki vplivajo na rast plač.

Poročilo ZN o človekovem razvoju 2009

*Zadnje svetovno Poročilo o človekovem razvoju analizira migracijske tokove in mobilnost.*¹⁸ Globalne migracijske tokove obravnava z modelom dejavnikov privlačnosti in odbijanja. Ta model izhaja iz ekonomskih dejavnikov, ki ga poročilo razširi na socio-kulturno-politične dejavnike. V skladu s konceptom človekovega razvoja nato analizira migracijske tokove z vidika posameznika ter z vidika držav izvora in prejema. S tem opozori na pogosto spregledana dejstva, da migracije vplivajo na vse vidike človekovega razvoja; da imajo migracije pozitivne in negativne učinke, ki se kažejo na makro ravni držav in tudi na mikro ravni posameznika in njegovih socialnih omrežij, ter nenazadnje, da se učinki migracij kažejo kot pozitivni in negativni v državah prejemnicah in v državah izvora migrantov. Podobno kot predhodne raziskave tudi to poročilo ugotavlja, da so dejavniki migracij številni, povezani z makro dejavniki na ravni držav izvora ter z osebnimi okoliščinami in karakteristikami posameznika.¹⁹ Med slednjimi prevladujejo pričakovanja o izboljšanju

življenjskih pogojev in iskanje okolij, ki omogočajo optimalno izrabo sposobnosti in znanj.

Analize migracijskih tokov na svetovni ravni kažejo trende, ki v marsičem nasprotujejo splošnim prepričanjem o dinamiki migracijskih tokov. Prvič, delež meddržavnih migrantov je v svetovni populaciji stabilen že skoraj 50 let in predstavlja približno 3 % svetovne populacije. Drugič, migracije iz držav v razvoju in razvite države predstavljajo le tretjino vseh meddržavnih migracij. Večina meddržavnih migracijskih tokov namreč poteka med državami v razvoju, ali med razvitimi državami. Tretjič, na svetovni ravni so notranje selitve pogostejše kot meddržavne – po konzervativnih ocenah predstavljajo prve 4-krat višji delež kot slednje. Četrtoč, razvitost in emigracijski tokovi so pozitivno povezani: skoraj tri četrtine vseh svetovnih migrantov se seli v države z višjo stopnjo človekovega razvoja od njihove izvirne.²⁰ Petič, učinki migracij so najbolj ugodni za prebivalce najrevnejših držav. Ocenjujejo, da bi družina s selitvijo iz Nikaragve v Kostariko za 22 % povečala verjetnost, da bo njihov otrok vključen v izobraževanje.²¹ A poročilo ugotavlja, da je revščina eden ključnih zaviralnih dejavnikov izseljevanja in da so prebivalci najrevnejših držav prostorsko najmanj mobilni. Šestič, stopnje izseljevanja so najvišje v majhnih državah, ne glede na stopnjo človekovega razvoja. Tako so med 13 državami z najvišjimi stopnjami izseljevanja male otoške države, ki so najbolj oddaljene od svetovnih ekonomskih trgov (npr. Antigva in Barbuda, Grenada, Saint Kitts in Nevis). Sedmič, spolna struktura migrantov je enakomerna in ženske predstavljajo 48 % vseh migrantov. Struktura ostaja nespremenjena že vse od leta 1960, kar nasprotuje tezi o feminizaciji migracijskih tokov. Nekoliko pa se je v obdobju od leta 1960 do 2005 spremenila spolna struktura po svetovnih regijah: narašča delež žensk med tistimi, ki se preseljujejo v države Evropske unije (z 48 % na 52 % populacije) in upada med tistimi, ki se selijo v azijske države (s 47 % na 45 %). Osmič, 'neprostovoljne' migracije še vedno predstavljajo visok delež vseh prostorskih premikov; politični prebežniki in begunci tako predstavljajo približno 7 % vseh migrantov. Med njimi je približno pol milijona prisilcev za azil v razvitih državah, 14 milijonov jih živi izven držav izvora, najpogosteje v begunskih taboriščih okoliških držav, približno 26 milijonov pa jih je razseljenih znotraj izvornih držav. Poseben problem predstavljajo žrtve trgovine z ljudmi, med katerimi prevladujejo mlade ženske. In devetič, naraščajo tokovi začasnih prostorskih premikov (v državah OECD predstavljajo začasni migranti kar tretjino vseh migrantov letno). Med temi jih je večina povezanih z zaposlitvenimi priložnostmi.

Posledice migracij so pozitivne in negativne, njihovi učinki se kažejo na ravni držav prejemnic in držav izvora ter na ravni posameznika, odvisni pa so od profila migrantov. Na ravni držav prejemnic lahko vplivajo na demografske, ekonomske in socio-kulturne spremembe, npr. v sestavi

¹⁸ *Human Development Report 2009.* Za podrobnejše opredelitve pojmov in podrobno analizo slovenskih migracijskih tokov glej Socialne razglede 2008, UMAR.

¹⁹ Glej Socialni razgledi 2008: stran 73.

²⁰ Glej HDR 2009: stran 23.

²¹ Glej HDR 2009: stran 10.

Tabela 12: Porazdelitev meddržavnih migracij, 1960–2005

Migracije	Imigracije					Emigracije
	Letna stopnja rasti (%)	V deležu populacije (%)		Delež žensk (%)		Stopnja emigracij (%)
	1960-2005	1960	2005	1960	2005	2000-2002
Svet	1,1	2,6	3,0	47,0	49,2	3,0
Afrika	1,7	3,2	1,9	43,1	47,8	2,9
Azija	0,7	1,7	1,4	46,6	47,1	1,7
Evropa	2,9	3,0	8,8	49,0	52,9	7,3
Južna Amerika in Karibi	0,2	2,8	1,2	44,6	48,4	5,0
Severna Amerika	2,8	6,7	13,6	50,8	50,3	1,1
OECD	2,6	4,1	8,4	48,7	51,1	3,9
EU-27	2,8	3,5	8,5	49,1	51,4	5,7
Po stopnjah človekovega razvoja (HDI)						
Zelo visok	3,1	4,6	11,1	48,6	50,9	3,4
Visok	1,1	2,8	3,8	47,2	50,5	6,0
Srednje visok	0,6	1,7	0,8	46,1	46,8	1,9
Nizek	1,6	3,9	2,3	45,0	48,9	3,9
Slovenija	n.p.	n.p.	8,4	n.p.	46,8	5,2¹

Vir: Human Development Report 2009, Statistična priloga, Tabela A: Human movement: snapshots and trends.

Opomba: ¹Stopnja meddržavnih selitev je v 2000-2002 znašala 7,6 %.

Tabela 13: Porazdelitev meddržavnih migrantov, 1960 in 2010

Migracije	1960			2010		
	Število migrantov (mio)	Delež v svetovni populaciji migrantov (%)	V deležu prebivalstva (%)	Število migrantov (mio)	Delež v svetovni populaciji migrantov (%)	V deležu prebivalstva (%)
Svet (brez SZ in Češkoslovaške)	74.1		2,7	188.0		2,8
Afrika	9.2	12,4	3,2	19.3	10,2	1,9
Severna Amerika	13.6	18,4	6,7	50.0	26,6	14,2
Južna Amerika in Karibi	6.2	8,3	2,8	7.5	4,0	1,3
Azija	28.5	38,4	1,7	55.6	29,6	1,4
Evropa	14.5	19,6	3,5	49.6	26,4	9,7
Oceanija	2.1	2,9	13,5	6.0	3,2	16,8
Po stopnjah človekovega razvoja (HDI)						
Zelo visok	31.1	41,9	4,6	119.9	63,8	12,1
Visok	10.6	14,2	3,2	23.2	12,3	3,0
Srednje visok	28.2	38,1	1,7	35.9	19,1	0,8
Nizek	4.3	5,8	3,8	8.8	4,7	2,1

Vir: Human Development Report 2009, Tabela 2.1: Regional distribution of international migrants, 1960-2010, str. 30.

prebivalstva, pretoku informacij in idej, tehnoloških inovacijah, prispevajo k bogatitvi lokalnih kultur in ponudbe. Negativni učinki v državah prejemnicah se pogosto kažejo kot porast nestrpnosti in diskriminacije, populističnih in rasističnih gibanj ter v izkoriščanju tuje delovne sile. Migracije pa imajo pozitivne in negativne učinke tudi v državah izvora. Ker v teh obstajajo bolj in manj kritična posamezna regionalna območja, se učinki migracij pogosteje občutijo na ravni najbolj izpostavljenih

regij: kadar gre za beg možganov in kapitala, so učinki negativni, a narava sprememb je povezana predvsem z uspehom emigrantov in intenzitetu pritoka njihovega denarja, znanja in idej. Če ti ohranjajo intenzivne stike z državo izvora, so učinki emigracij lahko pozitivni in se na ravni držav kažejo predvsem na daljši rok: prilivi dela njihovega zaslužka (v obliki denarne pomoči njihovim izvornim družinam) pospešijo potrošnjo v državah izvora in prispevajo k izboljšanju izobrazbe

in zdravja. V dolgoročni perspektivi tako sprožijo niz socio-ekonomsko-kulturnih sprememb, npr. odpiranje novih delovnih mest, pretok idej, spreminjanje vrednot ipd. Učinki na ravni posameznika so odvisni od osebnih okoliščin in karakteristik migrantov. Negativne posledice preseljevanja so pogostejše med revnejšimi in osebami z nižjimi stopnjami formalne izobrazbe. Njihove odločitve za selitev namreč pogosto temeljijo na zavajajočih informacijah o njihovih priložnostih in možnostih izven države izvora. Zaradi osebnih okoliščin so bolj ranljivi in zato pogostejše žrtve izkoriščanja in diskriminacije v državah prejemnicah, zaradi česar so pogosto ujeti v začaran krog revščine. Posledice migracij pa se kažejo tudi v razpadih socialnih omrežij, zaradi česar migranti poročajo o občutkih osamljenosti, nezaželenosti, manjvrednosti in krizah identitete. Poročilo zato izpostavlja, da morajo oblikovalci politik v modele ocen stroškov in učinkov migracij vključiti čim več dejavnikov, vse od čustvenih stroškov (npr. razdruženje družine), ogroženosti in izpostavljenosti (pogosta izpostavljenost migrantov zdravju nevarnim okoljem), do finančnih stroškov.

Poročilo ugotavlja, da so migracijske politike številnih držav neustrezne. Z vidika prostega pretoka in pravice do izbire bivališča so te problematične predvsem na področju sprejema in obravnave priseljencev: pogosto se ne odzivajo na migracijske tokove ter na lokalne potrebe in povpraševanja po storitvah tuje delovne sile (npr. v gospodinjstvu), nalagajo nesorazmerno visoke administrativne stroške z zapletenimi postopki pridobivanja dokumentacije in ne spodbujajo integracije priseljencev. Zaradi neustreznih politik in njihovega izvajanja ter nadzora so migranti pogosto žrtve izkoriščanja in diskriminacije in v mnogih državah nosijo večji del bremena recesije.²² Poročilo izpostavlja, da so migracijske politike odraz pomanjkanja politične volje in odločnosti vlad, odsotnosti javnih razprav o posledicah in stroških migracij ter s tem povezanimi pretoki znanja, idej in kapitala, ki imajo lahko ugodne učinke na človekov razvoj. Zato opozarja, da morajo oblikovalci javnih politik pri pripravi ukrepov vedno premisliti in uskladiti pravice do svobode gibanja na eni strani s potrebami gospodarstva, demografskimi in socialnimi vidiki ter socialno-družbenimi stroški migracij na drugi.²³

Tudi slovenska migracijska politika se nahaja pred vrsto izzivov. Na UMAR smo migracije v Sloveniji podrobneje analizirali v Socialnih razgledih 2008. Ob tem smo opozorili na potrebo po oblikovanju celovite migracijske politike, ki je Slovenija še nima, čeprav se pri notranjih in pri meddržavnih migracijah srečuje z vrsto problemov. Glede odnosa do imigrantov pa ugotavljamo, da slovenska migracijska politika velja za povprečno (kot jo meri indeks migracijske politike MIPEX).²⁴ Optimalni ureditvi se najbolj približa na področju anti-diskriminacijskih politik

in politik, ki določajo združitev družin (približno 80 % optimuma), od nje pa je najbolj oddaljena na področju politik, ki urejajo politično participacijo (20 %) in dostop do državljanstva (40 %).²⁵

Izbrani kazalniki človekovega razvoja

V Sloveniji so se med letoma 2008 in 2009 zvišale vrednosti indeksa človekovega razvoja (HDI), po spolu prirejenega indeksa človekovega razvoja (GDI) in indeksa razporejenosti moči po spolu (GEM). Stopnja človekovega razvoja je visoka, moški in ženske pa imajo skoraj enak dostop do zdravja, dohodka in izobrazbe. Po drugi strani je porazdelitev družbene moči med spoloma še vedno neenakomerna. Podobni zaključki veljajo tudi za ostale države z visoko stopnjo človekovega razvoja. Pri tem velja opozoriti, da indeksi temeljijo na podatkih iz leta 2007, zato njihove vrednosti ne zajemajo posledic ekonomske krize.

Indeks človekovega razvoja (HDI) meri blaginjo na treh področjih družbenega razvoja: izobrazbe, zdravja in dohodka.²⁶ Med 182 državami, ki jih je UNDP letos vključil v preračun razvojnih kazalnikov, je stopnja človekovega razvoja najvišja na Norveškem in v Avstraliji, med državami EU pa na Irskem in Nizozemskem. Vrednost HDI Slovenije se je v letu dni izboljšala, uvrstila pa se je na 29. mesto (lani 26. med 179 državami). Ponovno sta se zvišali vrednosti indeksa pričakovanega trajanja življenja (z 0,878 na 0,886) in indeksa bruto domačega proizvoda (z 0,922 na 0,933), indeks izobrazbe pa ostaja nespremenjen (0,969). Med državami z zelo visoko stopnjo človekovega razvoja (HDI $\geq$ 0,955) je osem držav EU-27, Slovenija pa se je skupaj s preostalimi članicami EU uvrstila v skupino držav z visoko stopnjo človekovega razvoja (HDI $\geq$ 0,833).

Po spolu prirejen indeks človekovega razvoja (GDI) kaže nekoliko drugačno razporeditev držav. Ta sicer zajema iste kazalnike kot HDI, a so ti ločeni po spolu. GDI tako meri (ne)enakomernost porazdelitve za (kakovostno) življenje potrebnih dobrin – zdravja, dohodka in izobrazbe: bližje kot sta vrednosti obeh indeksov, manjše so razlike med spoloma v dostopu do osnovnih virov in večje kot so razlike med spoloma v dostopu, nižja je vrednost GDI. Ker neenakost dostopa ostaja v večini držav, je tudi vrednost GDI večinoma nižja od vrednosti HDI (kar pa ne pomeni nujno tudi nižje uvrstitve). Po zadnjih preračunih sta imeli najvišji vrednosti Avstralija in Norveška, med državami EU pa Švedska in Francija. Vrednost GDI Slovenije se je izboljšala z 0,920 na 0,927 in predstavlja 99,7 % vrednosti HDI. Slovenija se je uvrstila na 24. mesto, kar pomeni, da ima med 155 vključenimi državami 131 držav slabše razmerje med HDI in GDI kot Slovenija (torej večje razlike v dostopnosti po spolu). Med letoma sta se povečala samo deleža ocenjenega dohodka po spolu, vrednosti ostalih vključenih kazalcev so ostale nespremenjene.

²² Glej HDR 2009: stran 40–3.

²³ Glej Socialni razgledi 2008: stran 74–6.

²⁴ Ta meri integracijske politike 28 evropskih držav na šestih področjih politik, ki določajo možnosti vključevanja migrantov v družbo (glej Socialni razgledi 2008: stran 83–4).

²⁵ Glej Socialni razgledi 2008: stran 84 (Slika 44).

²⁶ Glej Ekonomsko ogledalo – januar 2008.

Tabela 14: Kazalniki človekovega razvoja, EU-27, 2009¹

	HDI ²	GDI ³	GEM ²
Avstrija	0,955	0,930	0,744
Belgija	0,953	0,948	0,874
Bolgarija	0,840	0,839	0,613
Ciper	0,914	0,911	0,603
Češka	0,903	0,900	0,664
Danska	0,955	0,947	0,896
Estonija	0,883	0,882	0,665
Finska	0,959	0,954	0,902
Francija	0,961	0,956	0,779
Grčija	0,942	0,936	0,677
Irska	0,965	0,948	0,722
Italija	0,951	0,945	0,741
Latvija	0,866	0,865	0,648
Litva	0,870	0,869	0,628
Luksemburg	0,960	0,943	n.p.
Madžarska	0,879	0,879	0,590
Malta	0,902	0,895	0,531
Nemčija	0,947	0,939	0,852
Nizozemska	0,964	0,954	0,882
Poljska	0,880	0,877	0,631
Portugalska	0,909	0,907	0,753
Romunija	0,837	0,836	0,512
Slovaška	0,880	0,877	0,663
Slovenija	0,929	0,927	0,641
Španija	0,955	0,949	0,835
Švedska	0,963	0,956	0,909
Zdr. kraljestvo	0,947	0,943	0,790
Povprečje ³	0,921	0,915	0,721 ⁴
St. dev.	0,04	0,04	0,12
Mediana	0,942	0,930	0,699
IRQ	0,075	0,069	0,209

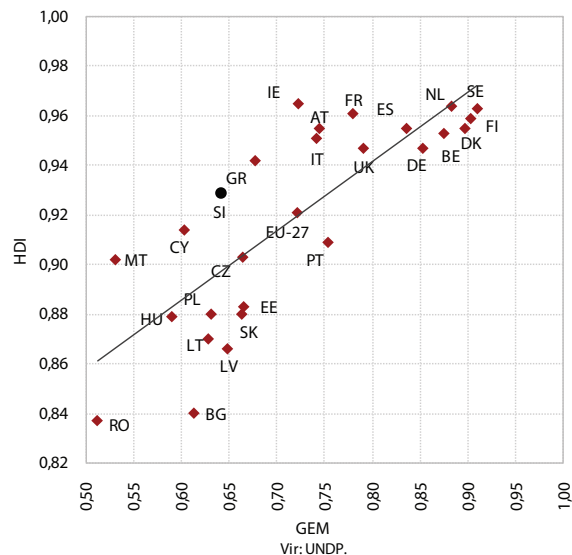
Vir: (2001-2009) *Human Development Report*. Oxford, New York: Oxford University Press, UNDP.

Opombe: ¹Za preračun indeksov v tekočem letu se uporabljajo podatki izpred dveh let. V tabeli predstavljene vrednosti indeksov se tako nanašajo na leto 2007.

²Indeksi zavzemajo vrednosti v razponu med 0 in 1. ³Netehtano povprečje. ⁴Brez Luksemburga.

Za ustvarjanje podobe o družbenem položaju žensk pogosto uporabimo še indeks razporejenosti moči po spolu (GEM). Ta meri stopnjo sodelovanja žensk v javnem življenju in zajema (ne)enakost možnosti v dveh ključnih sferah javnega življenja: politiki (delež žensk v parlamentu) in na trgu dela (delež žensk na vodstvenih in vodilnih položajih ter delež žensk na tehničnih in strokovnih položajih). Ob tem meri še porazdelitev ekonomskih virov, saj so v oceno razmerja dohodka med moškimi in ženskami vključeni podatki o deležu populacije po spolu, stopnja delovne aktivnosti moških in žensk, razmerje med žensko in moško

Slika 39: HDI in GEM v EU-27, 2009

plačo v nekmetijskih dejavnostih ter BDP na prebivalca po kupni moči. Tudi GEM zavzema vrednosti med 0 in 1: pri vrednosti 1 je razporeditev moči med ženskami in moškimi enaka, delež žensk/moških enak na omenjenih področjih javnega življenja in dohodek enakomerno razporejen med spoloma. Razporeditev držav je glede na prejšnja indeksa popolnoma spremenjena, vrednosti indeksa pa praviloma najnižje med vsemi tremi. Vrednosti 1 ni doslej dosegla še nobena država: najvišje vrednosti imajo skandinavske države, ki tudi sicer veljajo za bolj egalitarne družbe. GEM je bil najvišji na Švedskem, Norveškem in Finskem, medtem ko na Danskem že pade pod 0,900. GEM Slovenije (0,641, lani 0,625) je še vedno bistveno nižji od maksimalne: ženske zasedajo 34 % vseh vodstvenih in vodilnih položajev (lani 33 %). Nekoliko bolj ugodno je razmerje na tehničnih in strokovnih položajih, kjer predstavljajo ženske več kot polovico zaposlenih (56 %), najmanj pa je žensk na položajih političnega odločanja (10 %). Delež žensk v slovenskem parlamentu je pod svetovnim povprečjem (19 %) in je občutno nižji od deleža v skandinavskih državah (43 %; podatkovna baza IPU 2009). Tako se lahko po politični zastopanosti žensk Slovenija primerja z arabskimi državami, kjer je zastopanost žensk v povprečju najnižja (9,7 % leta 2009). Razmerje dohodka med moškimi in ženskami se med letoma ni bistveno spremenilo (z 0,62 na 0,61). Najbolj ugodno je bilo razmerje na Norveškem (0,77), kar kaže, da je oddaljenost od maksimalne vrednosti še vedno velika v vseh vključenih državah.

Samooskrba s kmetijskimi proizvodi

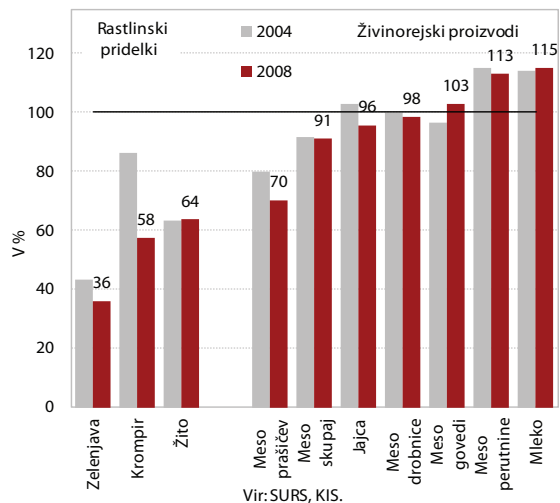
Slovenija želi doseči čim višjo osnovno prehransko varnost, kar je vodilo predvsem kmetijske in prehranske politike. Osnovni cilj kmetijske politike je pridelava varne, kakovostne in čim cenejše hrane ter s tem zagotavljanje prehranske varnosti in doseganje čim višje stopnje

samooskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi.²⁷ Prehranska politika prav tako sledi istemu cilju: pospešiti ponudbo in povpraševanje po kakovostni in zdravju koristni hrani, pridelani lokalno in na trajnostni način ter s tem izboljšati oskrbo prebivalstva z lokalno trajnostno pridelano hrano.²⁸ Primerna lokalna pridelava ima poleg splošne strateško pomembne neodvisnosti od zunanje trgovine, kar bi bilo velikega pomena predvsem v času motene oskrbe, tudi druge prednosti. To so urejeno in obdelano podeželje ter zagotovitev dela lokalnemu prebivalstvu, pa tudi enostavna in hitra ponudba na trgu brez dolgotrajnega transporta, ki bremeni okolje in hkrati zmanjšuje kakovost hrane.

Naša samooskrba z osnovnimi kmetijskimi proizvodi je precej različna: nizka z rastlinskimi pridelki, višja pa z živalorejskimi proizvodi. Prehranske bilance, ki omogočajo izračun stopnje samooskrbe, so na področju rastlinskih pridelkov za Slovenijo izdelane za posamezne vrste žit in za žita skupaj, krompir in zelenjavo.²⁹ Samooskrba z njimi je zelo nizka, čeprav med leti niha tudi zaradi vpliva vremena na letino. V povprečju zadnjih petih let je bila z zelenjavo manj kot 40-odstotna, z žiti manj kot 60-odstotna³⁰, s krompirjem pa okoli 70-odstotna. V obdobju zadnjih petih let se samooskrba ni zvišala z nobenim izmed njih: pri žitu je ostala na skoraj isti ravni (zaradi nižje porabe), pri zelenjavi in predvsem krompirju pa je padla. Med živalorejskimi proizvodi so bilance za Slovenijo izdelane za vse vrste mesa in za meso skupaj ter za jajca in mleko. Povsod, razen pri mesu prašičev in pri jajcih, je bila samooskrba v opazovanem obdobju razmeroma dobra in stabilna. Pri oskrbi z mlekom in perutninskim mesom so bili ugotovljeni presežki v vseh opazovanih letih, z mesom govedu pa v zadnjih treh.

Najbolj pereča je samooskrba z zelenjavo, saj je izjemno nizka in se še poslabšuje. Zelenjadnicam so v Sloveniji namenjene le skromne površine, ki v strukturi rabe njiv in vrtov zavzemajo manj kot 2-odstotni delež. Čeprav se povpraševanje po zelenjavi povečuje, mu pridelava ne sledi. V letu 2008 je bilo pridelanih okoli 78 tisoč ton zelenjave, kar je bilo za okoli 5 % manj kot v letu 2004 in za okoli 11 % manj kot v letu 2005. Pri tem le nekaj več kot polovico pridelka pridelajo tržni pridelovalci, ostalo pa netržni. Struktura skupne pridelave je dokaj enolična. Na več kot polovici pridelovalne površine rastejo le štiri vrste (belo zelje, fižol, solata in čebula: v letu 2008 so zasedale približno 20 %, 16 %, 11 % in 6 % skupne

Slika 40: Stopnja samooskrbe z osnovnimi kmetijskimi pridelki in proizvodi v Sloveniji v letih 2004 in 2008

površine), več kot polovico pridelka pa sestavljajo tri (belo zelje, solata in čebula: v letu 2008 so k skupnemu pridelku zelenjadnic prispevale 34,0 %, 11,0 % in 7,0 %). Velika večina pridelave je na prostem, zaščiten pa je le manj kot desetina površin. Ponudba je zato močno odvisna od vremenskih razmer, hkrati pa tudi omejena na kratek čas sezone. Tako je razumljivo, da se odvisnost trga od uvoza vse bolj povečuje. Neto uvoz je v letu 2008 znašal več kot 138 tisoč ton, kar je bilo kar za 29 % več kot v letu 2004. Ker je zelenjadarstvo dejavnost, ki že na majhnih površinah ob zahtevani visoki delovni intenzivnosti omogoča razmeroma dobre poslovne rezultate, hkrati pa domača ponudba vse bolj zaostaja za povpraševanjem, predstavlja ta dejavnost eno izmed vse večjih neizkoriščenih možnosti razvoja slovenskega kmetijstva in podeželja.

Primerjava s članicami EU pokaže, da je Slovenija pri samooskrbi z rastlinskimi pridelki na repu, pri samooskrbi z mesom pa na sredini držav. Države članice sicer precej slabo in neredno poročajo o svojih prehranskih bilancah, vendar je groba primerjava kljub temu mogoča. Slabša samooskrba z rastlinskimi pridelki kot v Sloveniji je običajna le v peščici držav: z žiti na Portugalskem, Nizozemskem in v Belgiji (ter na Malti, ki pa žit ne prideluje), s krompirjem v Luksemburgu, na Malti, Portugalskem in Irskem, z zelenjavo pa le v Nemčiji. Največje presežke z žiti ima Francija in s krompirjem Belgija (okoli 100 %), z zelenjavo pa Portugalska, Madžarska in Španija (okoli 50 %). Na področju samooskrbe z mesom je Slovenija med državami članicami približno na sredini. Največje presežke ima Danska (kar okoli 300 %), na repu pa so Latvija, Luksemburg in Bolgarija, vendar je tudi njihova samooskrba več kot 50-odstotna. V tej luči torej tudi nekoliko več kot 90-odstotna samooskrba z mesom v Sloveniji ni zelo visoka, vendar pa je predvsem nujno izboljšati domačo pridelavo in lokalno ponudbo hrane rastlinskega izvora. S tem bi bolje izrabili naravne vire in povečali dodano vrednost v kmetijstvu, hkrati pa izboljšali

²⁷ Zakon o kmetijstvu, Ur. l. št. 45/2008.

²⁸ Resolucija o nacionalnem programu prehranske politike 2005–2010, Ur. l. št. 39/2005.

²⁹ Izračunane stopnje samooskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi skupaj za Slovenijo ni, so pa izdelane prehranske bilance za posamezne kmetijske proizvode. Poleg naštetih so to še sladkor in riž, kjer pa Slovenija skorajda nima lastne pridelave. Stopnja samooskrbe je izračunana kot razmerje med domačo proizvodnjo in domačo porabo (ki je namenjena prehrani, predelavi ali krmi). Nižja od 100 pomeni primanjkljaj, višja od 100 pa presežek v domači proizvodnji.

³⁰ Pri tem je za prehrano ljudi porabljenega le četrtno pridelka žit; večina žita je namenjenega krmi živali.

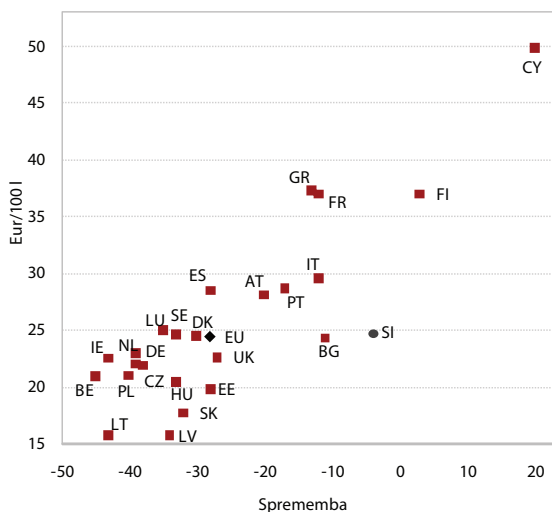
prehrano s svežimi kmetijskimi proizvodi, kar bi imelo pozitiven vpliv tudi na zdravje prebivalstva.

Cene mleka

V slovenskem kmetijstvu je letos v središču pozornosti problematika zniževanje cen mleka pri kmetijskih pridelovalcih. Ta se je po občutni rasti v letu prej letos občutno znižala. Po zadnjih statističnih podatkih je avgusta znašala 0,25 EUR/l, kar je bilo za skoraj 28 % manj kot v začetku leta 2008, ko je bila najvišja, in na ravni sredine leta 2000. Podatki mlekarn kažejo, da je avgusta dosegla dno in se v jesenskih mesecih že pričela dvigovati. To je pričakovano, saj je za ceno mleka značilno, da je na najnižji ravni poleti, nato pa se zvišuje in konec koledarskega leta doseže svoj vrh. Domnevamo lahko, da se je obdobje ekstremnega padanja ustavilo in da se bo cena v naslednjih mesecih še zviševala.

Cena mleka pri kmetijskih pridelovalcih v Sloveniji je kljub temu padla manj kot v povprečju EU in je na nivoju povprečne cene v EU. Medtem ko je bila v Sloveniji v prvem četrtletju letos v primerjavi z zadnjim četrtletjem leta 2007 nižja za 4,0 %, je bila v povprečju držav EU nižja kar za 28,0 %. Znižala se je v vseh državah, razen na Finskem in Cipru. V treh državah (Belgiji, Litvi in na Irskem) je padla celo za več kot 40,0 %. Tudi v vseh sosednjih državah članicah, ki so v slovenski zunanji trgovini mleka najpomembnejše, je bil padec cene višji kot v Sloveniji: na Madžarskem 33-odstoten, v Avstriji 20-odstoten, v Italiji pa 12-odstoten. Po teh padcih je cena v Sloveniji na ravni okoli povprečja cen v EU: maja je bila v Sloveniji 24,7 EUR/100 l, v povprečju EU pa 24,4 EUR/100 l. Najvišjo ceno so rejci dosegli na Cipru (49,9 EUR/100 l), nato pa v Grčiji, Franciji in na Finskem (okoli 37 EUR/100 l), najnižja pa je bila v nekaterih pridruženih vzhodnih državah (v Litvi in Latviji okoli 16 EUR/100 l). V Italiji in

Slika 41: Cene mleka pri pridelovalcih maja 2009 in spremembe Q1 2009/Q4 2007 v državah EU

Vir: Communication From the Commission to the Council, Dairy market situation 2009, julij 2009.

Avstriji, kamor surovo mleko neto izvažamo, je bila višja (za 21,3 % oz. 15,2 %), na Madžarskem, od koder ga neto uvažamo, pa nižja (za 16,4 %).

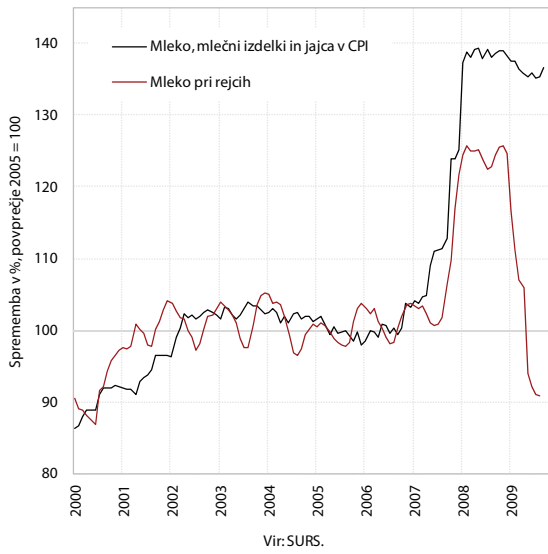
Skupna kmetijska politika rejcem mleka namenja različne finančne pomoči, ki se v času krize v reji mleka, nastale zaradi razlike v rasti med ponudbo in povpraševanjem, še povečujejo. Na znižanje cen mleka v državah EU je neposredno vplivalo znižanje cen mleka na svetovnih trgih. Cene so padle zaradi povečane svetovne proizvodnje (na Novi Zelandiji, v Avstraliji, Argentini in Braziliji) in sočasnega padca povpraševanja, povezanega z gospodarsko krizo. Sektor reje mleka je v kmetijstvu izjemno pomemben in je deležen različnih finančnih pomoči. Skupna kmetijska politika predvideva različne podpore, ki so namenjene proizvajalcem (neposredna predplačila, ukrepi za podporo dohodka), proizvodnji (pomoč za zasebno skladiščenje, izvozna nadomestila, intervencijskimi nakupi), pa tudi zmanjšani ponudbi in prestrukturiranju dejavnosti³¹. Slovenskim rejcem je bila za prebroditev letošnje krize v reji mleka odobrena tudi enkratna finančna pomoč v višini 2 mio EUR. Pri tem je treba upoštevati, da so v Sloveniji v teh okoliščinah dobrodošle tudi okoliščine reje, ki sicer v običajnih pogojih ne prispevajo k izboljševanju poslovnih rezultatov iz dejavnosti. Precejšen del gospodarstev namreč pridobiva dohodek tudi iz drugih, nekmetijskih dejavnosti, pa tudi sicer se večina gospodarstev v kmetijstvu ne ukvarja le s prirejo mleka. To jim omogoča, da slabše rezultate v tem sektorju nadomestijo z dohodki iz drugih dejavnosti in s tem lažje prebrodijo čas krize.

Ob zniževanju cen pri pridelovalcih se vedno odpira vprašanje pričakovanega zniževanja cen v trgovini. Medtem ko se je cena mleka pri pridelovalcih v letošnjem letu močno znižala, je cena mleka, mlečnih izdelkov in jajc v CPI ostala na izjemno visokem nivoju iz začetka leta 2008. To je značilno tudi za ostale države EU. Komisija evropskih skupnosti ugotavlja, da je porazdelitev dodane vrednosti v verigi med kmeti, predelavo in trgovci nepravilna in da celotna veriga ne deluje učinkovito. Opozarja, da je treba več pozornosti posvetiti povečanju preglednosti in podpiranju bolj poštenega delovanja trga. Izboljšati se mora dialog med vsemi akterji v prehranski verigi, tudi s sprejetjem vseevropskega kodeksa ravnanja, ki ga je predlagala skupina za konkurenčnost na področju agroživilske industrije. Uspešnejša in učinkovitejša dobavna veriga mleka in mlečnih izdelkov se zdi bistvena za povečanje konkurenčnosti, blažitev padca cen proizvajalcev in zagotovitev, da spremembe v cenah občutijo tudi končni potrošniki.

³¹ Finančne podpore postajajo vse pomembnejši del dohodka kmetijskih pridelovalcev. Po reformi kmetijske politike v letu 2007 sektorju mleka niso več namenjene neposredne finančne pomoči, v letu 2006 pa so v Sloveniji k vrednosti prireje mleka v osnovnih cenah po ekonomskih računih za kmetijstvo prispevale okoli 12 – odstotni delež. Z reformo so se pomoči spremenile po precej zapletenem sistemu in direkten preračun ni mogoč. Delež skupnih subvencij v faktorskem dohodku celotnega kmetijstva pa je bil v letu 2008 že nekaj več kot 60 – odstoten.

Slika 42: Primerjava rasti cen mleka pri pridelovalcih ter mleka, mlečnih izdelkov in jajc v CPI, Slovenija, mesečno, povprečje 2005=100

statistična priloga

Pomembnejši kazalci	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
						Jesenska napoved 2009		
						ocena	napoved	napoved
Bruto domači proizvod (realne stopnje rasti, v %)	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,3	0,9	2,5
BDP v mio EUR (tekoče cene in tekoči tečaj)	27.162	28.750	31.055	34.568	37.135	35.870	36.386	38.058
BDP na prebivalca, v EUR (tekoče cene in tekoči tečaj)	13.599	14.369	15.467	17.123	18.367	17.657	17.866	18.647
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS) ¹	18.700	19.600	20.700	22.200	23.100	-	-	-
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU 27 = 100) ¹	86,4	87,4	87,6	89,2	92,1	-	-	-
Bruto nacionalni dohodek (tekoče cene in tekoči fiksni tečaj)	26.760	28.506	30.683	33.854	36.278	35.244	35.527	37.004
Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek (tekoče cene in tekoči fiksni tečaj)	26.716	28.362	30.467	33.627	35.993	35.065	35.441	36.783
Stopnja brezposelnosti, registrirana	10,3	10,2	9,4	7,7	6,7	9,1	10,6	10,9
Stopnja brezposelnosti, anketna	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4	5,7	6,7	7,3
Produktivnost dela (BDP na zaposlenega)	4,0	4,7	4,2	3,7	0,7	-5,0	2,5	3,4
Inflacija ² , povprečje leta	3,6	2,5	2,5	3,6	5,7	1,0	1,5	2,5
Inflacija ² , konec leta	3,2	2,3	2,8	5,6	2,1	1,9	2,0	2,7
MENJAVA S TUJINO – PLAČILNO-BILANČNA STATISTIKA								
Izvoz proizvodov in storitev ³ (realne stopnje rasti, v %)	12,4	10,6	12,5	13,7	2,9	-17,9	4,1	6,8
Izvoz proizvodov	12,8	10,3	13,4	13,8	0,0	-19,0	3,6	6,5
Izvoz storitev	10,9	12,0	8,6	13,2	16,2	-13,5	6,1	7,8
Uvoz proizvodov in storitev ³ (realne stopnje rasti, v %)	13,3	6,6	12,2	16,3	2,9	-19,8	1,8	4,9
Uvoz proizvodov	14,6	6,8	12,7	15,8	2,6	-21,9	1,3	4,8
Uvoz storitev	5,6	5,5	8,8	19,7	4,9	-6,1	4,4	5,6
Saldo tekočega računa plačilne bilance, v mio EUR	-720	-498	-771	-1.646	-2.287	-82	10	29
- delež v primerjavi z BDP, v %	-2,6	-1,7	-2,5	-4,8	-6,2	-0,2	0,0	0,1
Bruto zunanji dolg, v mio EUR	15.343	20.496	24.067	34.752	38.997	38.518 ⁴	-	-
- delež v primerjavi z BDP, v %	56,7	71,4	77,6	100,8	105,0	-	-	-
Razmerje USD za 1 EUR	1,24	1,24	1,25	1,37	1,47	1,38	1,43	1,43
DOMAČE POVPRŠEVANJE – STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV								
Zasebna potrošnja (realne stopnje rasti, v %)	2,7	2,6	2,9	6,7	2,0	-2,0	0,0	1,0
- delež v BDP, v %*	55,0	54,2	52,8	52,7	52,7	53,7	53,8	53,2
Državna potrošnja (realne stopnje rasti, v %)	3,4	3,4	4,0	0,7	6,2	3,2	-1,5	0,0
- delež v BDP, v %*	18,9	19,0	18,8	17,3	18,1	20,1	19,7	19,4
Investicije v osnovna sredstva (realne stopnje rasti, v %)	5,6	3,7	9,9	11,7	7,7	-21,0	-2,0	3,0
- delež v BDP, v %*	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	23,7	23,2	23,3
Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, Eurostat - New Cronos; ocena, preračuni in napovedi UMAR.								
Opombe: ¹ Merjeno v standardih kupne moči (PPS); ² Merilo inflacije je indeks cen življenjskih potrebščin; ³ Plačilnobilančna statistika (izvoz F.O.B., uvoz F.O.B.); z izračunom realnih stopenj je izločen vpliv medvalutnih sprememb in cen na tujih trgih; ⁴ Stanje konec avgusta 2009; *delež v BDP so preračunani v tekočih cenah in fiksnem tečaju 2007 (EUR=239,64).								

Proizvodnja	2006	2007	2008	2007			2008				2009		2007				
				Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	8	9	10	11	12
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA, medletna rast v %																	
Industrija B+C+D	5,7	7,2	2,5	7,5	7,5	5,3	6,4	8,4	3,3	-7,7	-18,7	-24,2	9,3	3,8	11,0	3,0	1,3
B Rudarstvo	7,5	5,5	5,5	18,5	8,1	-7,3	13,8	3,5	7,1	-1,2	-6,1	-13,8	30,6	-7,2	-0,9	-5,9	-16,4
C Predelovalne dejavnosti	6,2	8,5	2,6	8,8	8,2	7,2	6,9	8,7	3,7	-8,4	-20,3	-25,4	9,6	4,7	12,7	4,4	4,0
D Oskrba z elektriko, plinom, paro	-1,0	-11,1	2,1	-14,8	-5,0	-15,9	-2,3	8,2	-1,1	4,5	-3,6	-9,1	-1,6	-8,2	-10,9	-14,4	-21,5
GRADBENIŠTVO², medletna rast vrednosti opravljenih gradbenih del v %																	
Gradbeništvo skupaj	15,7	18,5	15,7	32,6	16,2	0,2	32,5	17,0	15,7	4,2	-19,2	-19,0	33,5	2,3	7,3	6,2	-14,3
Stavbe	17,1	14,3	11,5	31,0	7,3	4,2	37,8	7,3	11,5	-2,0	-20,8	-21,8	17,1	-8,7	0,5	18,4	-5,4
Gradbeni inženirski objekti	14,6	21,9	18,9	33,8	23,3	-2,6	28,0	24,3	18,6	8,9	-17,6	-17,2	48,5	10,5	11,7	-2,3	-21,0
PROMET, mio tkm, medletna rast v %																	
Tonski km v cestnem prevozu	9,8	13,4	18,4	0,1	30,2	19,1	26,7	23,5	7,7	17,2	-12,7	-7,6	-	-	-	-	-
Tonski km v železniškem prevozu	3,9	6,8	-2,3	12,1	5,8	-3,7	-5,3	-2,9	2,9	-3,6	-24,1	-26,0	-	-	-	-	-
TRGOVINA, medletna rast v %																	
Skupni realni prihodek*	6,3	9,7	10,1	8,3	12,3	11,8	15,7	13,1	10,5	2,3	-10,2	-15,7	12,9	13,4	16,8	11,7	7,0
Realni prihodek v trgovini na drobno	2,7	6,1	12,2	3,2	7,8	9,6	14,0	15,5	12,7	7,2	-5,7	-11,7	6,3	12,8	11,0	9,5	8,5
Realni prihodek v trgovini z motornimi vozili in popravila motornih vozil	17,8	19,2	6,2	21,3	24,8	17,9	22,0	9,6	5,6	-9,9	-24,0	-28,1	32,7	16,0	32,7	17,7	3,4
Nominalni prihodek v trgovini na debelo in posredništvu pri prodaji	10,5	16,1	17,1	15,0	15,1	15,2	20,7	23,9	20,9	4,8	-16,4	-23,8	12,7	13,2	19,5	19,2	7,5
TURIZEM, medletna rast v %																	
Skupaj, prenočitve	2,0	7,0	1,8	10,1	6,8	5,5	4,2	1,0	1,8	0,6	-3,3	-3,8	9,6	3,6	4,6	8,3	4,0
Domači gostje, prenočitve	1,9	4,9	5,2	13,7	2,3	5,5	4,8	4,6	4,7	7,2	5,2	2,3	7,2	-3,7	4,2	2,6	9,6
Tuji gostje, prenočitve	2,0	8,4	-0,5	7,9	9,8	5,5	3,6	-1,3	0,1	-4,8	-11,0	-7,9	11,0	7,8	4,8	13,7	-0,9
Prihodek v gostinstvu	6,7	2,3	-2,8	1,2	4,0	2,9	-1,8	-1,6	-3,1	-4,4	-9,9	-12,2	6,6	2,8	2,8	2,6	3,2
KMETIJSTVO																	
Odkup pridelkov, v mrd SIT, od 2007 v mio EUR	106,7	492,2	529,9	109,7	120,8	160,3	117,9	125,6	134,1	152,3	105,4	105,9	38,3	41,8	40,7	46,2	53,1
POSLOVNE TENDENCJE (vrednost kazalnika**)																	
Kazalnik gospodarske klime	10	13	1	15	13	11	10	7	4	-17	-25	-23	14	14	12	12	10
Kazalnik zaupanja																	
v predelovalnih dejavnostih	10	12	-5	13	12	10	7	1	-5	-23	-29	-27	12	12	11	11	9
v gradbeništvu	4	17	3	22	15	13	14	11	3	-16	-41	-52	17	17	11	12	10
v storitvenih dejavnostih	27	29	22	30	30	26	30	27	25	7	-14	-18	32	30	27	27	23
v trgovini na drobno	22	27	23	26	29	30	29	28	26	9	-16	-17	26	28	34	28	30
potrošnikov	-14	-11	-20	-7	-10	-17	-20	-16	-16	-29	-39	-31	-5	-8	-17	-17	-19
Vir podatkov: SURS. Opombe: ¹ Le za podjetja z dejavnostjo oskrbe z energijo, ² V raziskovanje so zajeta vsa večja gradbena podjetja, ter še nekatera negradbena podjetja, ki izvajajo gradbeno dejavnost; *Skupaj trgovina na drobno, trgovina z motornimi vozili in vzdrževanje le-teh ter trgovina na drobno z motornimi gorivi, **desezonirani podatki SURS.																	

2008												2009									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5,2	12,9	1,7	14,8	3,8	6,8	2,0	-2,0	9,3	0,5	-11,7	-13,2	-17,9	-21,7	-16,5	-29,3	-21,9	-21,3	-20,1	-16,9	-	-
23,1	18,8	3,6	9,5	-4,4	5,6	34,4	-19,2	14,4	-1,0	-14,7	18,8	-6,0	-3,1	-8,9	-21,7	-10,3	-8,1	4,2	13,1	-	-
5,8	13,6	2,0	15,6	4,2	6,7	1,7	-1,2	9,8	0,8	-12,5	-15,4	-19,4	-23,8	-17,7	-30,8	-23,2	-22,1	-21,3	-18,4	-	-
-6,3	1,2	-1,2	8,1	4,2	12,2	0,2	-5,5	1,9	1,0	4,7	7,5	-5,6	-1,9	-3,2	-9,9	-5,3	-11,8	-10,1	-8,0	-	-
39,4	40,5	21,4	22,8	13,8	15,4	15,9	8,6	22,4	15,1	-2,3	-3,6	-26,9	-22,7	-9,7	-20,4	-20,8	-15,9	-20,8	-19,6	-	-
56,3	44,8	18,6	10,5	3,1	8,9	0,2	10,7	24,2	12,0	-11,5	-6,9	-32,7	-17,3	-12,7	-18,0	-23,5	-23,4	-23,2	-26,9	-	-
23,9	36,8	23,8	32,4	21,7	20,4	28,0	7,0	21,3	17,0	5,4	-0,6	-20,3	-27,5	-7,3	-22,0	-19,1	-10,7	-19,4	-14,1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18,1	23,8	7,2	17,4	11,8	10,3	12,6	5,8	12,8	2,8	1,0	3,1	-6,2	-15,6	-8,8	-16,9	-17,3	-13,1	-15,1	-14,9	-	-
12,8	23,8	7,0	16,2	19,1	11,4	13,4	10,8	13,8	7,3	7,0	7,1	2,2	-13,4	-5,4	-9,9	-15,3	-10,3	-12,1	-13,7	-17,8	-
34,7	26,3	9,4	22,0	-1,1	9,0	12,3	-7,4	10,6	-7,4	-12,5	-10,1	-27,5	-24,5	-20,4	-34,6	-25,6	-23,1	-25,4	-20,2	-25,7	-
21,6	30,1	12,3	31,9	20,6	19,2	22,9	11,2	28,0	11,6	2,1	0,5	-17,0	-19,2	-13,2	-24,9	-25,3	-20,9	-27,4	-25,2	-	-
2,9	9,0	0,5	-8,5	14,0	-2,4	3,6	3,2	-3,2	-2,1	-4,4	8,7	3,6	-6,1	-6,9	3,6	-11,4	-1,8	-0,8	-1,0	-4,0	-
12,1	11,7	-8,5	8,5	10,5	-2,1	1,1	8,9	3,9	6,0	4,4	11,0	9,6	-1,5	10,7	4,3	-2,2	4,4	13,3	9,0	2,0	-
-2,6	5,6	8,9	-18,3	16,2	-2,6	5,3	-0,2	-6,8	-7,4	-11,9	6,5	-0,6	-12,5	-20,5	3,0	-16,9	-6,3	-10,3	-7,0	-7,0	-
-2,5	3,6	-5,7	-2,5	2,9	-5,0	-3,3	-3,8	-2,1	-1,1	-4,3	-7,6	-7,6	-12,3	-9,5	-11,7	-13,5	-13,6	-12,4	-9,8	-	-
61,0	38,5	39,3	40,0	42,6	43,0	39,9	44,5	42,2	47,4	49,0	45,3	58,1	32,9	32,6	39,9	36,3	35,5	34,1	35,9	-	-
11	11	10	10	10	7	5	5	4	3	-6	-21	-24	-25	-24	-26	-26	-23	-21	-21	-20	-17
10	9	6	6	4	1	-2	-3	-5	-8	-12	-27	-29	-30	-29	-29	-29	-27	-25	-26	-23	-20
18	13	12	17	13	11	8	7	1	2	-4	-16	-29	-37	-40	-47	-54	-49	-54	-50	-56	-55
28	28	31	31	30	26	24	24	27	24	19	4	-3	-9	-14	-19	-23	-17	-14	-12	-12	-8
31	26	28	32	29	29	27	29	25	24	25	4	-3	-14	-15	-20	-17	-17	-18	-16	-10	-10
-16	-23	-20	-16	-12	-18	-19	-18	-18	-13	-18	-33	-35	-43	-38	-37	-41	-29	-23	-25	-26	-18

Trg dela	2006	2007	2008	2007			2008				2009		2007			
				Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	8	9	10	11
FORMALNO AKTIVNI (A=B+E)	910,7	925,3	942,5	923,5	924,6	934,2	937,7	940,9	942,2	949,2	945,9	945,6	923,1	926,0	934,0	935,8
FORMALNO DELOVNO AKTIVNI (B=C+D)¹	824,8	854,0	879,3	852,7	856,1	865,4	870,8	879,4	881,7	885,1	869,0	861,0	854,6	859,4	864,5	867,4
V kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu	37,7	40,4	39,7	40,8	39,9	39,2	40,8	39,9	39,2	38,9	37,8	38,0	39,9	39,9	39,3	39,3
V industriji in gradbeništvu	310,9	321,9	330,4	321,4	324,1	326,8	327,1	331,2	333,0	330,4	317,4	309,3	323,6	325,2	327,1	327,9
- v predelovalnih dejavnostih	221,7	223,6	222,4	223,9	223,4	224,2	224,0	224,0	222,3	219,1	209,5	201,4	223,1	223,5	224,4	224,7
- v gradbeništvu	69,5	78,4	87,9	77,5	80,6	82,5	83,2	87,1	90,5	91,1	87,8	87,6	80,5	81,5	82,5	83,1
V storitvah	476,2	491,6	509,1	490,5	492,1	499,4	503,0	508,3	509,4	515,9	513,8	513,7	491,1	494,3	498,1	500,3
- v javni upravi	50,4	50,3	51,0	50,3	50,4	50,6	50,8	51,0	51,1	51,0	51,1	51,5	50,4	50,4	50,5	50,5
- v izobraževanju, zdravstvu in socialnem varstvu	108,0	108,8	111,1	109,0	108,2	109,8	110,7	111,0	110,1	112,4	113,2	114,1	107,6	109,1	109,7	109,9
ZAPOSLENI (C)¹	741,6	766,0	789,9	764,7	768,6	777,8	781,2	790,3	792,7	795,3	779,7	770,8	767,1	771,6	777,0	779,7
V podjetjih in organizacijah	675,1	696,1	717,6	695,0	697,5	706,2	710,4	718,0	719,8	722,0	709,9	701,9	696,1	700,1	705,2	707,7
Pri fizičnih osebah	66,5	69,9	72,3	69,8	71,1	71,6	70,8	72,2	73,0	73,2	69,8	68,8	71,0	71,5	71,8	72,0
SAMOZAPOSLENI IN KMETJE (D)	83,3	87,9	89,4	87,9	87,6	87,6	89,6	89,2	88,9	89,8	89,3	90,3	87,5	87,8	87,5	87,7
REGISTRIRANI BREZPOSELNI (E)	85,8	71,3	63,2	70,9	68,4	68,8	66,8	61,4	60,5	64,1	76,9	84,6	68,5	66,7	69,5	68,4
Ženske	47,0	39,1	33,4	39,3	38,0	37,3	35,6	32,8	32,1	33,0	38,4	41,6	38,1	36,7	38,0	37,1
Mladi (do 26. leta)	18,2	11,9	9,1	11,6	10,3	11,7	10,3	8,4	7,7	10,0	12,2	13,1	10,4	9,5	12,2	11,6
Starejši od 50 let	21,8	22,2	21,9	22,2	22,1	22,2	22,6	21,9	21,7	21,6	24,1	25,6	22,1	22,0	22,1	22,1
Brez strokovne izobrazbe	33,7	28,0	25,4	27,7	27,0	26,9	26,8	24,6	24,3	25,8	31,2	33,6	27,0	26,7	27,0	26,8
Brezposelni več kot 1 leto	41,9	36,5	32,3	36,7	35,5	35,0	34,0	32,5	31,9	31,0	31,0	30,4	35,6	35,0	35,3	35,0
Prejemniki nadomestil in pomoči	22,7	16,6	14,4	16,8	15,8	14,7	15,0	13,6	13,9	15,1	22,8	27,4	16,0	15,2	14,8	14,5
STOPNJA REG. BREZP., (E/A, v %)	9,4	7,7	6,7	7,7	7,4	7,4	7,1	6,5	6,4	6,8	8,1	8,9	7,4	7,2	7,4	7,3
Moški	7,7	6,2	5,6	6,1	5,9	6,0	6,0	5,4	5,4	5,8	7,3	8,1	5,9	5,8	6,0	6,0
Ženske	11,5	9,6	8,1	9,6	9,3	9,0	8,6	7,9	7,8	7,9	9,2	10,0	9,3	9,0	9,2	9,0
TOKOVI AKTIVNEGA PREBIVALSTVA	5,2	21,5	13,7	5,4	0,6	6,7	5,7	4,2	1,9	1,9	-0,8	-0,1	-1,4	2,9	8,0	1,8
Novi brezposelni iskalci prve zaposlitve	18,6	14,7	12,5	2,4	2,3	7,2	2,2	1,8	1,9	6,5	3,2	2,6	0,6	1,0	5,3	1,2
Izgubili delo	63,8	52,5	53,0	11,6	12,6	12,9	12,5	10,7	12,5	17,4	24,8	22,5	3,5	4,2	4,5	4,3
Brezposelni dobili delo	57,4	49,1	41,7	12,1	11,3	10,9	12,4	9,7	9,9	9,6	9,5	11,8	3,8	4,4	4,3	4,1
Drugi odlivi iz brezposelnosti (neto)	39,2	28,0	26,1	6,9	6,2	7,4	6,4	6,3	5,9	7,4	5,2	6,5	1,9	2,7	2,6	2,5
Prirast delovnih dovoljenj za tujce	7,8	15,3	24,6	4,9	4,3	2,2	6,0	9,5	7,0	2,1	1,9	-4,8	1,6	0,5	1,7	0,3
Upokojitve ²	20,6	20,7	22,5	4,7	5,0	5,9	5,4	4,8	6,3	6,1	5,4	5,3	1,1	2,3	2,2	2,1
Umrli ²	2,4	2,4	2,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,2	0,2	0,2	0,2
Drugi, ki so dobili delo, neto ²	24,8	14,4	16,0	9,1	4,5	9,9	8,8	3,2	4,4	6,0	4,0	13,1	-0,9	6,1	5,5	4,6
PROSTA DELOVNA MESTA³	19,0	20,2	20,0	21,0	20,4	19,1	21,6	21,1	21,5	15,9	13,4	13,4	19,7	22,8	24,4	18,7
Od teh za določen čas, v %	75,3	76,5	74,5	77,5	77,2	74,4	73,0	74,0	76,5	74,7	74,9	77,9	77,1	76,5	76,4	75,2
DELOVNA DOVOLJENJA ZA TUJCE	48,3	60,2	81,1	59,3	63,0	65,8	68,7	79,0	86,3	90,5	91,5	90,2	63,3	63,9	65,6	65,9
Od vseh formalno aktivnih, v %	5,3	6,5	8,6	6,4	6,8	7,0	7,3	8,4	9,2	9,5	9,7	9,5	6,9	6,9	7,0	7,0
NOVE ZAPOSLOTITVE	155,9	160,0	162,7	40,7	38,7	41,5	40,9	41,0	42,7	38,1	27,5	27,3	9,9	16,9	18,2	13,6

Viri podatkov: SURS, ZRSZ, ZPIZ. Opombe: ¹Z januarjem 2005 je SURS prešel na novo metodologijo ugotavljanja formalno delovno aktivnega prebivalstva. Novi vir podatkov za zaposlene in samozaposlene razen kmetov je Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP), podatki o kmetih pa so napovedani s pomočjo ARIMA modela na osnovi četrletnih podatkov o kmetih iz Ankete o delovni sili. ²Ocena UMAR na podlagi podatkov ZPIZ in ZRSZ; ³po ZRSZ.

2007	2008												2009							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
932,8	936,6	937,9	938,5	939,1	940,8	942,7	941,4	940,5	944,6	950,7	950,3	946,5	946,2	945,9	945,7	946,1	945,3	945,6	944,1	941,6
864,4	867,3	870,9	874,2	876,6	879,6	882,0	879,9	879,8	885,3	888,1	886,9	880,3	872,2	868,7	866,0	863,2	860,8	859,1	855,6	853,5
39,2	40,7	40,8	40,8	39,9	39,9	39,8	39,3	39,2	39,2	38,9	38,9	38,8	37,8	37,8	37,8	38,0	38,0	38,0	37,9	37,9
325,3	325,8	327,1	328,5	330,0	331,2	332,6	332,5	332,5	333,9	333,7	331,5	325,9	320,1	317,4	314,7	311,8	309,1	307,1	305,3	303,8
223,5	223,7	224,0	224,2	224,1	223,9	224,0	222,7	222,2	222,2	221,3	219,8	216,3	211,8	209,6	207,0	203,6	201,2	199,2	197,8	196,5
81,8	82,1	83,1	84,2	85,8	87,1	88,4	89,7	90,2	91,6	92,2	91,5	89,5	88,3	87,7	87,5	87,8	87,5	87,5	87,2	86,9
499,9	500,9	503,1	504,9	506,8	508,6	509,6	508,1	508,1	512,2	515,5	516,5	515,6	514,4	513,6	513,5	513,5	513,7	514,0	512,4	511,8
50,7	50,9	50,9	50,7	50,9	50,9	51,1	50,9	51,0	51,2	51,1	51,1	50,8	51,2	51,0	51,3	51,4	51,5	51,6	51,7	51,7
109,7	110,3	110,8	111,0	111,2	111,0	110,9	109,7	109,4	111,4	112,0	112,5	112,6	112,8	113,2	113,7	114,0	114,2	114,1	113,0	112,6
776,7	777,9	781,3	784,3	787,6	790,5	792,8	791,1	790,9	796,1	798,5	797,0	790,2	783,0	779,5	776,6	773,3	770,5	768,5	764,5	762,1
705,9	707,8	710,5	713,0	715,8	718,2	720,2	718,5	718,2	722,6	724,6	723,4	718,1	712,6	709,7	707,3	704,3	701,7	699,8	696,5	694,6
70,8	70,2	70,8	71,3	71,8	72,3	72,6	72,7	72,7	73,5	74,0	73,5	72,2	70,4	69,7	69,3	69,0	68,8	68,7	68,0	67,5
87,7	89,4	89,6	89,9	89,1	89,2	89,2	88,8	88,9	89,2	89,6	89,9	90,0	89,2	89,3	89,5	90,0	90,3	90,6	91,1	91,4
68,4	69,2	67,0	64,3	62,4	61,2	60,7	61,6	60,7	59,3	62,6	63,4	66,2	73,9	77,2	79,7	82,8	84,5	86,5	88,5	88,1
36,7	36,9	35,7	34,3	33,5	32,6	32,4	33,0	32,3	31,1	32,7	32,6	33,7	37,2	38,5	39,5	40,8	41,5	42,5	43,5	43,2
11,2	11,1	10,3	9,5	8,8	8,4	8,1	8,1	7,8	7,3	9,8	9,9	10,2	11,7	12,3	12,7	13,2	13,1	13,0	13,0	30,1
22,3	22,8	22,7	22,3	22,0	21,9	21,8	21,9	21,7	21,4	21,4	21,5	21,9	23,6	24,1	24,5	25,1	25,7	26,1	26,6	26,8
27,1	27,6	26,9	25,9	25,0	24,6	24,3	24,3	24,3	24,3	24,9	25,5	27,0	30,1	31,4	32,2	33,0	33,5	34,2	34,7	34,7
34,7	34,7	34,0	33,3	32,7	32,5	32,2	32,1	31,8	31,6	31,4	30,9	30,8	31,2	31,0	30,7	30,4	30,3	30,5	30,7	31,0
14,7	15,6	15,1	14,2	13,7	13,6	13,4	13,9	13,9	13,7	14,1	14,4	16,8	20,9	22,8	24,5	25,9	27,6	28,7	28,9	-
7,3	7,4	7,1	6,9	6,6	6,5	6,4	6,5	6,5	6,3	6,6	6,7	7,0	7,8	8,2	8,4	8,8	8,9	9,1	9,4	9,4
6,1	6,2	6,0	5,7	5,5	5,4	5,4	5,4	5,4	5,3	5,6	5,7	6,1	6,9	7,3	7,6	7,9	8,1	8,3	8,5	8,5
8,9	8,9	8,6	8,3	8,1	7,9	7,8	8,0	7,8	7,5	7,9	7,9	8,1	9,0	9,3	9,5	9,8	10,0	10,2	10,5	10,4
-3,0	3,8	1,4	0,6	0,6	1,7	2,0	-1,3	-0,9	4,1	6,1	-0,5	-3,8	-0,3	-0,2	-0,2	0,3	-0,7	0,3	-1,5	-2,5
0,6	0,9	0,6	0,7	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,9	4,6	1,2	0,8	1,2	1,0	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	0,7
4,1	5,8	3,4	3,3	3,6	3,4	3,6	4,6	3,4	4,5	5,2	5,5	6,6	10,4	6,9	7,5	8,2	7,4	7,0	7,3	5,5
2,5	4,1	4,2	4,1	3,6	3,2	2,9	2,3	3,1	4,5	4,0	3,2	2,4	3,2	2,7	3,6	3,7	4,3	3,9	4,0	4,6
2,2	1,8	2,1	2,5	2,6	2,0	1,7	2,0	1,6	2,3	2,5	2,7	2,2	0,7	1,9	2,5	2,4	2,2	1,9	2,1	1,9
0,2	-0,2	2,4	3,8	4,2	2,8	2,5	2,3	2,9	1,9	1,7	0,1	0,3	0,0	0,5	1,4	-0,6	-1,5	-2,7	-1,2	-1,9
1,6	2,4	1,4	1,7	1,7	1,6	1,5	1,6	2,2	2,6	2,3	2,0	1,8	2,3	1,6	1,5	1,9	1,7	1,7	1,4	2,4
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
-0,3	7,1	1,6	0,0	-0,4	1,7	2,0	-0,8	-0,7	6,0	4,3	2,7	-1,1	1,3	1,7	1,1	3,9	3,7	5,5	2,1	2,7
14,2	22,4	22,8	19,8	21,6	21,6	20,2	19,8	20,1	24,7	19,7	15,7	12,3	13,7	12,2	14,2	12,0	13,9	14,5	14,7	12,3
69,8	71,9	73,0	74,2	72,7	74,4	74,9	76,9	76,8	76,0	74,9	75,6	73,1	72,0	75,0	77,5	77,2	77,8	78,7	80,0	82,1
66,1	65,8	68,3	72,1	76,3	79,1	81,6	83,8	86,7	88,6	90,3	90,4	90,7	90,7	91,2	92,6	92,1	90,6	87,8	86,6	84,7
7,1	7,0	7,3	7,7	8,1	8,4	8,7	8,9	9,2	9,4	9,5	9,5	9,6	9,6	9,6	9,8	9,7	9,6	9,3	9,2	9,0
9,7	14,5	13,0	13,4	15,4	13,1	12,5	12,7	10,4	19,6	17,8	11,4	8,9	10,2	8,1	9,3	10,0	8,8	8,5	8,7	6,8

Plače in indikatorji konkurenčnosti	2006	2007	2008	2007			2008				2009		2007				
				Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	5	6	7	8	9
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA, medletna rast v %																	
Skupaj	4,8	5,9	8,3	5,6	5,8	6,7	7,8	8,6	9,9	7,1	5,5	4,6	5,8	5,2	6,9	5,7	4,9
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	5,6	8,3	9,2	7,4	7,0	11,4	10,3	9,3	10,8	6,7	1,2	1,6	7,7	5,4	8,4	9,0	3,6
B Rudarstvo	4,5	6,4	13,6	3,8	5,3	12,6	9,4	13,8	16,0	14,8	5,6	2,4	4,3	4,2	6,1	3,3	6,6
C Predelovalne dejavnosti	5,6	7,0	7,6	6,1	7,0	8,6	8,2	9,7	9,3	3,4	0,0	-0,5	6,0	5,2	7,6	7,1	6,2
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	5,5	6,2	9,4	4,9	5,2	11,1	9,3	10,1	9,8	8,8	7,9	7,8	2,4	9,5	2,0	5,0	8,5
E Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in saniranje okolja	3,7	7,1	7,8	5,6	6,8	10,0	8,3	9,1	9,0	5,2	4,2	3,2	5,5	3,7	7,7	6,1	6,8
F Gradbeništvo	6,4	6,6	7,6	6,7	5,7	6,7	7,7	9,6	9,1	4,3	1,2	1,0	7,8	4,6	8,6	5,4	3,3
G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	5,3	7,6	7,8	7,4	7,5	7,5	7,5	9,0	8,8	6,1	4,4	2,3	6,9	6,8	7,9	7,8	6,9
H Promet in skladiščenje	3,6	6,0	8,5	4,6	5,7	7,7	8,7	8,5	10,4	6,6	2,3	2,1	5,4	3,4	6,4	5,3	5,4
I Gostinstvo	4,1	5,3	8,4	5,1	4,6	7,8	9,3	9,6	10,0	4,9	3,4	1,7	4,6	5,7	5,7	4,9	3,2
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	3,9	5,7	7,3	5,4	5,7	4,6	6,8	7,8	8,7	6,2	3,7	3,1	4,1	6,2	7,6	6,3	3,2
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	8,6	7,4	6,1	7,8	6,2	7,6	8,6	8,8	8,2	0,0	2,0	-3,8	10,1	6,8	8,9	7,7	2,2
L Poslovanje z nepremičninami	4,6	7,0	6,0	7,8	7,4	5,6	6,8	8,6	5,3	3,6	1,6	0,0	7,7	8,9	8,6	7,7	5,9
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	4,9	7,0	8,4	6,8	7,1	8,9	9,7	8,6	9,1	6,4	4,0	3,3	7,1	6,2	8,0	6,7	6,6
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	2,5	7,5	9,5	5,9	9,4	9,8	8,6	11,4	10,2	8,0	6,6	2,1	6,6	5,9	8,9	9,7	9,5
O Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	2,9	5,1	12,2	4,9	6,5	6,4	11,1	10,8	13,2	13,7	11,5	9,8	5,2	5,7	8,7	4,9	5,9
P Izobraževanje	4,8	3,9	7,0	5,6	3,1	2,4	5,5	5,8	7,7	9,0	6,9	6,1	6,3	5,1	4,2	2,6	2,4
Q Zdravstvo in socialno varstvo	2,4	3,1	12,0	3,7	4,0	2,1	5,5	4,3	16,8	21,0	21,4	22,6	3,6	4,3	5,4	3,4	3,2
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	1,3	3,6	5,4	2,3	4,0	3,0	2,4	5,8	8,3	5,1	7,0	5,7	0,8	4,4	5,0	3,2	3,7
S Druge dejavnosti	1,5	3,3	8,1	2,9	3,0	5,1	6,6	8,6	8,5	8,8	4,1	1,0	2,6	2,9	3,8	2,2	2,9
INDIKATORJI KONKURENČNOSTI, medletna rast v %																	
Efektivni tečaj ¹ nominalno	0,2	0,8	0,5	0,7	0,6	1,2	1,2	1,1	0,4	-1,1	-0,3	-0,3	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7
Realni (deflator relativne cene življenjskih potrebščin)	0,7	2,3	2,8	1,8	2,3	3,7	4,5	4,2	2,6	-0,1	0,4	0,0	1,7	2,3	2,5	2,2	2,0
Realni (deflator relativne cene ind. proizvodov) ²	-0,6	2,4	1,0	2,2	2,3	1,8	1,2	1,0	-0,1	0,7	2,3	2,6	2,2	2,1	2,3	2,4	2,1
USD za EUR	1,256	1,371	1,471	1,348	1,374	1,449	1,500	1,562	1,504	1,317	1,302	1,362	1,351	1,342	1,372	1,362	1,390
Viri podatkov: SURS, APP, BS, ECB, OECD Main Economic Indicators, preračuni UMAR. Opombe: ¹ Sprememba metodologije: v izračun efektivnega tečaja so po novi metodologiji zajete valute oz. cene 17 trgovinskih partneric (Avstrija, Belgija, Nemčija, Italija, Francija, Nizozemska, Španija, Danska, Združeno kraljestvo, Švedska, Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška, ZDA, Švica, Japonska); uteži so deleži posamezne trgovinske partnerice v slovenskem izvozu in uvozu proizvodov predelovalnih dejavnosti (5–8 SMTK) v obdobju 2001–2003; izvoz je dvojno tehtan; rast vrednosti indeksa pomeni rast vrednosti domače valute in obratno. ² Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih – predelovalne dejavnosti.																	

2007			2008												2009							
10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
6,6	7,1	6,5	6,1	9,3	8,0	9,5	7,6	8,8	8,7	9,8	11,2	9,2	3,9	8,6	6,8	4,2	5,3	5,1	4,1	4,7	3,8	0,7
7,4	16,1	10,2	8,3	16,1	6,7	10,3	9,7	7,9	13,5	6,3	12,9	11,3	-0,1	10,2	1,1	-3,3	6,1	2,0	-1,8	4,7	-0,4	-0,3
8,8	9,4	20,6	5,2	9,7	13,3	11,8	17,0	12,5	17,3	10,0	20,7	39,0	-4,7	16,0	10,1	5,3	1,7	4,3	-5,9	9,4	2,3	6,2
8,1	9,4	8,2	6,0	10,2	8,5	11,3	8,4	9,6	11,0	6,4	10,8	6,7	-1,4	5,7	0,1	-0,5	0,4	-0,4	-1,3	0,1	0,1	-0,6
12,1	9,9	11,8	8,4	10,2	9,3	13,2	9,6	7,8	15,3	8,3	6,2	25,2	2,2	3,2	9,4	6,1	8,1	7,6	5,5	10,3	5,6	2,9
8,2	12,6	8,5	7,2	9,8	8,1	10,7	6,8	9,8	10,5	5,5	11,3	14,0	-1,0	4,8	4,4	3,6	4,6	3,5	1,0	5,2	1,6	1,2
6,7	7,7	5,5	7,5	8,8	6,7	11,9	7,5	9,5	10,0	6,0	11,3	7,3	-1,0	7,2	1,7	-0,6	2,5	0,5	-0,9	3,4	2,9	0,6
7,1	8,5	6,9	6,5	8,8	7,1	10,0	8,0	8,9	9,1	7,0	10,2	8,0	3,9	6,6	6,1	3,5	3,6	1,5	2,9	2,4	1,6	1,5
6,2	8,6	8,2	8,9	8,5	8,6	8,3	7,0	10,2	7,8	13,1	10,2	7,1	7,5	5,2	3,9	2,4	0,6	2,9	2,2	1,1	2,0	-4,8
7,0	8,8	7,5	9,8	10,4	7,9	9,5	10,3	8,9	10,3	9,0	10,7	7,5	2,0	5,4	3,9	3,0	3,2	3,4	0,4	1,3	1,4	0,6
8,1	-2,6	10,1	3,3	6,4	10,5	8,9	6,1	8,3	7,9	8,1	10,3	7,8	5,5	5,4	6,9	1,8	2,5	3,4	2,5	3,4	2,5	0,0
13,8	8,0	1,8	7,4	7,9	10,6	11,8	6,4	8,5	7,1	6,3	11,4	1,2	-6,3	8,1	3,8	0,6	1,7	-4,2	-5,4	-1,6	2,0	0,5
5,0	7,6	3,9	6,3	8,3	5,8	10,1	8,3	7,5	4,7	4,6	6,7	4,5	1,5	5,0	2,9	1,4	0,6	1,3	-0,6	-0,5	1,9	1,4
8,3	10,0	8,3	9,2	10,5	9,3	8,7	7,9	9,2	9,9	7,3	10,3	9,3	1,8	8,8	3,1	4,3	4,7	4,6	2,2	3,3	2,0	1,1
9,7	10,2	9,6	8,7	9,5	7,7	10,8	11,2	12,2	11,1	8,3	11,2	8,4	8,6	7,1	9,1	5,1	5,5	3,2	1,6	1,4	0,0	-0,1
5,9	6,5	6,9	6,8	14,3	12,0	12,0	10,0	10,4	7,6	18,8	13,3	12,9	16,0	12,3	15,2	8,8	10,7	11,0	10,0	8,4	5,3	-0,3
2,3	2,6	2,2	3,1	7,8	5,6	5,7	5,7	6,1	5,0	10,9	7,3	8,0	9,4	9,6	9,3	4,2	7,3	6,6	6,0	5,7	2,9	-1,7
1,8	1,8	2,6	3,1	7,2	6,1	3,2	3,8	6,0	4,6	24,5	21,5	21,3	20,5	21,4	25,5	18,9	20,0	26,5	22,2	19,3	16,0	0,4
1,7	3,3	3,8	4,5	5,9	-2,8	3,9	6,9	6,6	4,1	11,3	9,4	10,7	-3,2	9,1	8,2	6,4	6,3	7,2	6,0	4,0	5,8	0,1
2,9	7,4	4,9	6,6	6,2	6,9	10,3	8,8	6,7	9,0	8,0	8,3	9,0	6,3	11,3	2,6	5,3	4,3	0,8	1,0	1,2	0,9	0,8
1,1	1,3	1,1	1,3	1,0	1,4	1,4	1,1	0,9	0,8	0,6	-0,1	-1,3	-1,7	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1	-0,6	-0,3	0,1	-0,1	0,2
3,6	3,9	3,6	4,4	4,3	4,7	4,7	3,9	3,9	3,5	2,6	1,6	0,3	-0,7	0,0	-0,1	0,5	0,8	-0,2	0,1	0,3	-0,4	0,2
2,2	2,0	1,2	1,2	1,0	1,4	2,1	0,8	0,0	-0,1	0,3	-0,6	-0,8	0,2	2,6	2,2	2,1	2,6	2,1	2,5	3,3	3,3	2,5
1,423	1,468	1,457	1,472	1,475	1,553	1,575	1,556	1,555	1,577	1,498	1,437	1,332	1,273	1,345	1,324	1,279	1,305	1,319	1,365	1,402	1,409	1,427

Cene	2006	2007	2008	2007		2008				2009			2007				
				Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	7	8	9	10	11
CPI, medletna rast v %	2,5	3,6	5,7	3,6	5,4	6,6	6,6	6,1	3,3	1,8	0,7	-0,2	3,8	3,5	3,5	5,1	5,7
Hrana in brezalkoholne pijače	2,3	7,8	10,1	8,2	12,6	14,0	12,0	9,8	4,9	3,2	0,9	-0,7	7,6	6,9	10,0	13,3	11,7
Alkoholne pijače in tobak	3,7	6,5	3,2	8,0	6,5	5,4	5,0	0,7	2,1	3,0	7,2	8,5	8,1	8,5	7,6	6,4	6,6
Obleka in obutev	-0,5	2,1	4,4	3,3	2,5	4,9	5,2	2,1	5,2	1,8	1,2	-2,2	2,7	4,1	3,1	1,8	3,5
Stanovanje	5,3	2,6	9,7	2,2	7,6	10,5	11,4	11,5	5,3	1,7	-2,1	-3,5	1,9	3,2	1,4	6,7	8,2
Stanovanjska oprema	4,1	4,5	5,8	3,6	4,0	4,5	5,5	6,5	6,7	6,1	4,5	3,5	4,5	3,3	3,0	3,6	4,1
Zdravje	-1,7	1,1	2,9	1,1	0,4	-0,5	1,7	4,9	5,8	8,7	5,3	1,4	2,0	0,7	0,8	0,8	0,5
Prevoz	1,3	0,3	1,9	-0,9	1,6	2,9	2,9	4,1	-2,2	-3,7	-4,5	-4,1	0,9	-1,6	-1,9	0,4	2,5
Komunikacije	0,3	0,3	0,6	0,6	0,3	2,2	1,9	0,1	-1,7	-4,3	-4,7	-4,3	1,2	1,2	-0,7	-0,7	-0,2
Rekreacija in kultura	2,1	3,6	4,4	4,6	4,7	4,6	5,0	4,8	3,2	3,0	3,6	2,8	4,4	4,9	4,5	4,9	4,6
Izobraževanje	3,1	1,9	5,2	2,2	3,6	4,7	5,4	4,8	6,1	5,1	3,0	2,7	1,4	1,4	3,7	3,6	3,6
Gostinske in nastanitvene storitve	4,5	7,3	9,6	7,0	8,7	9,3	10,0	10,4	8,7	6,3	4,9	4,0	6,5	6,9	7,6	7,9	9,6
Raznovrstno blago in storitve	4,1	3,6	3,9	3,7	3,4	3,9	4,5	3,8	3,4	3,8	3,3	4,4	3,3	4,0	3,8	3,0	3,6
HICP	2,5	3,8	5,5	3,7	5,5	6,5	6,4	6,2	3,1	1,7	0,6	-0,2	4,0	3,4	3,6	5,1	5,7
Osnovna inflacija - odrezano povprečje*	1,5	2,1	2,6	2,3	2,5	2,7	2,7	2,6	2,4	2,0	1,4	1,0	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9
Delež odrezanih proizvodov	0,21	0,23	0,23	0,24	0,22	0,24	0,16	0,22	0,29	0,21	0,21	0,19	0,23	0,22	0,27	0,26	0,27
Osnovna inflacija - brez (sveže) hrane in energije	1,1	2,6	4,6	2,9	3,9	4,7	4,9	4,7	4,0	3,1	2,6	1,2	2,6	2,9	3,0	3,7	4,0
CENE PROIZVODOV PRI PROIZVAJALCIH, medletna rast v %																	
Skupaj	2,3	4,2	3,8	4,1	3,6	3,4	3,7	5,1	3,2	1,1	-1,5	-3,1	4,4	4,2	3,9	3,8	3,5
Domači trg	2,4	5,5	5,6	5,5	6,5	6,0	6,1	6,2	4,2	1,5	-0,4	-1,5	5,3	5,2	5,9	6,4	6,9
Tuji trg	2,1	3,0	2,2	2,9	0,7	0,9	1,5	3,9	2,3	0,8	-2,6	-4,5	3,5	3,1	2,0	1,2	0,3
na evrskem območju	2,4	5,1	2,2	4,8	1,5	1,4	1,7	4,2	1,5	-0,6	-4,5	-6,0	5,6	4,9	3,9	2,2	1,2
izven evrskega območja	1,6	-0,5	2,1	-0,3	-0,5	0,1	1,0	3,4	3,9	3,5	1,1	-1,7	0,0	0,3	-1,1	-0,4	-1,1
Indeks uvoznih cen	5,8	4,0	1,3	2,5	0,1	-0,2	0,3	3,8	1,4	-2,1	-4,6	-4,7	3,0	3,6	0,8	-0,2	0,0
REGULIRANE CENE¹, medletna rast v %																	
Energetika	8,0	0,6	12,4	-1,6	6,2	13,1	16,9	21,1	-1,2	-12,9	-17,7	-17,3	1,3	-2,6	-3,6	2,2	8,4
Naftni derivati	10,3	-0,9	11,7	-4,3	7,4	14,8	17,4	21,1	-5,7	-16,3	-18,9	-15,9	-0,8	-5,5	-6,6	2,1	10,3
Komunalna	-2,6	-2,3	0,6	-3,7	8,4	1,4	1,3	-1,3	1,1	1,7	0,9	0,8	-6,0	0,7	-5,7	14,3	6,5
Promet	1,5	0,6	-0,4	0,6	0,6	0,5	0,6	-1,3	-1,3	-1,2	-1,1	2,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Ostale regulirane cene	2,6	2,9	1,8	3,0	3,0	1,4	1,7	1,7	2,4	2,4	6,8	5,6	2,2	3,8	3,0	3,0	2,9
Regulirane cene skupaj	7,0	3,1	8,6	1,6	5,9	9,5	11,7	13,7	-0,2	-7,8	-10,9	-10,9	4,3	2,9	-2,3	3,9	7,1
Vir podatkov: SURS, izračuni, ocene UMAR. Opomba: * V skladu z metodologijo se optimizacija izračuna osnovne inflacije opravi vsak mesec znova, zato so možne spremembe podatkov za nazaj. ¹ sestava skupin se spreminja, podatki med posameznimi leti niso popolnoma primerljivi s predhodno objavljenimi. Trg električne energije je od 1.7. 2007 liberaliziran. Podatki od julija 2007 dalje niso primerljivi.																	

2007	2008												2009								
12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5,6	6,4	6,5	6,9	6,5	6,4	7,0	6,9	6,0	5,5	4,9	3,1	2,1	1,6	2,1	1,8	1,1	0,7	0,3	-0,6	0,0	-0,1
12,9	13,9	14,6	13,5	12,3	12,1	11,6	12,2	10,1	7,2	5,3	5,6	3,8	3,5	3,1	2,9	2,0	0,6	0,0	-1,3	-0,4	-0,4
6,6	5,7	5,5	5,1	4,8	5,0	5,1	-0,2	0,5	1,8	2,1	2,1	2,0	2,2	2,7	4,0	4,3	8,4	9,0	9,1	8,6	7,7
2,1	2,9	4,8	6,7	7,0	4,6	4,1	0,8	1,7	3,7	6,0	4,6	4,8	2,3	0,6	2,3	0,5	1,9	1,1	-1,3	-1,7	-3,6
8,0	11,7	9,6	10,4	9,4	11,4	13,4	13,6	10,4	10,5	9,0	4,8	2,4	0,8	3,0	1,2	0,1	-2,3	-4,0	-4,9	-3,5	-2,2
4,3	4,0	4,3	5,2	5,7	5,7	5,2	5,9	6,4	7,3	7,0	6,7	6,5	6,5	6,7	5,1	4,7	4,2	4,5	4,0	4,0	2,5
0,0	-0,9	-1,2	0,5	1,4	1,7	1,9	4,5	5,0	5,1	5,2	5,4	6,7	9,5	9,8	6,9	5,4	5,5	5,1	1,9	1,7	0,7
1,9	2,8	2,7	3,1	2,1	2,4	4,4	4,9	3,7	3,6	2,6	-3,6	-5,4	-5,1	-2,5	-3,6	-3,5	-4,7	-5,2	-5,6	-3,5	-3,1
1,9	1,0	2,8	2,9	2,8	1,5	1,5	0,7	0,5	-0,9	-0,9	0,0	-4,3	-3,7	-4,7	-4,6	-5,2	-4,4	-4,4	-4,1	-4,2	-4,6
4,7	4,1	4,9	4,9	5,4	4,4	5,3	5,6	4,9	4,0	2,8	3,2	3,6	2,8	2,8	3,4	3,3	3,6	4,1	3,0	2,7	2,7
3,6	3,4	3,8	7,0	7,0	4,6	4,6	4,6	4,6	5,0	6,0	6,1	6,1	6,0	6,3	3,2	3,2	3,0	3,0	3,0	3,0	2,2
8,6	9,2	9,4	9,4	10,1	9,9	10,1	10,7	10,4	10,0	9,7	8,8	7,7	6,5	6,3	6,1	5,1	4,8	4,7	4,4	4,2	3,3
3,6	3,6	3,8	4,2	4,7	4,5	4,5	4,0	3,7	3,6	3,4	3,2	3,4	3,4	3,7	4,2	3,3	3,1	3,5	4,5	4,4	4,3
5,7	6,4	6,4	6,6	6,2	6,2	6,8	6,9	6,0	5,6	4,8	2,9	1,8	1,4	2,1	1,6	1,1	0,5	0,2	-0,6	0,1	0,0
2,9	3,1	3,3	3,3	3,4	3,3	3,1	3,3	3,1	3,1	2,9	3,0	2,7	2,5	2,5	2,4	1,9	1,6	1,6	1,2	1,2	1,1
0,12	0,24	0,22	0,28	0,12	0,16	0,19	0,19	0,23	0,25	0,24	0,29	0,33	0,26	0,19	0,19	0,16	0,27	0,20	0,20	0,13	0,25
4,0	4,2	4,9	5,1	5,3	4,9	4,7	5,1	4,7	4,5	4,1	3,9	3,9	3,2	2,8	3,1	2,6	2,6	2,6	1,4	1,3	0,9
3,4	3,5	3,4	3,3	3,3	3,5	4,4	4,9	5,5	4,8	4,2	3,3	2,2	1,9	1,1	0,3	-0,5	-1,6	-2,4	-3,0	-3,3	-2,8
6,4	6,5	5,6	5,7	6,1	6,1	5,9	6,3	6,7	5,7	5,0	4,0	3,5	2,3	1,2	0,8	0,2	-0,7	-0,7	-1,3	-1,7	-1,6
0,6	0,6	1,3	0,9	0,5	1,1	2,8	3,6	4,3	4,0	3,3	2,7	1,0	1,6	1,0	-0,1	-1,2	-2,5	-4,0	-4,7	-4,9	-4,0
1,0	1,0	2,1	1,1	0,5	0,9	3,7	4,1	4,8	3,8	3,1	1,4	0,1	0,2	-0,3	-1,7	-3,1	-4,1	-6,2	-6,7	-6,4	-4,8
0,1	-0,2	-0,1	0,5	0,4	1,3	1,1	2,5	3,3	4,3	3,9	5,1	2,7	4,2	3,5	2,9	2,5	0,5	0,2	-0,6	-2,0	-2,4
0,5	-0,7	-0,1	0,1	-0,3	0,5	0,8	3,5	3,3	4,7	3,7	1,6	-1,0	-2,4	-1,3	-2,7	-3,8	-4,8	-5,2	-4,7	-5,0	-4,5
7,9	12,4	12,1	14,8	11,9	15,5	23,2	24,8	20,0	18,4	14,1	-4,3	-12,7	-15,0	-8,9	-14,6	-14,5	-18,0	-20,1	-21,5	-16,3	-13,9
9,8	14,0	14,1	16,4	12,6	15,3	24,1	25,5	20,0	17,7	12,2	-9,4	-18,9	-19,5	-11,2	-17,9	-15,6	-19,4	-21,2	-20,9	-14,8	-11,5
4,8	2,8	0,7	0,7	1,3	1,3	1,3	1,3	-5,7	0,7	0,7	0,8	1,6	1,6	1,7	1,9	1,0	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
0,6	0,5	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	2,5	2,5	2,5
2,9	2,1	1,2	1,0	1,2	1,9	1,9	1,1	1,6	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4	2,4	6,2	7,1	7,1	7,1	4,9	4,9
6,6	9,3	8,8	10,4	8,5	10,8	15,7	16,3	12,2	12,4	9,7	-2,2	-7,8	-9,4	-5,0	-9,0	-8,6	-11,2	-12,9	-13,7	-10,2	-8,6

Plačilna bilanca	2006	2007	2008	2007			2008				2009		2007			
				Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	8	9	10	11
PLAČILNA BILANCA, mio EUR																
Tekoči račun	-771	-1.646	-2.287	-274	-538	-692	-425	-486	-642	-733	-207	214	-112	-173	-160	-197
Blago ¹	-1.151	-1.666	-2.650	-359	-401	-664	-489	-668	-751	-743	-130	29	-117	-195	-180	-191
Izvoz	17.028	19.798	20.048	5.027	4.927	5.062	5.084	5.349	5.038	4.577	3.943	4.080	1.478	1.708	1.855	1.781
Uvoz	18.179	21.464	22.698	5.386	5.328	5.726	5.573	6.017	5.789	5.320	-4.073	-4.051	1.595	1.903	2.035	1.973
Storitve	993	1.047	1.609	330	306	167	334	475	487	314	265	320	124	105	67	46
Izvoz	3.572	4.145	5.040	1.002	1.259	1.018	1.053	1.299	1.480	1.209	928	1.057	447	385	371	297
Uvoz	2.580	3.098	3.431	672	953	851	719	824	993	895	-664	-737	324	280	303	251
Dohodki	-440	-789	-1.039	-207	-376	-135	-150	-259	-394	-236	-212	-150	-109	-51	-52	-35
Prejemki	872	1.169	1.264	293	298	343	266	326	335	336	252	249	91	110	111	111
Izdatki	1.312	1.957	2.303	501	674	478	416	585	729	572	-464	-399	200	160	164	146
Tekoči transferi	-173	-239	-206	-38	-67	-60	-120	-33	16	-69	-129	16	-10	-33	5	-17
Prejemki	785	941	783	233	230	278	144	190	229	220	119	247	93	65	107	89
Izdatki	958	1.180	989	271	296	338	264	223	213	289	-248	-231	104	97	101	106
Kapitalski in finančni račun	1.092	1.920	2.395	240	384	982	435	741	632	588	-127	-28	39	7	171	311
Kapitalski račun	-131	-52	-43	-27	-32	-8	-8	3	-8	-30	-5	40	3	-24	7	5
Finančni račun	1.223	1.972	2.438	267	416	990	443	738	640	618	-123	-68	36	31	164	305
Neposredne naložbe	-174	-210	381	-40	9	56	114	-142	128	281	-132	-303	51	-142	103	-100
Domače v tujini	-687	-1.317	-932	-295	-438	-256	-125	-450	-236	-122	-129	-323	-61	-224	8	-162
Tuje v Sloveniji	513	1.106	1.313	255	447	312	239	308	364	402	-3	20	112	82	96	62
Naložbe v vrednostne papirje	-1.442	-2.255	575	-1.203	378	-806	305	-1.152	165	1.257	873	1.169	120	24	-360	-483
Finančni derivativi	-13	-15	46	0	-20	12	30	4	5	6	-23	-1	-7	-7	4	4
Ostale naložbe	1.571	4.313	1.415	1.521	17	1.665	75	1.947	340	-947	-954	-979	-120	246	397	912
Terjatve	-1.939	-4.741	-562	-419	-1.365	-574	-978	-187	388	215	805	-277	-345	-427	-290	-360
Komerčni krediti	-442	-400	-143	-180	29	136	-518	-170	-9	554	51	4	155	-156	-233	-17
Posojila	-733	-1.895	-541	-456	-441	-627	51	-442	158	-308	277	-73	-148	-74	-131	-137
Gotovina, vloge	-743	-2.454	117	217	-942	-85	-502	385	258	-23	471	-210	-355	-196	66	-207
Ostale terjatve	-21	7	5	0	-12	1	-9	40	-19	-7	7	2	3	-1	8	-1
Obveznosti	3.510	9.054	1.977	1.940	1.382	2.239	1.054	2.134	-48	-1.162	-1.759	-703	225	673	687	1.273
Komerčni krediti	479	499	-67	55	-89	266	179	309	-19	-537	-380	-89	-303	155	163	97
Posojila	2.064	3.841	1.868	1.554	910	1.345	644	1.472	242	-490	-517	-1.320	254	426	210	881
Vloge	998	4.727	190	338	567	613	253	346	-272	-137	-858	700	281	98	328	299
Ostale obveznosti	-30	-13	-13	-7	-6	16	-22	7	2	1	-5	6	-8	-6	-14	-4
Mednarodne denarne rezerve ²	1.281	140	21	-11	32	64	-81	80	1	21	114	46	-8	-91	20	-28
Statistična napaka	-321	-273	-108	34	154	-290	-10	-255	10	146	334	-186	74	166	-11	-113
IZVOZ IN UVOZ PO NAMENU PORABE PROIZVODOV, v mio EUR																
Izvoz investicijskega blaga	1.680	1.936	2.241	508	466	505	523	576	598	544	444	465	140	159	181	166
Blaga za vmesno porabo	9.368	10.436	10.760	2.670	2.559	2.597	2.752	2.893	2.730	2.385	1.981	2.006	778	864	959	928
Blaga za široko porabo	5.709	7.035	6.808	1.746	1.791	1.850	1.753	1.817	1.648	1.590	1.477	1.570	522	650	678	651
Uvoz investicijskega blaga	2.565	3.031	3.441	736	755	882	773	928	862	878	581	545	214	295	305	302
Blaga za vmesno porabo	11.319	12.875	13.735	3.212	3.163	3.348	3.417	3.668	3.543	3.107	2.366	2.329	955	1.104	1.163	1.186
Blaga za široko porabo	4.456	5.601	5.870	1.446	1.412	1.506	1.459	1.520	1.475	1.416	1.192	1.227	424	510	575	490
Vira podatkov: BS, SURS. Opombe: ¹ izvoz in uvoz sta prikazana po F.O.B. in vključujeta prilagoditev za uvoz in izvoz blaga po ITRS ter po poročilih prostocarinskih prodajalnih; ² rezerve BS.																

2007	2008												2009							
	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
-335	-178	-117	-130	-120	-201	-165	-347	-157	-138	-236	-164	-334	-37	-112	-58	43	70	100	54	-61
-293	-188	-134	-166	-160	-285	-223	-263	-298	-190	-266	-180	-297	-33	-31	-66	-40	12	58	-10	-133
1.426	1.618	1.710	1.757	1.866	1.716	1.767	1.809	1.339	1.891	1.841	1.532	1.204	1.216	1.296	1.430	1.309	1.337	1.434	1.403	1.069
1.719	1.806	1.844	1.923	2.026	2.002	1.990	2.071	1.637	2.080	2.107	1.711	1.501	-1.249	-1.328	-1.496	-1.349	-1.326	-1.376	-1.413	-1.202
53	109	106	118	152	170	152	124	166	196	149	107	58	107	63	95	106	108	105	109	144
350	339	335	378	422	433	444	516	487	478	446	372	392	311	281	336	348	348	361	440	424
297	230	229	260	270	263	291	391	320	281	296	264	334	-204	-218	-242	-242	-240	-256	-331	-280
-48	-41	-41	-69	-82	-70	-107	-214	-50	-130	-83	-82	-71	-78	-71	-63	-56	-52	-43	-49	-48
120	88	88	90	111	106	108	111	115	109	108	105	124	88	83	81	80	83	86	82	81
167	128	129	159	193	177	215	325	165	239	191	187	195	-166	-154	-145	-136	-135	-128	-131	-129
-48	-59	-48	-13	-31	-15	12	5	25	-14	-36	-9	-24	-34	-73	-23	34	2	-20	4	-23
83	32	54	58	38	58	93	64	106	58	54	80	86	29	40	49	112	75	60	70	44
130	91	102	71	69	73	81	59	82	73	90	89	110	-63	-113	-72	-78	-72	-80	-66	-67
500	86	228	121	192	346	202	411	187	34	-130	279	439	90	-117	-101	20	101	-148	13	16
-20	-9	0	2	5	-3	1	-6	-1	-1	4	39	-73	-8	-2	5	-2	-2	44	-3	-2
521	95	228	120	188	349	201	417	188	35	-134	239	512	98	-115	-106	23	102	-193	16	18
53	32	-13	95	-49	-9	-84	125	51	-48	-40	85	235	55	-62	-126	-42	-175	-86	-91	61
-102	-32	-25	-68	-160	-128	-163	-116	-34	-86	-81	-9	-32	-24	-51	-53	-96	-208	-20	7	-12
155	65	11	163	111	119	78	241	85	38	41	94	267	80	-10	-73	54	33	-66	-98	73
36	16	692	-403	-452	-457	-243	134	-207	238	387	658	212	410	559	-96	1.005	282	-118	866	-112
4	10	10	10	1	1	1	2	2	2	2	2	2	-10	-13	0	0	4	-5	0	8
356	36	-497	536	602	797	548	229	238	-127	-516	-489	58	-354	-685	85	-936	-71	28	-706	32
76	147	-960	-165	384	194	-766	112	-79	355	-435	19	632	122	593	90	-212	-819	754	-687	679
386	-79	-226	-212	-25	-98	-47	16	147	-172	-43	132	465	146	-45	-50	23	41	-61	-7	72
-359	175	-44	-80	17	-205	-254	255	-377	280	-286	73	-95	34	218	25	35	-49	-59	-57	59
56	37	-684	145	346	506	-468	-164	153	269	-115	-191	283	-69	410	129	-270	-810	869	-622	542
-6	14	-5	-18	46	-9	3	5	-2	-22	9	5	-22	11	10	-15	-1	-2	5	0	6
279	-111	463	702	218	603	1.314	117	317	-482	-81	-508	-574	-476	-1.278	-5	-724	748	-726	-19	-647
6	-81	105	155	93	220	-4	38	-116	59	-67	-182	-287	-377	-5	2	-36	-33	-21	7	-89
254	117	217	311	-173	512	1.133	112	228	-98	37	-483	-44	-101	28	-444	-329	348	-1.339	14	-69
-14	-134	150	236	294	-128	180	-40	206	-438	-51	159	-244	5	-1.303	441	-361	434	627	-10	-491
34	-13	-10	0	4	-2	5	6	0	-5	0	-2	2	-3	2	-4	2	-1	5	-30	3
72	0	37	-118	85	16	-21	-73	104	-30	33	-17	5	-4	86	31	-5	62	-11	-53	29
-165	92	-111	9	-72	-145	-37	-64	-30	104	366	-115	-105	-53	228	158	-64	-171	48	-67	45
159	147	178	199	193	192	191	203	152	243	201	185	158	128	153	163	172	143	150	148	n.p.
710	891	934	927	1015	925	953	976	756	998	981	816	589	646	639	696	649	655	702	723	n.p.
522	561	580	612	635	578	603	607	411	629	638	511	441	429	492	556	478	524	568	517	n.p.
276	248	252	274	316	312	300	294	226	342	289	279	310	172	161	248	190	183	172	162	n.p.
998	1.116	1.145	1.156	1.225	1.222	1.221	1.291	1.029	1.222	1.309	1.017	782	745	802	819	761	757	811	833	n.p.
441	466	474	519	518	503	500	520	404	551	544	441	431	353	388	452	415	407	406	430	n.p.

Denarna gibanja in obrestne mere	2006	2007	2008	2007									2008		
				5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	
IZBRANE TERJATVE DRUGIH MONETARNIH FINANČNIH INSTITUCIJ DO DOMAČIH SEKTORJEV , stanje konec meseca, v mrd SIT; od 1.1.2007 v mio EUR															
BS do centralne države	16,6	67	68	68	68	68	68	67	67	67	67	67	67	66	
Centralna država (S. 1311)	776,6	2.367	2.162	2.574	2.465	2.408	2.342	2.345	2.348	2.374	2.367	2.412	2.397	2.392	
Ostali državni sektor (S.1312,1313,1314)	24,9	118	212	107	107	107	110	111	114	112	118	123	124	124	
Gospodinjstva (S.14, 15)	1289,4	6.818	7.827	5.892	6.015	6.157	6.323	6.468	6.607	6.830	6.818	6.918	7.009	7.133	
Nefinančne družbe (s.11)	3236,0	18.105	21.150	15.426	15.788	16.274	16.720	17.004	17.269	17.748	18.105	18.570	18.754	18.938	
Nedenarne finančne institucije (S.123, 124, 125)	368,1	2.305	2.815	1.747	1.911	2.034	2.083	2.205	2.367	2.396	2.305	2.390	2.411	2.494	
Denarni sektor (S.121, 122)	1158,7	2.401	3.663	2.257	2.211	2.218	2.439	2.448	2.460	2.580	2.401	2.455	2.432	2.444	
Terjatve do domačih sektorjev SKUPAJ															
V domači valuti	2298,2	26.555	32.115	23.089	23.558	24.146	24.892	25.310	25.864	26.596	26.555	27.164	27.406	27.768	
V tuji valuti	3149,0	1.990	2.370	1.335	1.456	1.560	1.638	1.699	1.789	1.900	1.990	2.117	2.192	2.280	
Vrednostni papirji skupaj	1286,8	3.570	3.344	3.577	3.484	3.492	3.488	3.573	3.511	3.544	3.570	3.586	3.529	3.477	
IZBRANE OBVEZNOSTI DRUGIH MONETARNIH FINANČNIH INSTITUCIJ DO DOMAČIH SEKTORJEV , stanje konec meseca, v mrd SIT; od 1.1.2007 v mio EUR															
Vloge v domači valuti skupaj	2.903,4	20.029	23.129	18.367	18.446	18.880	19.299	19.386	19.579	19.558	20.029	20.088	20.674	20.779	
Čez noč	1.178,6	6.887	6.605	6.849	6.953	7.047	6.881	6.907	6.695	6.573	6.887	6.924	6.557	6.787	
Vežane vloge – kratkoročne	1.251,2	8.913	10.971	7.777	7.592	7.867	8.331	8.247	8.689	8.723	8.913	8.899	9.862	9.745	
Vežane vloge – dolgoročne	292,4	2.857	4.157	2.573	2.693	2.728	2.790	2.874	2.820	2.817	2.857	2.845	2.803	2.814	
Kratkoročne vloge na odpoklic	181,2	1.372	1.396	1.168	1.208	1.238	1.297	1.358	1.375	1.445	1.372	1.420	1.452	1.433	
Vloge v tuji valuti skupaj	1.454,5	559	490	615	610	605	628	608	589	585	559	571	560	520	
Čez noč	552,7	218	215	280	274	270	278	269	255	260	218	248	240	226	
Vežane vloge – kratkoročne	545,5	248	198	248	249	242	258	248	241	226	248	229	237	220	
Vežane vloge – dolgoročne	318,3	56	41	61	60	61	62	60	60	57	56	55	48	45	
Kratkoročne vloge na odpoklic	38,0	37	36	26	27	32	30	31	33	42	37	39	35	29	
OBRESTNE MERE MONETARNIH FINANČNIH INSTITUCIJ, v %															
Nove vloge v domači valuti															
Gospodinjstva															
Vloge čez noč	0,32	0,36	0,43	0,34	0,34	0,35	0,35	0,37	0,42	0,40	0,40	0,44	0,41	0,41	
Vežane vloge do 1 leta	2,96	3,36	4,45	3,15	3,26	3,36	3,41	3,61	3,89	3,83	4,04	4,08	3,95	4,03	
Nova posojila gospodinjstvom v domači valuti															
Stanovanjska posojila, fiksna OM nad 5 do 10 let	4,56	5,80	6,88	5,37	5,36	5,79	5,98	6,16	6,45	6,44	6,58	6,75	6,40	6,61	
Nova posojila nefinančnim družbam v domači valuti															
Posojilo nad 1 mio EUR, fiksna OM nad 1 do 5 let	4,64	5,76	6,03	4,86	5,12	6,49	..	5,76	5,59	..	6,25	..	..	5,63	
OBRESTNE MERE EVROPSKE CENTRALNE BANKE, v %															
Operacije glavnega refinanciranja	2,78	3,85	3,85	3,75	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	
MEDBANČNE OBRESTNE MERE															
EVRIBOR															
3-mesečni	3,58	4,28	4,63	4,07	4,15	4,22	4,54	4,74	4,69	4,64	4,85	4,48	4,36	4,60	
6-mesečni	3,58	4,35	4,72	4,20	4,28	4,36	4,59	4,75	4,66	4,63	4,82	4,50	4,36	4,59	
LIBOR za CHF															
3-mesečni	1,51	2,55	2,58	2,41	2,55	2,72	2,80	2,82	2,79	2,75	2,77	2,70	2,74	2,83	
6-mesečni	1,65	2,65	2,69	2,54	2,70	2,85	2,86	2,90	2,89	2,85	2,84	2,77	2,77	2,87	

Viri podatkov: BS, EUROSTAT, BBA- British Bankers' Association.

2008									2009								
4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
66	66	65	66	66	67	69	69	68	69	87	103	121	140	142	151	167	166
2.123	2.162	2.052	2.030	2.069	2.046	2.058	2.176	2.162	2.704	2.867	3.134	3.288	3.542	3.472	3.456	3.427	3.610
128	129	133	136	143	178	184	181	212	223	229	233	243	254	251	257	262	281
7.235	7.318	7.409	7.521	7.603	7.705	7.857	7.785	7.827	7.831	7.852	7.868	7.910	7.946	7.951	8.055	8.135	8.231
19.351	19.616	20.064	20.404	20.619	20.872	21.134	21.092	21.149	21.346	21.429	21.469	21.509	21.516	21.517	21.557	21.671	21.704
2.558	2.568	2.736	2.726	2.729	2.798	2.815	2.845	2.815	2.815	2.814	2.851	2.869	2.838	2.835	2.838	2.868	2.846
2.624	2.375	2.386	2.403	2.400	2.737	2.965	2.963	3.666	3.887	3.826	3.786	3.829	4.008	4.365	4.382	4.334	4.723
28.503	28.871	29.380	29.805	30.108	30.888	31.444	31.594	32.113	32.388	32.663	32.648	32.790	33.140	33.353	33.601	33.628	34.045
2.276	2.259	2.263	2.228	2.271	2.344	2.512	2.371	2.370	2.372	2.315	2.190	2.172	2.122	2.059	2.017	2.003	1.969
3.239	3.038	3.137	3.188	3.184	3.104	3.059	3.077	3.346	4.046	4.040	4.504	4.686	4.843	4.979	4.925	5.067	5.380
20.774	20.613	21.144	21.341	21.465	21.992	22.177	22.385	23.129	23.563	24.487	24.334	25.649	26.020	26.576	26.206	25.956	26.950
6.711	6.841	7.071	6.744	6.703	6.918	6.666	6.577	6.605	6.415	6.421	6.609	6.610	6.876	7.163	6.862	7.011	7.079
9.734	9.292	9.439	9.936	9.929	10.038	10.530	10.659	10.971	11.246	12.053	11.705	12.951	13.053	12.015	10.560	10.067	10.720
2.926	3.046	3.170	3.241	3.378	3.519	3.555	3.727	4.157	4.542	4.729	4.827	4.876	4.868	6.182	7.600	7.712	7.952
1.403	1.434	1.464	1.420	1.455	1.517	1.426	1.422	1.396	1.360	1.284	1.193	1.212	1.223	1.216	1.184	1.166	1.199
529	527	488	491	502	493	537	551	490	504	502	491	489	495	492	480	462	462
222	225	218	220	228	218	244	247	215	242	230	233	231	251	249	239	240	244
224	224	196	192	190	196	213	227	198	181	195	177	180	166	170	166	150	144
45	42	42	43	42	43	44	42	41	42	43	42	42	41	39	39	38	43
38	36	32	36	42	36	36	35	36	39	34	39	36	37	34	36	34	31
0,43	0,46	0,46	0,48	0,48	0,48	0,51	0,52	0,43	0,48	0,40	0,34	0,28	0,25	0,23	0,23	0,23	0,23
4,14	4,20	4,30	4,40	4,39	4,53	4,65	4,56	4,45	4,08	3,40	2,82	2,44	2,28	2,40	2,35	2,27	2,14
6,53	6,53	6,63	6,71	6,95	6,99	7,10	7,17	6,88	7,05	6,63	5,75	6,75	6,37	6,59	6,74	6,57	6,64
6,32	5,47	6,63	6,91	6,53	6,94	6,76	7,24	7,74	6,61	6,35	6,34	6,05	6,10	6,19	6,36	6,20	6,66
4,00	4,00	4,00	4,25	4,25	4,25	3,75	3,25	2,50	2,00	2,00	1,50	1,25	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
4,78	4,86	4,94	4,96	4,97	5,02	5,11	4,24	3,29	2,46	1,94	1,64	1,42	1,28	1,23	0,98	0,86	0,77
4,80	4,90	5,09	5,15	5,16	5,22	5,18	4,29	3,37	2,54	2,03	1,78	1,61	1,48	1,44	1,21	1,12	1,04
2,85	2,78	2,84	2,79	2,75	2,78	3,00	1,97	0,91	0,57	0,51	0,44	0,40	0,40	0,40	0,37	0,34	-
2,93	2,89	2,98	2,94	2,89	2,92	3,09	2,16	1,08	0,71	0,65	0,58	0,54	0,54	0,52	0,49	0,45	-

Javne finance	2006	2007	2008	2007			2008				2009		2007			
				Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	8	9	10	11
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLIGIJI GFS – IMF																
JAVNOFINANČNI PRIHODKI																
PRIHODKI SKUPAJ	12.958,7	14.006,1	15.339,2	3.454,0	3.429,1	4.059,8	3.369,3	4.005,7	3.857,5	4.106,6	3.282,6	3.543,8	1.222,7	1.024,1	1.323,7	1.323,1
Tekoči prihodki	12.395,3	13.467,2	14.792,3	3.374,9	3.332,1	3.805,1	3.274,0	3.881,0	3.733,8	3.903,4	3.204,0	3.322,8	1.168,9	1.003,3	1.259,4	1.236,3
Davčni prihodki	11.762,0	12.757,9	13.937,4	3.199,7	3.123,6	3.606,0	3.110,0	3.702,0	3.472,0	3.653,3	3.058,9	3.164,5	1.099,5	934,2	1.194,1	1.168,1
Davki na dohodek in dobiček	2.735,3	2.917,7	3.442,2	914,3	646,3	769,4	694,4	1.106,5	806,5	834,7	707,3	617,5	251,4	226,3	233,4	235,7
Prispevki za socialno varnost	4.231,2	4.598,0	5.095,0	1.123,7	1.139,1	1.251,8	1.203,1	1.254,2	1.272,9	1.364,8	1.285,3	1.280,9	377,9	382,1	385,1	397,3
Davki na plačilno listo in delovno silo	472,9	418,1	258,0	99,7	101,5	120,9	59,4	62,2	63,5	72,9	7,4	7,2	33,6	33,9	34,1	36,5
Davki na premoženje	189,1	206,4	214,9	58,0	67,3	59,0	27,5	62,6	69,6	55,2	20,6	51,5	31,4	15,2	16,3	29,3
Domači davki na blago in storitve	4.077,3	4.498,6	4.805,3	973,0	1.135,5	1.372,5	1.099,4	1.181,7	1.227,8	1.296,4	1.015,4	1.177,5	395,4	264,6	514,5	459,9
Davki na medn. trgov. in transakcije	50,7	117,1	120,1	30,7	33,2	31,7	25,6	33,7	31,0	29,8	22,5	29,2	9,6	12,0	10,4	9,1
Drugi davki	5,4	2,1	1,8	0,4	0,7	0,7	0,6	1,0	0,7	-0,6	0,5	0,7	0,3	0,3	0,2	0,3
Nedavčni prihodki	633,3	709,2	854,9	175,2	208,6	199,1	164,0	179,0	261,8	250,1	145,1	158,4	69,4	69,0	65,3	68,1
Kapitalski prihodki	166,8	136,6	117,3	15,2	39,6	62,1	28,0	26,9	28,8	33,6	14,1	29,7	17,1	8,9	14,6	15,7
Prejete donacije	5,4	11,9	10,4	2,8	2,0	5,0	2,0	2,1	3,1	3,1	2,9	1,7	-0,1	1,4	1,4	0,8
Transferni prihodki	42,8	42,5	53,9	1,4	0,4	40,5	1,2	0,9	0,6	51,3	0,2	1,5	0,2	0,1	0,8	39,7
Prejeta sredstva iz EU	348,4	348,0	365,4	59,6	55,1	147,1	64,0	94,8	91,3	115,3	61,4	187,9	36,6	10,4	47,6	30,6
JAVNOFINANČNI ODHODKI																
ODHODKI SKUPAJ	13.208,7	13.915,5	15.441,7	3.392,6	3.240,0	4.081,8	3.388,6	3.792,9	3.628,8	4.631,4	3.877,1	4.064,9	1.090,3	1.055,3	1.140,5	1.249,6
Tekoči odhodki	5.689,0	5.950,9	6.557,5	1.448,5	1.362,2	1.658,2	1.575,9	1.581,7	1.513,7	1.886,2	1.768,8	1.682,7	463,5	447,9	483,8	500,7
Plače in drugi izdatki zaposlenim	3.180,3	3.276,9	3.578,9	851,7	814,4	825,0	819,7	906,8	892,5	959,8	965,7	1.006,0	273,7	269,6	266,2	273,5
Izdatki za blago in storitve	2.073,2	2.212,2	2.527,5	482,6	518,0	721,3	523,1	589,3	586,1	829,0	546,5	617,4	183,4	164,4	187,4	212,1
Plačila obresti	376,4	357,0	335,2	105,3	17,5	36,7	221,0	69,8	12,9	31,5	246,7	48,4	3,3	7,4	26,6	4,9
Sredstva, izločena v rezerve	59,0	104,8	116,0	8,9	12,3	75,2	12,1	15,8	22,2	65,9	10,0	10,9	3,2	6,5	3,7	10,3
Tekoči transferi	5.925,8	6.143,9	6.742,2	1.665,6	1.456,0	1.565,1	1.489,9	1.856,8	1.567,3	1.828,2	1.748,2	1.936,1	467,0	463,7	473,7	547,1
Subvencije	402,9	423,4	476,5	137,9	88,3	92,8	60,5	243,0	57,7	115,3	165,0	126,9	13,0	18,0	18,0	25,6
Transferi posameznikom in gospodinjstvom	4.871,5	5.093,3	5.619,2	1.359,2	1.211,1	1.304,0	1.303,5	1.448,9	1.344,8	1.522,0	1.436,2	1.614,8	403,6	401,1	405,0	470,5
Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam, drugi tekoči domači transferi	624,1	595,3	598,3	158,4	145,3	160,8	118,7	151,2	153,2	175,2	140,0	178,5	47,1	40,6	49,6	48,9
Tekoči transferi v tujino	27,4	32,0	48,2	10,2	11,3	7,6	7,2	13,6	11,6	15,7	7,0	15,9	3,3	4,0	1,1	2,2
Investicijski odhodki	901,4	1.130,5	1.255,5	162,9	266,9	567,3	149,0	215,9	350,0	540,6	175,3	236,6	104,2	90,5	117,3	121,0
Investicijski transferi	404,6	334,3	458,6	55,0	69,3	181,4	30,6	62,3	130,8	234,9	35,9	112,9	23,2	23,8	35,6	49,4
Plačila sredstev v proračun EU	287,9	355,9	427,9	60,6	85,6	109,8	143,2	76,2	67,0	141,5	148,9	96,6	32,4	29,5	30,1	31,3
JAVNOFINANČNI PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ	-250,0	90,6	-102,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Vir podatkov: Bilten MF. Opomba: v skladu s spremenjeno metodologijo mednarodnega denarnega sklada iz leta 2001 prispevki za socialno varnost, ki jih plačuje država, niso konsolidirani. Podatki pred letom 2007 so preračunani po nepreklicnem tečaju zamenjave 239,64 tolarjev za en evro.

Seznam kratic

Kratice uporabljene v besedilu

AJPES – Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, **BDP** – Bruto domači proizvod, **BoE** – Bank of England, **BS** – Banka Slovenije, **CPB** – Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, **DUNZ** – Direktorat za upravno notranje zadeve, **ECB** – European Central Bank, **EIA** – Energy Information Administration, **EK** – Evropska komisija, **ELES** – Elektro Slovenija, **EU** – Evropska unija, **GDI** – Gender-related Development Index, **GEM** – Gender Empowerment Measure, **HDI** – Human Development Index, **IMF** – International Monetary Fund, **KIS** – Kmetijski inštitut Slovenije, **MF** – Ministrstvo za finance, **MJU** – Ministrstvo za javno upravo, **MNZ** – Ministrstvo za notranje zadeve, **NFI** – Nefinančne institucije, **OECD** – Organization for Economic Cooperation and Development, **RS** – Republika Slovenija, **SKD** – Standardna klasifikacija dejavnosti, **SMTK** – Standardna mednarodna trgovinska klasifikacija, **SURS** – Statistični urad RS, **UJP** – Uprava RS za javna plačila, **UMAR** – Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, **UNDP** – United Nations Development Programme, **ZRSZ** – Zavod RS za zaposlovanje

Kratice Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD 2008)

A – Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, **B** – Rudarstvo, **C** – Predelovalne dejavnosti, **10** – Prz. živil, **11** – Prz. pijač, **12** – Prz. tobačnih izdelkov, **13** – Prz. tekstilij, **14** – Prz. oblačil, **15** – Prz. usnja, usnjenih in sorodnih izd., **16** – Obd., predel. lesa; izd. iz lesa ipd. rz. poh., **17** – Prz. papirja in izd. iz papirja, **18** – Tisk. in razm. posnetih nosilcev zapisa, **19** – Prz. koksa in naftnih derivatov, **20** – Prz. kemikalij, kemičnih izd., **21** – Prz. farmac. surovin in preparatov, **22** – Prz. izd. iz gume in plastičnih mas, **23** – Prz. nekovinskih mineralnih izd., **24** – Prz. kovin, **25** – Prz. kovinskih izd., rz. strojev in naprav, **26** – Prz. rač.,elektronskih,optičnih izd., **27** – Prz. električnih naprav, **28** – Prz. dr. strojev in naprav, **29** – Prz. mot. voz., prikolic in polprikolic, **30** – Prz. dr. vozil in plovil, **31** – Prz. pohištva, **32** – Dr. raznovrstne predelovalne dej., **33** – Popravila in montaža strojev in naprav, **D** – Oskrba z električno energijo, plinom in paro, **E** – Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja, **F** – Gradbeništvo, **G** – Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, **H** – Promet in skladiščenje, **I** – Gostinstvo, **J** – Informacijske in komunikacijske dejavnosti, **K** – Finančne in zavarovalniške dejavnosti, **L** – Poslovanje z nepremičninami, **M** – Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, **N** – Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, **O** – Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti, **P** – Izobraževanje, **Q** – Zdravstvo in socialno varstvo, **R** – Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, **S** – Druge storitvene dejavnosti, **T** – Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo, **U** – Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

Kratice držav

AT-Avstrija, **BE**-Belgija, **BG**-Bolgarija, **BY**-Belorusija, **CH**-Švica, **HR**-Hrvaška, **CZ**-Češka, **CY**-Ciper, **DK**-Danska, **DE**-Nemčija, **ES**-Španija, **EE**-Estonija, **GR**-Grčija, **FR**-Francija, **FI**-Finska, **HU**-Madžarska, **IT**-Italija, **IE**-Irska, **JP**-Japonska, **LU**-Luksemburg, **LT**-Litva, **LV**-Latvija, **MT**-Malta, **NL**-Nizozemska, **NO**-Norveška, **PL**-Poljska, **PT**-Portugalska, **RO**-Romunija, **RU**-Rusija, **SE**-Švedska, **SI**-Slovenija, **SK**-Slovaška, **TR**-Turčija, **UA**-Ukrajina, **UK**-Velika Britanija, **US**-Združene države Amerike.

ekonomsko ogledalo

oktober 2009, št. 10, let. XV